

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE
DE RAAD

ZITTING 2020-2021

23 DECEMBER 2020

STRATEGISCH MEERJARENPLAN 2021-2025:

de vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse
Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van de Vlaamse decreten binnen het
beleidsdomein Cultuur, Jeugd en Sport

COLLEGE BESLUIT

Collegebesluit houdende de vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van de Vlaamse decreten binnen het beleidsdomein Cultuur, Jeugd en Sport

Het College,

Gelet op de artikelen 127, 128, 135, 136, 163, 166 en 178 van de gecoördineerde grondwet van 17 februari 1994;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij de bijzondere wet van 8 augustus 1988;

Gelet op de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen;

Gelet op de bijzondere wet van 5 mei 1993 betreffende de internationale betrekkingen van de gemeenschappen en de gewesten;

Gelet op de bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur;

Gelet op de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en de gemeenschappen;

Gelet op de bijzondere wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming;

Gelet op het decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid, gewijzigd bij de decreten van 19 december 2014, 3 juli 2015, 20 mei 2016, 18 november 2016 en 22 december 2017;

Gelet op het decreet van 6 juli 2012 houdende het stimuleren en subsidiëren van een lokaal sportbeleid, gewijzigd bij decreet van 8 november 2013;

Gelet op het decreet van 6 juli 2012 betreffende het lokaal cultuurbeleid;

Gelet op het cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 26 oktober 2012 ter uitvoering van het decreet van 6 juli 2012 betreffende het lokaal cultuurbeleid, gewijzigd bij het besluit van de Vlaamse Regering van 4 juli 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 16 november 2012 betreffende de uitvoering van het decreet van 6 juli 2012 houdende het stimuleren en subsidiëren van een lokaal sportbeleid, gewijzigd bij besluit van 20 december 2013;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 9 december 2016 houdende de uitvoering van het decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 20 juni 2017 houdende de uitvoering van het cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017;

Gelet op het collegebesluit nr. 20132014-0172 van 21 november 2013 houdende de goedkeuring van de overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschapscommissie met betrekking tot de uitvoering van het lokaal cultuurbeleid in het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad;

Gelet op het collegebesluit nr. 20202021-0301 van 30 november 2020 houdende de goedkeuring van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025;

Gelet op het advies van de gezamenlijke adviesraad van 10 november 2020;

Gelet op het advies van de sportraad van 24 november 2020;

Gelet op het advies van de jeugdraad van 8 december 2020;

Gelet op het advies van de cultuurraad van 10 december 2020;

Na beraadslaging,

Besluit

Artikel 1

De “Vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van het decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid” als bijlage 1 bij dit besluit gevoegd, wordt goedgekeurd en ingediend bij de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Artikel 2

De “Vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van het decreet van 6 juli 2012 houdende het stimuleren en subsidiëren van een lokaal Sportbeleid” als bijlage 2 bij dit besluit gevoegd, wordt goedgekeurd en ingediend bij de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Artikel 3

De “Vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017” als bijlage 3 bij dit besluit gevoegd, wordt goedgekeurd.

Artikel 4

Het collegelid bevoegd voor Cultuur, Jeugd, Sport en Gemeenschapscentra wordt gemachtigd om het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025, de subsidieaanvragen en verantwoordingstukken in uitvoering van de decretale verplichtingen inzake jeugd, sport, lokaal cultuurbeleid en erfgoed te ondertekenen en in te dienen bij de Vlaamse Gemeenschap.

De collegeleden,

Pascal SMET

Sven GATZ

Elke VAN DEN BRANDT

BIJLAGE

Bijlage nr. 1

Vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van het decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid

Conform artikel 4 van het Besluit van de Vlaamse Regering ter uitvoering van het decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid, zoals gewijzigd bij de Besluiten van de Vlaamse Regering van 25 april 2014 en 27 februari 2015, beschrijft het jeugdbeleidsplan van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) de wijze waarop de VGC tegemoet wil komen aan de Vlaamse beleidsprioriteiten. Het jeugdbeleidsplan omvat minstens:

1. een beschrijving van het proces en de analyse die hebben geleid tot de totstandkoming van het jeugdbeleidsplan;
2. de doelstellingen die passen in het kader van de Vlaamse beleidsprioriteiten met daaraan gekoppeld de acties, een bijbehorende timing en een financiële prognose.

1. Beschrijving van het proces en de analyse die hebben geleid tot de totstandkoming van het jeugdbeleidsplan

Hiervoor wordt deels verwezen naar het Strategisch meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie 2021-2025, hierna meerjarenplan, en de algemene omgevingsanalyse als bijlage. Aanvullend bezorgen we hierbij het advies van de jeugdraad enerzijds en een specifieke omgevingsanalyse anderzijds.

Advies van de jeugdraad

De jeugdraad werd op de hoogte gehouden van het traject rond de opmaak van het meerjarenplan en van Stadspiratie. Leden van de jeugdraad werden betrokken bij de voorbereidende sessies van Stadspiratie eind januari en tijdens de ideeënfase in het voorjaar. De jeugdraad nam deel aan de gezamenlijke adviesraad op 10 november 2020. Tot slot bereidde de werkgroep beleid van de jeugdraad op 3 december 2020 het onderstaand advies voor dat besproken en goedgekeurd werd op de jeugdraad XL van 8 december 2020.

Advies van de VGC-jeugdraad op het Strategisch meerjarenplan VGC 2021-2025

Naar aanleiding van de gewestverkiezingen in 2019 stelde de VGC-jeugdraad een memorandum op. De standpunten van dit memorandum hebben betrekking op uitdagingen voor en noden van Brusselse kinderen, jongeren en hun organisaties. Anderhalf jaar later maken we de balans op en bekijken we in welke mate deze standpunten aan bod komen in het strategisch meerjarenplan van de VGC 2021-2025. Het memorandum wordt als leidraad gebruikt voor dit advies.

Afstemming tussen beleidsdomeinen en samenwerking

De jeugdraad is positief over de samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen die een rode draad vormt doorheen het hele strategisch meerjarenplan. Deze keuze legt de focus op stedelijke uitdagingen en creëert kansen zodat de VGC over alle beleidsdomeinen heen kan werken aan antwoorden. Vanuit het oogpunt van kinderen en jongeren is dit ontzettend belangrijk, omdat zij tijdens het opgroeien door verschillende sectoren gevat worden. Op die manier ontstaat als het ware een jeugdtoets binnen de hele VGC, wat absoluut aan te moedigen is. De jeugdraad kijkt er dan ook naar uit om vaker advies te verlenen over de verschillende beleidsdomeinen heen.

De jeugdraad benadrukt dat samenwerking met het gewest, de andere gemeenschappen en de gemeenten van cruciaal belang is om afdoende antwoorden te kunnen bieden op stedelijke uitdagingen in Brussel. De jeugdraad wil bijzondere nadruk leggen op het belang van samenwerking met andere overheden wanneer het gaat over ingrepen in de publieke ruimte. Dit thema wordt later in het advies verder behandeld.

Centen voor jeugd

In de omgevingsanalyse lezen we dat Brussel een jonge stad is, met alsmaar meer kinderen en jongeren. Zij hebben onderwijs nodig, opvang, maar er moet minstens even hard ingezet worden op hun vrijetijdsbeleving.

De jeugdraad is erkentelijk dat de VGC de besparing van de Vlaamse overheid niet doorgerekend heeft aan haar partners en we begrijpen dat de financiële prognose nog moet ingebed worden in de meerjarenbegroting van de VGC die vanaf 2022 in werking zou treden. Tegelijk voelt ook het jeugdwerk dat het aantal kinderen en jongeren in de stad toeneemt. Onder andere in de lokale afdelingen van jeugdbewegingen en op erkende kadervorming merken we capaciteitsproblemen op. Daarom vragen we de komende jaren bijkomende investeringen in het jeugdwerk.

De jeugdraad herhaalt ook haar pleidooi voor bijkomende investeringen in Brusselse jeugd(werk)organisaties) en vraagt om bij de opmaak van nieuwe overeenkomsten een indexeringsmechanisme op te nemen.

Inspraak en participatie

Al bij de opmaak van het plan werd duidelijk dat inspraak en participatie een voorname plaats zouden krijgen. Dit via het traject Stadspiratie dat ondanks de corona-maatregelen toch succesvol afgerond werd.

De jeugdraad erkent en waardeert de inspanningen die de VGC geleverd heeft. Toch blijft participatie een werk dat nooit af is. De jeugdraad vraagt deze inspanningen aan te houden bij de uitvoering van het plan en wordt graag betrokken als transversaal adviesorgaan voor alles wat kinderen en jongeren aanbelangt.

Ondernemerschap en ruimte voor experiment

De jeugdraad is tevreden dat er aandacht is voor de ondersteuning van experimenten in het meerjarenplan. Jongeren krijgen kansen via À Fonds en Circuit, organisaties kunnen via projectsubsidies nieuwe ideeën en projecten testen. Wel vragen we als jeugdraad ook voldoende aandacht te besteden aan de verduurzaming van succesvolle experimenten tot structurele werkingen.

Vrijetijdsaanbod voor iedereen

Het valt de jeugdraad op dat er een zeer ruime definitie van 'de Brusselaar' gehanteerd wordt. Het is een inclusieve, ruime benadering waar we ons als jeugdraad met plezier achter scharen.

De aandacht voor meertaligheid is een sterke keuze die meer mensen zal toeleiden naar het N-netwerk. De jeugdraad merkt op dat het niet makkelijk is om middelen te vinden voor een tweetalige werking. We vragen meer kansen te creëren voor projecten die verschillende taalgemeenschappen met elkaar verbinden.

De jeugdraad vindt het positief dat er ingezet wordt op studenten als doelgroep. In onze stad leven en studeren duizenden studenten, die hier ook na hun studies vaak komen wonen en gebruik maken van het N-netwerk.

De jeugdraad is gewonnen voor het idee achter Paspartoe, maar heeft nog bedenkingen bij de uitrol van het systeem. We wensen dan ook betrokken te worden bij de gesprekken over de verdere uitrol om het potentieel van het systeem ook voor de jeugdsector ten volle te kunnen benutten. De jeugdraad vraagt om te bewaken dat Paspartoe geen stigmatiserende pas wordt en eveneens niet leidt tot de instrumentalisering van het jeugdwerk.

De jeugdraad vindt het positief dat er ingezet wordt op digitale vrijetijdsbeleving. Nieuwe, digitale werkvormen die recent ontwikkeld werden, maken zo kans op verduurzaming. We vragen om bij de ontwikkeling van deze projecten bijzondere aandacht te besteden aan kinderen en jongeren die weinig of niet digitaal geletterd zijn en/of waarbij de omgeving zich niet makkelijk leent tot digitale vrijetijdsbeleving.

Ruimte voor jeugd

De jeugdraad koos 'ruimte' als een van de voorname thema's voor dit werkjaar. We zien in het meerjarenplan veel aandacht voor dit thema, zowel mentaal als fysiek.

De VGC heeft en ondersteunt een uitgebreid patrimonium. De jeugdraad vraagt om blijvend de kansen voor gedeeld ruimtegebruik te onderzoeken, zowel bij bestaande infrastructuur als bij nieuwe projecten. We denken aan het openstellen van speelplaatsen, schoolgebouwen, sportinfrastructuur en gemeenschapscentra voor (organisaties uit) de buurt.

De jeugdraad vraagt ook een expliciete jeugdtoets bij infrastructuurprojecten en, naast gedeelde ruimte, voldoende aandacht voor exclusieve ruimtes voor jeugdorganisaties. Op die manier kan de VGC er mee voor zorgen dat elke organisatie haar eigenheid en de geborgenheid naar kinderen en jongeren kan garanderen. Dit kan de nood aan fysieke ruimte voor het jeugdwerk mee helpen verlichten. De jeugdraad adviseert om jongeren zelf mee vorm te laten geven aan deze openbare ruimten om zo het eigenaarschap te verhogen.

De jeugdraad is reeds jaren vragende partij naar meer groene, avontuurlijke speelruimte in het volledige Brussels gewest. We betreuren dat het aangaan van samenwerkingen met het oog op het creëren en ontsluiten van groene speelruimte niet is opgenomen in het meerjarenplan.

Tot slot benadrukken we de nood aan plaatsen in de publieke ruimte waar jongeren zonder begeleiding, maar in alle veiligheid, kunnen afspreken om elkaar te ontmoeten. Plaatsen waar ze zich welkom voelen om te genieten van de vele mogelijkheden die deze prachtige stad hen kan bieden.

Brede scholen en onderwijs

De VGC werkt aan de hervorming van Brede Scholen en maakt hiervan een prioriteit. De jeugdraad vindt Brede Scholen een straffe manier waarop de school verbinding kan maken met de buurt en kinderen en jongeren kan stimuleren om ook in de vrije tijd kennis te maken met het N-netwerk.

De jeugdraad betreurt dat de ontwikkeling van Brede School in het middelbaar niet aan bod komt in het plan. Ook jongeren hebben baat bij een brede leer- en leefomgeving.

Gelijke kansen en discriminatie

De jeugdraad vindt het positief dat gelijke kansen een prominente plaats krijgen in verschillende doelstellingen. Diversiteit wordt als een meerwaarde gezien en er wordt expliciet aandacht besteed aan positieve beeldvorming. Dit ervaart de jeugdraad als bijzonder positief.

Fysiek en mentaal welbevinden zijn enorm belangrijk. De jeugdraad vindt het positief dat dit thema aan bod komt doorheen het plan. Toch vragen we extra aandacht voor het welzijn van kinderen en jongeren, aangezien hun welzijn omwille van de corona-crisis nog meer onder druk staat.

Speelweefsel

De jeugdraad is tevreden dat dit thema een vertaling vindt in de doelstelling rond het ontwikkelen van een speelbeleid met speelimpulsen.

Besluit

Samenvattend stelt de jeugdraad een grote overlap vast tussen de standpunten die in haar memorandum werden opgenomen enerzijds en de doelstellingen en actieplannen in het strategisch meerjarenplan 2021-2025 van de VGC anderzijds. De sterke focus op gelijke kansen, kind- en jeugd vriendelijkheid, participatie en samenwerking binnen en buiten de VGC sluiten aan bij de noden en wensen van de Brusselse jeugd.

De jeugdraad is graag een bondgenoot van de VGC om het plan de komende jaren, samen met de andere adviesraden, mee uit te voeren en verder te concretiseren. De jeugdraad geeft daarom een positief advies op het strategisch meerjarenplan en de vertaalslag naar het decreet lokaal jeugdbeleid.

Specifieke omgevingsanalyse jeugdwerkbeleid VGC

De ondersteuning van het werkveld

De VGC ondersteunt het Nederlandstalig jeugdwerk in Brussel inhoudelijk, praktisch en financieel. Het jeugdwerk in Brussel is rijk en divers. Lokaal zijn jeugd- en jongerenbewegingen, kinder- en jeugdclubs, jeugd ateliers, jeugdhuizen en werkingen voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren (WMKJ's) actief. Daarnaast zijn er de hoofdstedelijke jeugdverbonden: Chiro Gewest Ket en Scouts en Gidsen District Brussel. In totaal is er een budget van bijna 240.000 euro voorzien voor dit lokale en regionale jeugdwerk. Op regionaal vlak erkent de VGC 14 regionale jeugdwerkpartners¹. Met deze partners werden convenanten of overeenkomsten afgesloten tot en met eind 2021. Voor alle partners samen is er een budget van ongeveer 3.595.000 euro voorzien.

¹ Namelijk: Art Basics for Children, Cultureghem, D'BROEJ, Fix, Foyer, GoodPlanet, Groep Intro, JES, Jeugd en Muziek Brussel, Jeugdhuizen Ondersteuning Brussel, Het Neerhof, Toestand, Trefcentrum Y' en Zonder Handen

Ook in de vakanties gebeurt er heel wat op het vlak van jeugdwerk. De speelweken en andere vakantie-initiatieven vertonen al jaren een duidelijk stijgende trend. Daarvoor is er een budget van 120.000 euro voorzien.

De ondersteuning van jongeren met ideeën

Het Jongerenfonds À Fonds ondersteunt jongeren tussen 12 en 26 jaar om hun projecten voor Brussel te realiseren. À Fonds combineert inhoudelijke, logistieke en financiële ondersteuning. Sinds de oprichting van À Fonds tot eind 2020 werden 72 projecten ondersteund met een subsidie tot 3.000 euro.

Het eigen aanbod

Verder organiseert de VGC ook zelf een aanvullend vrijetijds- en vakantieaanbod. VGC- Jeugdcentrum Aximax ligt op de grens van Brussel-Stad en Sint-Joost-ten-Node. Maar liefst 1.200 kinderen genoten van een vakantieatelier in Jeugdcentrum Aximax in 2019. Dat was meteen de maximale capaciteit. Naschools en in het weekend volgden kinderen 18 verschillende lessenreeksen in 2019. Ondanks het volle huis verhuurde Aximax ook 51 keer ruimtes aan andere initiatieven.

2. Doelstellingen die passen in het kader van de Vlaamse beleidsprioriteiten met daaraan gekoppeld de acties, een bijbehorende timing en een financiële prognose

Tabel 1 herneemt een niet-exhaustief aantal specifieke doelstellingen in het kader van het lokaal jeugdbeleid. De nummering en bijhorende acties worden overgenomen uit het meerjarenplan. De actieplannen die passen in het kader van onderstaande Vlaamse beleidsprioriteiten worden voorzien van een timing:

1. de ondersteuning van het jeugdwerk in algemene zin, afgekort als VBPJ1;
2. de bevordering van de participatie aan het jeugdwerk van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties, afgekort als VBPJ2;
3. het voeren van een beleid om de aandacht voor jeugdcultuur te verhogen, afgekort als VBPJ3.

Tabel 2 geeft een financiële prognose en maakt een koppeling met Vlaamse beleidsprioriteiten.

Tabel 1

DOELSTELLING	VLAAMSE BELEIDSPRIORITEIT	TIMING
1. Brusselaars kunnen hun talenten maximaal ontwikkelen.		
1.1	<p>Via een flankerend onderwijsbeleid versterkt de VGC gelijke onderwijskansen en de toegang tot het Nederlandstalig onderwijs.</p> <ul style="list-style-type: none">> Het Onderwijscentrum Brussel zet in op de professionalisering van stadsleerkrachten met focus op de volgende thema's: taalonderwijs Nederlands, meertaligheid, STEM, ouderbetrokkenheid, armoedebelid, diversiteit en digitale vaardigheden. Deze kwaliteitsondersteuning verhoogt de onderwijsslaagkansen van alle leerlingen. De VGC ontwikkelt, bundelt en deelt expertise over onderwijs in een diverse en meertalige omgeving (urban education), met ruimte voor ondersteuning en professionalisering.> De VGC neemt initiatieven om alle leerlingen tijdens de schooluren een brede, participatieve en interactieve leeromgeving te bieden via samenwerking met externe partners.> De VGC neemt initiatieven om de overgangen in de onderwijsloopbaan van leerlingen vlotter te laten verlopen.> De schooluitval en de ongekwalificeerde uitstroom dalen door een passend begeleidingsaanbod te ontwikkelen en te ondersteunen, binnen en buiten de school. Er gaat extra aandacht naar studiekeuze en de verbinding met de arbeidsmarkt.> De VGC zet in op het behoud en de uitbreiding van de onderwijscapaciteit en investeert in de bouw en de verbouwing van scholen. We willen in deze legislatuur minimum twee nieuwe campussen voor basis- en secundair onderwijs realiseren in samenwerking met partners.> De inrichting en uitrusting van de school- en leeromgeving wordt duurzaam en kwaliteitsvol aangepast door projecten als Buitenspel, ICT-uitrusting, energiezorg, STEM, inrichting van school- en klasbibliotheken, zodat leerlingen en leerkrachten kunnen beschikken over eigentijdse lesmaterialen en een aangepaste leeromgeving.> De VGC biedt ondersteuning bij de uitvoering van het Vlaamse inschrijvingsdecreet.	

- 1.2 De VGC engageert zich om blinde vlekken in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel weg te werken.
- > De VGC richt met de scholen Kasterlinden en Zaveldal buitengewoon onderwijs in dat complementair is aan het reeds bestaande aanbod.
 - > De VGC werkt aan de uitbouw van een schoolaanvullend, schoolvervangend en integraal aanbod voor leerlingen met specifieke zorgnoden op basis van de resultaten en de aanbevelingen uit het te voeren onderzoek.
 - > Kasterlinden biedt met het internaat een veilig en stimulerend leer- en leefklimaat dat aangepast is aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.
 - > Het CLB N-Brussel ondersteunt de ontwikkeling van leerlingen tijdens hun schoolloopbaan. Het CLB N-Brussel ontwikkelt expertise over en heeft specifiek aandacht voor grootstedelijke uitdagingen en netwerken.
 - > De VGC zorgt voor beter en meer inclusief onderwijs via de uitbouw van het Ondersteuningsnetwerk Kasterlinden en stemt de werking af op de andere ondersteuningsmogelijkheden voor het Nederlandstalig onderwijs.
- 1.3 Brusselaars krijgen meer leerkansen en kunnen levenslang en levensbreed leren in Brussel.
- > Het aanbod voor volwassenen en jongvolwassenen biedt reële kansen op tewerkstelling via specifieke trajecten en diverse vormen van leren en werkervaring
 - > De gemeenschapscentra en de Nederlandstalige organisaties uit het cultuur-, jeugd- en sportnetwerk hebben een uitgebreid educatief aanbod dat Brusselaars de kans geeft om zichzelf te ontwikkelen in hun buurt.
- 1.4 We trekken (Brussels) talent aan in het N-netwerk en zorgen voor de nodige ondersteuning.
- > Beroepskrachten uit het Nederlandstalige cultuur-, jeugd- en sportnetwerk krijgen ondersteuning via vorming, overleg en kennisdeling.
 - > We zetten gezamenlijke acties op om het N-netwerk te ondersteunen om een divers team van gekwalificeerde dienstverleners en professionals te vinden en te behouden. We stimuleren praktijk- en Brusselkennis in de opleidingen.

1.5 We schatten het engagement van Brusselaars naar waarde en ondersteunen waar mogelijk.

- > Vrijwilligers groeien door een vrijwilligersbeleid op maat.
- > We stimuleren en ondersteunen organisaties om vrijwilligers aan te trekken, om te werken met vrijwilligers en om hun vrijwilligersbestand diverser te maken.
- > Vrijwilligerswerk blijft een hefboom voor Brusselaars in maatschappelijk kwetsbare situaties.
- > We zetten meer Brusselaars aan om een engagement op te nemen. We maken zichtbaar wat ze voor elkaar doen.

2. Brussel is een kind- en jeugdriendelijke stad.

2.1 Kinderen en jongeren krijgen voldoende ruimte in de stad.

> Lokale en regionale jeugdorganisaties krijgen steun als vrijplaatsen waar jongeren zelf verantwoordelijkheid nemen voor kinderen en voor elkaar.	VBPJ1/VBPJ2	permanent
> We ontwikkelen een speelbeleid met speelimpulsen voor kinderen.	VBPJ1/VBPJ2	2021-2022
> We blijven investeren in jeugdinfrastructuur voor kinderen, jongeren en hun organisaties.	VBPJ1/VBPJ2	permanent
> We ondersteunen jongeren in hun experimenten, autonomie en ondernemerschap.	VBPJ3	permanent
> Organisaties die werken met kinderen en jongeren, werken impactgericht en zetten kansen van kinderen en jongeren centraal.	VBPJ1/VBPJ2	permanent

2.2 Dialoog met kinderen en jongeren vormt een rode draad in het beleid van de VGC.

- > We gaan op zoek naar de stem van kinderen en jongeren die te weinig worden gehoord en we gaan met hen aan de slag.
- > De VGC-jeugdraad fungeert als spreekbuis en megafoon van de stem van Brusselse kinderen, jongeren en hun organisaties.

	<ul style="list-style-type: none"> > We ontwikkelen een gezamenlijke communicatie-informatiestrategie naar kinderen en jongeren. 		
2.3	Focus op kinderen en jongeren in kwetsbare situaties.		
	<ul style="list-style-type: none"> > Via intersectorale samenwerking versterken we de positie van kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie. We besteden bijzondere aandacht aan bruggen bouwen tussen welzijn, onderwijs, gezin en jeugd. 	VBPJ2/VBPJ3	permanent
2.5	De VGC stemt het opvangaanbod en het vrijetijdsaanbod op elkaar af en neemt voor het opvangaanbod haar lokale regierol op.		
	<ul style="list-style-type: none"> > De VGC werkt aan meer afstemming en aan een betere toegankelijkheid van het vrijetijds- en opvangaanbod. We stemmen de verschillende initiatieven van het vakantieaanbod meer op elkaar af, om een gespreid en toegankelijk aanbod te realiseren. 	VBPJ1/VBPJ2	permanent
	<ul style="list-style-type: none"> > De VGC ondersteunt en organiseert een vrijetijdsaanbod met jaarateliers, vakantieateliers en een uitgebreid beweeg- en sportaanbod voor kinderen en jongeren. 	VBPJ1/VBPJ2	permanent
	<ul style="list-style-type: none"> > De VGC ondersteunt en bevordert de kwaliteitsvolle werking van de buitenschoolse en binnenschoolse opvang 		
	<ul style="list-style-type: none"> > De VGC organiseert speelpleinen, in samenwerking met de scholen, verspreid over het gewest. 	VBPJ1/VBPJ2	permanent
	<ul style="list-style-type: none"> > Het Onderwijscentrum Brussel ondersteunt de speelpleinen op basis van een kwaliteitscharter met bijzondere aandacht voor speelkansen, taalstimulering, ouderbetrokkenheid en inclusie. 		
	<ul style="list-style-type: none"> > We moedigen Brusselse jongeren aan om als animator aan de slag te gaan. We ondersteunen hen met competentieontwikkeling, omkadering en vorming. 		
2.6	We hervormen de brede-schoolwerking om nog meer kinderen, jongeren en gezinnen te bereiken in Brussel.		
	<ul style="list-style-type: none"> > We stellen een duurzaam en helder beleids- en subsidiekader op voor de ondersteuning van de brede scholen. 		
	<ul style="list-style-type: none"> > Brede scholen werken via een buurtgericht netwerk aan ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren in een brede leer- en leefomgeving. Brede scholen blijven ook een belangrijke hefboom voor kinderen en jongeren in kansarmoede. 		
	<ul style="list-style-type: none"> > We zorgen voor een structurele ondersteuning van de brede scholen en hun coördinatoren. 		

- 2.7 Studenten ervaren Brussel als een studentenstad vol opportu- niteiten.
- > De VGC onderneemt acties om studenten te ondersteunen tijdens hun studieperiode.
 - > De VGC moedigt studenten aan om de troeven van hun stad te ontdekken en verbinding te maken met de stad.

3. We bouwen mee aan een meertalig Brussel.

- 3.1 We versterken de bekendheid en de uitstraling van een open Nederlandstalig netwerk in Brussel.
- > Brusselaars en organisaties kennen het bestaande aanbod van het N-netwerk.
 - > De Brusselaar wordt toegeleid naar het Nederlandstalige aanbod.
 - > Het N-logo is een herkenbaar kwaliteitslabel dat verbondenheid creëert tussen Nederlandstalige instellingen, organisaties en initiatieven.
 - > We werken aan de positieve beeldvorming van Brussel als woon-, leef- en leerstad. BRUZZ zorgt er als kwalitatief mediamerk voor dat zoveel mogelijk Brusselaars zich betrokken voelen bij wat er in hun stad gebeurt. BRUZZ wakkert hun enthousiasme voor Brussel aan.
- 3.2 We ondersteunen de kennis en het gebruik van het Nederlands om de groeikansen van alle Brusselaars te versterken.
- We werken drempels weg en we creëren kansen voor iedereen die in Brussel Nederlands wil leren. Anderstalige Brusselaars van alle leeftijden vinden hun weg naar en kunnen gebruikmaken van een breed aanbod aan leer- en oefenkansen Nederlands.
- > Diensten en organisaties uit het N-netwerk krijgen ondersteuning en begeleiding op maat rond het aanbieden van een Nederlandstalige dienstverlening. Om Brusselaars sterker te maken in het Nederlands, ondersteunt de VGC taalstimulering in een niet-schoolse context. Het gaat om de ontwikkeling van ondersteunende materialen, tools en vorming en andere initiatieven rond taalstimulering. Specifiek voor anderstalige nieuwkomers en anderstalige leerlingen met hoge noden op het vlak van taalvaardigheid Nederlands, organiseren we tijdens de vakantie een rijk en divers aanbod van taalstimulerende activiteiten.
 - > We dragen bij aan een positief klimaat rond het gebruik van het Nederlands in het meertalige Brussel en promoten het Nederlands als hefboom.

3.3 We ondersteunen de meertalige taalontwikkeling van Brusselaars.

- > We ontwikkelen een beleid rond een meertalig aanbod, meertalige praktijken en meertalige communicatie met respect voor het Nederlands en aanpasbaar aan de noden van elke sector en doelgroep.
- > We ondersteunen initiatiefnemers die vormen van meertalig onderwijs en meertalig opvoeden willen ontwikkelen.
- > We nemen initiatieven en ontwikkelen ondersteunende materialen, tools en vorming over omgaan met meertaligheid in en buiten de school.
- > Ouders krijgen informatie en ondersteuning rond meertalige taalontwikkeling.
- > Bibliotheken ontwikkelen een visie en een werking rond meertalige collecties en activiteiten.

4. We betrekken alle mogelijke Brusselaars bij het vormgeven van ons beleid en aanbod.

4.1 Het N-aanbod spreekt meer inwoners aan.

- > De noden, wensen en interesses van Brusselaars bepalen het N-aanbod, dat ruimer en diverser wordt.
- > We communiceren helder, laagdrempelig en op maat. Meer Brusselaars kennen het N-aanbod.
- > Elke Brusselaar die dat wil, kan deelnemen aan het VGC-aanbod. We werken zoveel mogelijk drempels om te participeren weg.
- > Voor doelgroepen die nu minder bereikt worden, steken we een tandje bij. Via gerichte acties, vindplaatsgerichte werking en de inzet van brugfiguren vindt het N-aanbod beter aansluiting bij moeilijker bereikbare doelgroepen.

4.2 We versterken het samenleven in superdiversiteit in Brussel.

- > We helpen organisaties uit het N-netwerk die diversiteit willen verankeren in hun werking en in hun aanbod.

- > We versterken de stem van Brusselaars met een migratieachtergrond en we stimuleren dialoog rond samenlevingsuitdagingen.
- > We stimuleren diverse doelgroepen en hun organisaties om meer te participeren aan het N-netwerk.
- > We versterken de sociale mobiliteit door te investeren in de kansen van specifieke doelgroepen – onder meer Roma, LGBTQ+, nieuwkomers, vrouwen, We ondersteunen initiatieven op maat van die doelgroepen.
- > De VGC faciliteert, ondersteunt en versterkt het netwerk rond nieuwkomers en inburgeraars. Er is een warm onthaal binnen het N-netwerk.
- > De VGC versterkt een positieve beeldvorming van hoe diverse Brusselaars de stad vormgeven .

4.3 De strijd tegen armoede voeren we op.

- > Mensen in armoede krijgen betere ondersteuning bij de toegang tot grondrechten, bijvoorbeeld via brugfiguren en vindplaatsgerichte initiatieven. Bijzondere aandacht gaat naar de situatie van kinderen, jongeren en gezinnen in armoede.
- > We nemen geïntegreerde initiatieven om kinderarmoede tegen te gaan en stellen daarvoor een kinderarmoedebestrijdingsplan op.
- > Personen in armoede gebruiken de Paspartoe om deel te nemen aan het vrijetijdsaanbod.

VBPJ2

permanent

4.4 Brussel maken we samen met burgers en organisaties uit het N-netwerk.

- > Burgers en organisaties hebben inspraak in het beleid via toegankelijke werkvormen, afgestemd op verschillende doelgroepen.
- > We experimenteren met innovatieve manieren om participatie aan te moedigen. Zo ontwikkelen we een duurzaam participatiebeleid voor de VGC en haar organisaties.
- > We stimuleren en ondersteunen burgerinitiatieven en burgerprojecten.
- > De adviesorganen zijn klankborden voor het VGC-beleid. Ze zijn dynamisch en worden representatief samengesteld.

5. Brussel is een bruisende en levendige stad, waar mensen zich met elkaar verbonden voelen.

5.1 We brengen Brusselaars samen in de stad, in hun buurt.

- > We brengen Brusselaars vooral tijdens de zomer samen in de publieke ruimte.
- > We zetten in op digitale ontmoeting en vrijetijdsbeleving om de toekomsttoets te doorstaan.
We ondersteunen de Brusselse N-bibliotheken in hun rol als derde plek waar alle
- > Brusselaars vrij terecht kunnen voor verhalen, verschillende perspectieven, levenslang leren en ontmoeting.
- > We maken eenzaamheid zichtbaar en bespreekbaar en we brengen Brusselaars samen in verbindende projecten.
De VGC neemt haar regierol inzake lokaal cultuurbeleid op en zet in op samenwerking
- > met én tussen de Brusselse gemeenten: het geheel is méér dan de optelsom van de delen.

5.3 Brusselaars genieten van een kosmopolitisch aanbod van cultuur, kunsten en erfgoed.

- > We brengen meer Brusselaars, vooral kinderen en jongeren, in contact met een breed palet aan kunst en cultuur.
- > We bieden startende kunstenaars, muzikanten en collectieven kansen om te innoveren.
De Brusselse N-bibliotheken vormen samen één geïntegreerd zichtbaar
- > bibliotheeknetwerk dat inzet op innovatieve publiekswerking. Muntpunt geeft samen met het brede N-netwerk vorm aan zijn informatieopdracht.
- > We investeren (mee) in tijdelijke én duurzame ruimte voor artistieke productie en cultuur.
- > Meer Brusselaars – specifiek laaggeletterden en kinderen en jongeren – ontdekken en delen het plezier van het lezen.

VBPJ3

permanent

5.4

De gemeenschapscentra zijn plekken waar Brusselaars zelf mee vorm kunnen geven aan hun stad.

- > In de gemeenschapscentra ontmoeten Brusselaars elkaar, slaan ze de handen in elkaar en krijgen ze de ruimte om activiteiten op te zetten.
- > Iedere Brusselaar voelt zich welkom in het lokale gemeenschapscentrum dankzij een actief en warm onthaal.

- > We investeren verder in de infrastructuur van de gemeenschapscentra en bouwen ze waar mogelijk uit tot multifunctionele sites.
- > De gemeenschapscentra ontwikkelen een duurzame aanpak om te komen tot een meer inclusieve werking die de Brusselse diversiteit in brede zin weerspiegelt

5.5 De VGC investeert in duurzame stadsontwikkeling voor en door Brusselaars.

- > We stimuleren gedeeld ruimtegebruik en ondersteunen initiatieven in de (semi)publieke ruimte. Zo verhogen we de aantrekkelijkheid en de leefbaarheid van de stad.
- > We wisselen kennis en ervaring uit over stedelijk beleid met steden, gemeenten en kennis- en onderzoekscentra in de academische wereld.
- > We investeren in Europese partnerschappen en gaan op zoek naar Europese programma's om initiatieven van het Nederlandstalig werkveld in Brussel maximaal te ondersteunen.

6. Brussel zorgt en beweegt.

6.1 Sport brengt Brusselaars bij elkaar.

- > Sportverenigingen krijgen financiële en inhoudelijke ondersteuning, met extra aandacht voor competitiesport en de maatschappelijke rol van sport.
- > We zetten samen met de partners op het terrein zo veel mogelijk Brusselaars aan om levenslang te bewegen en te sporten.
- > We ondersteunen beweeg- en sportpraktijken die het aanbod verbreden, met aandacht voor een diversiteit aan initiatiefnemers en werkvormen.
- > We investeren in sportinfrastructuur.

6.2 De Brusselaar is het vertrekpunt voor gezondheid, zorg en welzijn.

- > Zorgverleners en -organisaties kunnen goed inspelen op de enorme verscheidenheid van de Brusselaars, hun socio-economische achtergrond, etnisch-culturele identiteit, gender, seksuele oriëntatie, handicap, leeftijd. Cultuursensitief werken wordt meer gestimuleerd.

6.3 De VGC spoort leemtes in het bestaande grootstedelijke zorgaanbod op en vult die aan.

- > We versterken het hulpaanbod voor kinderen en jongeren. Jeugdhulpactoren in de ruime omgeving van kinderen en jongeren werken samen om op tijd te kunnen

ingrijpen en om hulp te bieden.

- > Kinderen en jongeren met complexe hulpvragen krijgen betere ondersteuning. Jongeren in de jeugdhulp worden voorbereid op het volwassen leven.
- > Personen met een (vermoeden van) handicap zijn beter uitgerust voor een zo inclusief mogelijk leven.
- > De Poolster, centrum voor ambulante revalidatie, ondersteunt kinderen met een leer- of ontwikkelingsstoornis en Brusselaars met gehoorproblemen.

Tabel 2

ARTIKEL-NUMMER	OMSCHRIJVING	2021	2022	2023	2024	2025	VLAAMSE BELEIDSPRIORITEITEN
Gewone uitgaven (G.U.)							
G.U. PER-SONEEL							
550/111-01	Bezoldiging van het personeel	503.000	503.000	503.000	503.000	503.000	
550/112-01	Vakantiegeld van het personeel	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000	
550/113-01	Patronale bijdragen RSZPPO voor het personeel	118.000	118.000	118.000	118.000	118.000	
550/113-21	Patronale bijdragen aan de omslagkas voor pensioenen	61.000	61.000	61.000	61.000	61.000	
	SUBTOTAAL	718.000	718.000	718.000	718.000	718.000	
G.U. WERKINGS-KOSTEN							
550/121-01	Reis- en verblijfskosten	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	
550/121-48	Vergoedingen voor begeleiders van jeugdcentrum Aximax	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	
550/124-08	Verzekeringen	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	
550/124-48	Diverse technische kosten	119.000	119.000	119.000	119.000	119.000	
55000/125-06	Kosten voor herstellingen aan lokalen	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	
	SUBTOTAAL	176.000	176.000	176.000	176.000	176.000	
G.U. OVER-DRACHTEN							
55001/332-01	Subsidies aan jeugthuizen	330.000	330.000	330.000	330.000	330.000	VBPJ1
550/332-02	Subsidies voor vakantieactiviteiten	120.000	120.000	120.000	120.000	120.000	VBPJ1
55001/332-03	Subsidie aan vzw Het Neerhof	425.785	425.785	425.785	425.785	425.785	VBPJ1
55002/332-01	Subsidies aan lokale en regionale jeugdverenigingen	239.320	239.320	239.320	239.320	239.320	VBPJ1
55002/332-03	Subsidies aan de vzw Jeugd en Stad	476.000	476.000	476.000	476.000	476.000	VBPJ1
55003/332-03	Subsidie aan vzw Roodebeekcentrum	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	VBPJ1

ARTIKEL-NUMMER	OMSCHRIJVING	2021	2022	2023	2024	2025	VLAAMSE BELEIDSPRIORITEITEN
55004/332-03	Subsidie aan de vzw Arts Basic for Children	106.050	106.050	106.050	106.050	106.050	VBPJ3
55005/332-03	Subsidies aan vzw Goodplanet Belgium	28.350	28.350	28.350	28.350	28.350	VBPJ1
55009/332-01	Subsidies voor initiatieven kansengroepen binnen jeugd	1.807.281	1.807.281	1.807.281	1.807.281	1.807.281	VBPJ2
55014/332-01	Subsidies projecten, vernieuwende initiatieven en kadervorming	563.350	563.350	563.350	563.350	563.350	VBPJ3
	SUBTOTAAL	4.111.136	4.111.136	4.111.136	4.111.136	4.111.136	
	TOTAAL GEWONE UITGAVEN	5.005.136	5.005.136	5.005.136	5.005.136	5.005.136	

1. Sociaal-demografische analyse

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telde op 1 januari 2020 officieel 1.218.255 inwoners (BISA – Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, 2020a). Dat cijfer houdt geen rekening met een aantal feitelijke inwoners van het Gewest. Het gaat dan bijvoorbeeld over kandidaat-vluchtelingen of personen met een diplomatiek statuut en hun gezinsleden².

Het Gewest kent momenteel de hoogste bevolkingsdichtheid sinds de bevolkingscijfers worden bijgehouden. Die bevolkingsdichtheid bedroeg in 2019 ongeveer 7.441 personen per km² (BISA, 2020b). Dat cijfer wijst op een voortzetting van de reeds jaren stijgende dichtheid op gewestniveau. Onder dat algemene cijfer vertonen de Brusselse gemeenten en hun wijken een ongelijk patroon van spreiding van bevolking en dichtheid. Vooral de gemeenten in de kanaalzone (Sint-Joost-ten-Node, Sint-Gillis, Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek en Schaarbeek), maar ook Etterbeek zijn het dichtst bevolkt (meer dan 15.000 inwoners per km²). In de zuidoostelijke gemeenten wonen daarentegen minder dan 5.000 inwoners per km² (BISA, 2019). De Brusselse wijken weerspiegelen datzelfde geografische patroon fijnmaziger: rond de Vijfhoek, en in en om de kanaalzone is de bevolkingsdichtheid hoog. De wijken met een sterke groei liggen voornamelijk ten westen van het kanaal, in de vermelde gemeenten met hoge bevolkingsdichtheid.

De toekomstverwachtingen tonen een verdere groei van de bevolking. Volgens gecorrigeerde (COVID-19-update) bevolkingsprojecties 2019-2070 van het Federaal Planbureau (2020) zou de Brusselse bevolking tussen 2020 en 2024 toenemen tot 1.225.132 inwoners. Dat is een te verwachten bevolkingstoename van 10.211 inwoners over 4 jaar, die zich momenteel voltrekt. De demografische druk in het Gewest zal zich dus toch enigszins voortzetten, al is dat aanzienlijk minder dan eerder verwacht door de COVID-19-pandemie. In de berekeningen hield het Federaal Planbureau rekening met de nu al gekende en berekenbare impact van COVID-19 op bevolkingsdynamieken. Die lagere groei van de bevolking (voor het hele land overigens) wordt volgens het Planbureau voor 70% verklaard door de daling van het migratiesaldo en het resterende deel door de stijging van het aantal overlijdens.

Brussel kent een grootstedelijke bevolkingsdynamiek die aan de basis ligt van de enorme bevolkingsgroei het voorbije decennium. De verklaring ligt in twee demografische feiten: de natuurlijke bevolkingsloop (geboorten en overlijdens) en de internationale migratie.

Allereerst is het 'natuurlijke saldo' van de bevolking (geboorten verminderd met overlijdens) al vele jaren positief. Voor het jaar 2019 tekent het Gewest een 'natuurlijke aangroei' op van 7.719 personen (het natuurlijke saldo voor heel België bedroeg in dat jaar 6.820). Grosso modo worden er ongeveer dubbel zoveel geboorten als overlijdens geregistreerd, en dat al sinds 2008 (BISA, 2020b). Ten tweede is er de sterke dynamiek van migratie in het Gewest. De migratiestromen bepalen sterk de totale bevolkingsdynamiek van het Gewest. In 2019 zorgde de internationale netto-instroom voor 17.799 nieuwe Brusselaars (BISA, 2020d). Een groot deel van de nieuwkomers verspreidt zich daarna verder over België. De verhuisbewegingen van het Gewest naar de rest van het land resulteren namelijk al jaren in een netto-uitstroom (in 2019 ging het over 15.722 personen). Alle Brusselse gemeenten tekenden een netto-aangroei op qua internationale migratie (BISA, 2020d). De grootste internationale bevolkingsgroei is al jaren terug te vinden in Anderlecht, Brussel, Schaarbeek, Sint-Joost-ten-Node, Sint-Jans-Molenbeek en Elsene (BISA, 2020d).

² Het Wachtregister bevat gegevens over kandidaat-vluchtelingen die niet opgenomen zijn in het bevolkingsregister. Op 1 januari 2019 telde het Brussels Gewest 6.739 personen ingeschreven in het Wachtregister. Daarnaast woonden er op 1 januari 2019 in het Brussels Gewest 4.875 personen met een diplomatiek statuut; samen met hun gezinsleden komt dat neer op 10.860 personen (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Brussel 2019).

De Brusselse bevolking wordt ook gekenmerkt door een relatief jonge gemiddelde leeftijd in vergelijking met de andere gewesten. In 2018 bedroeg de gemiddelde leeftijd van de bevolking 37,58 jaar (tegenover 42,85 jaar in het Vlaams Gewest en 41,57 jaar in het Waals Gewest – BISA,2020). Bijna een vierde van de Brusselaars is minderjarig (0 tot en met 17 jaar). De jongste kinderen (0 tot en met 2 jaar) maken ook 18% uit van die jonge leeftijdsgroep (0-17). En hoewel de impact van de COVID-19-pandemie op de leeftijds patronen in de bevolking momenteel nog onduidelijk is, kan toch verwacht worden dat Brussel ook in de toekomst een relatief 'jong' Gewest zal blijven (Federaal Planbureau, 2019). Het geografische spreidingspatroon van leeftijd in het Gewest volgt het gekende ruimtelijk-demografische patroon. De wijken binnen de Vijfhoek en de wijken in de kanaalzone hebben de gemiddeld jongste bevolking. Hoe meer we naar de rand van het Gewest gaan, hoe ouder de wijkbevolking gemiddeld is.

De meer dan 1,2 miljoen Brusselaars die we op 1 januari 2020 optekenden, wonen in 555.967 huishoudens. Met een aandeel van 46% zijn de alleenstaande mannen en de alleenstaande vrouwen het meest vertegenwoordigd als huishoudtype in het Gewest (op 1 januari 2020; BISA, 2020f). Het aandeel eenoudergezinnen ligt op bijna 12% (11,6%). Dat betekent dat alleenstaanden én alleenstaanden met kinderen samen ongeveer 57% van de huishoudens uitmaken in 2020.

Naast het feit dat de Brusselse bevolking jong is, is ze ook uitgesproken divers en internationaal. Met 180 nationaliteiten in 2019 (BISA, 2020f), blijft het Gewest het meest diverse en internationale stedelijke gebied in België. Een op de drie Brusselaars bezit niet de Belgische nationaliteit en meer dan één Brusselaar op twee heeft zelfs de Belgische nationaliteit niet bij geboorte (BISA, 2020g). De Brusselaars die niet de Belgische nationaliteit hebben, zijn in de eerste plaats Europeanen (EU28). In 2019 vertegenwoordigden ze 23,2% van de bevolking in het Gewest. 64% van de bevolking heeft de Belgische nationaliteit (ter vergelijking: in het Vlaams Gewest heeft 91% van de bevolking de Belgische nationaliteit in 2020). Maar niet alle gemeenten van het Gewest hebben evenveel vreemde nationaliteiten op hun grondgebied. In Elsene, Sint-Gillis en Sint-Joosten-Node ligt het aandeel bewoners met de Belgische nationaliteit het laagst, tussen 51% en 57%. Elsene en Sint-Gillis kennen het hoogste aandeel niet-Europese inwoners (36%).

Die omvangrijke internationale (in)stroom en het jonge demografische profiel van het Gewest beïnvloeden het sociale weefsel onder andere met een grote diversiteit aan gemeenschappen en thuistalen. De vierde Taalbarometer (Janssens, 2018) toont dat Brussel duidelijk verder evolueert naar meertaligheid. Een op de vier Brusselaars (25,7%) beschouwt zichzelf als eentalig; ze zijn voornamelijk afkomstig uit eentalige Franssprekende gezinnen. De schoolomgeving vormt nog altijd een van de belangrijkste manieren om een taal te verwerven (secundaire taalverwerving), buiten het thuismilieu. In het Nederlandstalig en in het Franstalig onderwijs worden zowel het Frans, het Nederlands als het Engels onderwezen. Het zijn de belangrijkste drie contacttalen, bruikbaar om in interactie te treden, buiten de thuiscontext om. Het Arabisch is in het Gewest geen lokale omgangstaal omdat de taal alleen gekend is bij Brusselaars die opgroeien in Arabischsprekende gezinnen en niet bij andere Brusselaars.

2. Sociaal-economische analyse

De macro-economische context is wereldwijd plots en grondig veranderd door de impact van corona. Het Gewest is hier uiteraard ook onderhevig aan. De werkelijke sociaal-economische impact van de crisis inschatten op termijn is op dit moment een quasi onmogelijke opdracht. Her en der worden studies en berekeningen vrijgegeven, maar door de onzekerheid van de cijfers en de berekeningen zijn de schattingsmarges onduidelijk. De voortzetting van de COVID-19-pandemie in golven (eerste en tweede golf) beïnvloedt sterk de inschatting van toekomstontwikkelingen.

Brussel is een economisch welvarende regio met een typische structuur van economische activiteiten. Binnen België heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het hoogste bbp per inwoner, vooral doordat belangrijke administratieve en bedrijfszetels hier gevestigd zijn. Uitgedrukt in koopkrachtstandaard (KKS) bedraagt het bbp per inwoner voor het Gewest 59.500 euro. Dan volgt het Vlaams Gewest (34.200 euro KKS). Het bbp per inwoner ligt het laagst in het Waals Gewest (24.400 euro KKS) (FP e.a., 2020). In Europees perspectief tonen de koopkrachtcijfers echter voor alle landen een daling in 2020 (FP e.a., 2020). In België pendelen veel Vlamingen en Walen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ze dragen zo ook bij tot het Brusselse bbp, maar nemen hun inkomen mee naar hun woonplaats. Als we het bbp bepalen rekening houdend met deze pendelbewegingen, dan komen we in het Vlaams Gewest uit op 36.600 euro KKS in 2020, of 7% hoger dan in de klassieke berekening zonder pendelverkeer. Voor het Waals Gewest ligt het bbp dan zelfs 14% hoger. Dat gaat zwaar ten koste van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het bbp per inwoner, rekening houdend met de pendelbewegingen, ligt 39% lager.

De regionale Brusselse economie is altijd een motor geweest voor de nationale economische groei omdat ze bestaat uit veel activiteiten met een toegevoegde waarde. De bedrijfstakken 'krediet en verzekeringen' en 'overige marktdiensten' dragen het meeste bij tot groei in toegevoegde waarde (BISA, 2020). De structuur van de gewestelijke economie is typisch en bestaat hoofdzakelijk uit de sector 'diensten', goed voor 92% van het bbp. De impact van de coronacrisis op de Brusselse economie zou in vergelijking met de andere gewesten anders zijn (BISA, 2020h). Het lichte comparatieve voordeel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten opzichte van de twee andere gewesten wordt vooral verklaard door het grote belang van de financiële sector in de Brusselse economische activiteit. De financiële sector is relatief minder getroffen door de COVID-19-crisis omdat de activiteiten van deze sector doorgaans digitaal konden worden voortgezet.

De Nationale Bank van België (NBB) biedt een beeld van de omzetevolutie bij de ondernemingen via een maandelijkse enquête. Waar eerst een beweging van herstel van de omzetsdalingen te zien was in juni 2020, is er sinds september opnieuw stagnatie en omzetvermindering. De impact op de omzet is groter voor de zelfstandigen en voor de ondernemingen met minder dan tien werknemers. In dat opzicht valt de situatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bijzonder te noemen aangezien de kleinste entiteiten er een veel zwaardere negatieve impact rapporteren dan in de twee andere gewesten. Dat heeft ongetwijfeld te maken met de bijkomende negatieve impact van het vele telewerk op dit moment, waardoor de hoofdstad veel minder pendelaars ontvangt (NBB, 2020). De economische groei van het Brussels Gewest inschatten is momenteel dus een bijzonder complexe zaak. Verwacht wordt dat er in 2021 wel een heropleving zal zijn, maar zoals eerder vermeld zijn de marges van onzekerheid vrij groot in de schattingen (FP e.a., 2020).

Tegenover die welvarendheid in economisch perspectief staan de sociale omstandigheden van de bewoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Brussel heeft een grootstedelijk profiel met uitgesproken sociale tegenstellingen of breuklijnen. De periodieke welzijnsbarometer van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad volgt de armoede-indicatoren op (2019). Het armoederisico wordt door het Observatorium geschat op 28 tot 37% van de Brusselse bevolking. Deze mensen moeten rondkomen met een inkomen onder de armoederisicogrens. Dat is een significant hoger armoederisico dan in het Vlaams Gewest (tussen 8 en 12%) en dan in het Waals Gewest (tussen 18 en 26%). (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2019). Brussel is dus rijk qua welvaartsproductie maar heeft een bevolking die sterke breuklijnen vertoont op het vlak van sociale omstandigheden. Er wordt verwacht dat de impact van de COVID-19-pandemie vooral en in de eerste plaats de sociaal zwakkeren zal raken. Voor het Gewest betekent dat een uitzonderlijk precaire en historische situatie, aangezien de reeds ongunstige sociale omstandigheden van de bevolking nog slechter worden.

De voorbije jaren zagen we in het algemeen ook een stijging van het aantal en het aandeel mensen met een vervangingsinkomen of een inkomen uit de sociale zekerheid in het Brussels Gewest (maar ook in België). Ongeveer 17% van de Brusselse jongvolwassenen (18-24 jaar), 21% van de bevolking op actieve leeftijd (18-64 jaar) en 14% van de ouderen (65 jaar en ouder) ontvingen een vervangingsinkomen (exclusief pensioenen) of een bijstandsuitkering. Zo ontving bijna 6% van de Brusselse bevolking tussen 18 en 64 jaar een inkomen van het OCMW. Het aandeel leefloongerechtigden ligt overigens hoger bij de inwoners met een nationaliteit van buiten de EU28 (15,3%) en iets hoger bij vrouwen (6,2%) dan bij mannen (5,1%) (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2019). De herkomst van Brusselaars beïnvloedt dus ook hun sociale positie, in het bijzonder de kans dat ze een uitkering hebben.

In 2019 telde Brussel 333.027 inwoners die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging. De ruimtelijke spreiding binnen het Gewest toont dat het gebied rond de kanaalzone (de zogenaamde 'arme sikkel') systematisch hogere aandelen kent van mensen die recht hebben op een tegemoetkoming (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2019). In de kanaalzone zien we hoge aandelen, tussen de 44 en de 32% (op het niveau van de statistische sector voor de verschillende wijken). De gemeenten uit de kanaalzone zijn overigens de gemeenten in het Gewest met een laag sociaal-economisch statuut.

Het verhoogde risico op armoede wordt nog zichtbaarder gemaakt door het aandeel Brusselaars dat leeft in een huishouden zonder een inkomen uit arbeid. In 2017 leefde iets meer dan een op de vijf Brusselse volwassenen (18-59 jaar) in een baanloos huishouden en voor de minderjarige Brusselaars (0-17 jaar) lag dat aandeel op 23%. De Brusselse wijken vertonen een systematisch patroon met relatief meer Brusselaars in baanloze huishoudens in de wijken van de kanaalzone en relatief minder in de wijken van het (zuid)oosten (BISA, 2013).

Het mediaan netto belastbaar inkomen (van 2017) vertoont dezelfde systematische geografische spreiding van de wijken. De armere wijken van de kanaalzone en de Vijfhoek hebben de laagste mediane inkomens, terwijl de zone van de wijken van het oosten en het zuidoosten de hoogste mediane inkomens vertonen (BISA, 2020).

Op 1 augustus 2020 bedroeg de werkloosheidsgraad in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 16%. De geografische verschillen in werkloosheidsgraden per gemeente volgen opnieuw hetzelfde patroon (Actiris, 2020). De hoogste werkloosheidsgraden vinden we in de armere gemeenten van de kanaalzone, terwijl de rijkere zuidoostelijke gemeenten de laagste werkloosheidsgraden kennen. De verdere evolutie van de werkloosheid is momenteel wat moeilijker in kaart te brengen door de COVID-19-pandemie. Het stelsel van de tijdelijke werkloosheid heeft in de lente en de zomer van 2020 een bijkomend effect veroorzaakt op de arbeidsmarkt.

Op de Brusselse arbeidsmarkt zijn verschillen in sociale achtergrond bepalend voor de kansen op tewerkstelling. Typisch voor de Brusselse arbeidsmarkt is dat de inwoners van het Gewest met een nationaliteit van de Europese Unie (EU28) een hogere activiteitsgraad kennen dan de Brusselaars met een Belgische nationaliteit (77% versus 63%) én een lagere werkloosheidsgraad (9% versus 13%). Bij Brusselaars met een niet-EU28-nationaliteit zien we een hogere werkloosheidsgraad van 30%, een breuklijn tussen EU- en niet-EU-nationaliteiten.

Ook leeftijd, opleiding en huishoudtype hebben een invloed op de kansen op de Brusselse arbeidsmarkt. De werkloosheidsgraad van de jonge Brusselaars (15-24 jaar) ligt het hoogst (31%), terwijl die voor de 50- tot 64-jarige Brusselaars het laagste ligt (11%). De hogere jongerenwerkloosheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft zich manifesteren. Daarnaast is de werkloosheid bij laaggeschoolden (26%) veel hoger dan die bij hooggeschoolden (7%). De genderverschillen op de arbeidsmarkt worden kleiner naarmate het opleidingsniveau toeneemt. De activiteitsgraad bij vrouwen met een laag opleidingsniveau bedraagt in het Brussels Gewest 32%, tegenover 54% bij mannen. Vrouwen met een diploma hoger onderwijs kennen een

activiteitsgraad van 81%, tegenover 88% voor de mannen (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2018). Bovendien is de ongelijkheid op de arbeidsmarkt volgens origine (buitenlandse roots) zeer groot en structureel. Een studie van view.brussels (2019) toont deze structurele ongelijkheid. Zo is de werkloosheidsgraad van Brusselaars met Maghrebijnse of Afrikaanse roots systematisch 3 tot 4 keer hoger dan bij Brusselaars van Belgische origine.

Naar huishoudtype merken we op dat alleenstaande mannen en alleenstaanden met kind(eren) de hoogste werkloosheidsgraad kennen, respectievelijk 20% en 17%. De scholingsgraad van de Brusselse bevolking evolueert over de jaren heen, wat kansen zou creëren op de arbeidsmarkt. Voor het jaar 2018 wordt geschat dat 40% van de Brusselaars ouder dan 25 jaar een diploma hoger onderwijs heeft behaald. In diezelfde leeftijdsgroep wordt het aandeel Brusselaars met maximum een diploma lager secundair onderwijs op 30% geschat. Al bij al dus een kleinere groep laaggeschoolden ten opzichte van de groep hooggeschoolden.

3. Bronnen

BISA (2020a),

https://bisa.brussels/sites/default/files/documents/1.1_bevolking_jaarlijkse_evolutie_20200623.xlsx

BISA (2020b), <https://bisa.brussels/cijfers/kerncijfers-van-het-gewest>

BISA (2020c), <https://wijkmonitoring.brussels/>

BISA (2020d),

https://bisa.brussels/sites/default/files/documents/1.5_bevolking_loop_20200727.xlsx

BISA (2020e), Mini-Bru. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in cijfers 2020. [URL:

https://bisa.brussels/sites/default/files/publication/documents/Mini%20Bru_2020-NL-WEB.pdf]

BISA (2020f),

https://bisa.brussels/sites/default/files/documents/1.2_bevolking_leeftijdsstructuur_20200727.xlsx

BISA (2020g),

https://bisa.brussels/sites/default/files/documents/1.3_bevolking_Nationaliteiten_20200924.xlsx

BISA (2020h), CONJUNCTUUR - BAROMETER VAN HET BRUSSELS GEWEST Nr 33 – speciale Covid-19-editie – Zomer 2020. <https://bisa.brussels/sites/default/files/publication/documents/BISA-Conjunctuurbarometer-NL.pdf>

Federaal Planbureau (2019),

<https://www.plan.be/press/communique-1857-nl-evolutie+van+de+belgische+bevolking+tegen+2070+trager+herstel+van+de+vruchtbaarheid+op+middellange+termijn+en+bevestiging+van+de+vergrijzing+op+lange+termijn>

FPB, SV, IWEPS, BISA (2020), Regionale economische vooruitzichten.

https://bisa.brussels/sites/default/files/publication/documents/FOR_HermReg_2020_12182_N.pdf

Federaal Planbureau (2020), https://www.plan.be/press/communique-1991-nl-bevolkingstoename_in_belgie_in_2020_neerwaarts_herzien_als_gevolg_van_de_covid_19_epidemie_d_e_internationale_migratie_oefent

Janssens, R. (2018), Meertaligheid als opdracht. Een analyse van de Brusselse taalsituatie op basis van taalbarometer 4. Brussel, VUBPRESS.

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019), https://www.ccc-ggc.brussels/sites/default/files/documents/graphics/rapport-pauvrete/barometre-welzijnsbarometer/welzijnsbarometer_2019_3tma.pdf

View.brussels (2019), Profiel en traject van de werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, monitoring volgens origine, juni 2019.

Gezien om gevoegd te worden bij Collegebesluit houdende de vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van de Vlaamse decreten binnen het beleidsdomein Cultuur, Jeugd en Sport nr. 20202021-0405 van 17-12-2020

De collegeleden,

Pascal SMET

Sven GATZ

Elke VAN DEN BRANDT

BIJLAGE

Bijlage nr. 2

Vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van het decreet van 6 juli 2012 houdende het stimuleren en subsidiëren van een lokaal sportbeleid, gewijzigd bij decreet van 8 november 2013

Conform aan de artikelen die voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) opgenomen zijn in het decreet van 6 juli 2012 houdende het stimuleren en subsidiëren van een lokaal sportbeleid, gewijzigd bij decreet van 8 november 2013 en het besluit van de Vlaamse Regering van 16 november 2012 betreffende de uitvoering van het decreet van 6 juli 2012 houdende het stimuleren en subsidiëren van een lokaal sportbeleid, gewijzigd bij besluit van 20 december 2013 dient de VGC een meerjarenbeleidsdocument 'het sportbeleidsplan' in, dat tot stand gekomen is via interactieve bestuursstijl en minstens het volgende bevat:

- een beschrijving van de huidige structuren van de VGC met betrekking tot sport en een inventaris van de externe sportactoren die een rol spelen bij het sportbeleid van de VGC;
- de doelstellingen, met per doelstelling de vermelding van het beoogde resultaat en de indicatoren; de aanpak om de doelstellingen te realiseren, met per doelstelling de vermelding van de maatregelen, de timing en de financiële prognose.

1. Het VGC-sportbeleidsplan: situering

Situering Algemeen VGC-meerjarenplan – specifiek sportplan

De VGC maakt voor de eerste keer een VGC-breed meerjarenbeleidsplan 2021-2025 op. Dit plan behelst alle doelstellingen en acties van de VGC, inbegrepen deze van sport.

In functie van het decreet lokaal sportbeleid, is er tevens een specifiek VGC-sportbeleidsplan, dat volledig gekaderd is binnen het VGC-meerjarenplan, maar met extra informatie om te voldoen aan de decretale voorwaarden.

Inspraak, participatie en advies

Het plan is tot stand gekomen op basis van een interactieve bestuursstijl.

De VGC organiseerde in 2020 een drietalig inspraaktraject 'Stadspiratie'. De bevindingen en ideeën werden in de mate van het mogelijke opgenomen in het plan.

Daarnaast verzamelde de sportdienst via onder meer gesprekken, overlegmomenten, bevragingen en vanuit verslagen extra informatie over de noden en wensen.

De sportraad werd betrokken bij de opmaak van het VGC-breed plan en het specifieke VGC-sportbeleidsplan tijdens de bijeenkomsten van 3 maart, 11 juni en 24 november 2020.

Op 10 november 2020 werden alle VGC-adviesraden samen uitgenodigd in functie van Stadspiratie en het nieuwe VGC-meerjarenplan 2021-2025. Nooit eerder werden deze adviesraden allemaal samengebracht.

Op 24 november 2020 gaf de VGC-sportraad een positief advies over het VGC-sportbeleidsplan 2021-2025.

Specifieke opmerkingen:

- Een ambitieus plan waarbij participatie en verbinding een essentiële plaats innemen.
- Het plan verdient alle steun en nodigt uit om gezamenlijk aan de slag te gaan om de diverse doelstellingen te realiseren en het plan succesvol in de praktijk uit te rollen.
- Positief dat beweging en sport op een transversale manier ingekapseld zit in het algemeen VGC-beleid.
- Positief dat er een focus ligt op de diverse aspecten, functies van bewegen en sport.
- Positief dat er veel aandacht gegeven wordt aan inclusie en mooi hoe "sport als middel" hier op heel wat punten inzetbaar is.
- Positief dat er, naast de aandacht voor professionals, verhoogde aandacht gaat naar de vrijwilligers.
- Positief dat er meer aandacht gaat naar openbare ruimte (cfr. ook Covid)
- Belangrijk dat onder meer volgende punten nog verder uitgewerkt worden: samenwerking met andere overheden, certificering van vrijwilligers, het detecteren van blinde vlekken, het beschrijven hoe meertaligheid binnen de sport in Brussel een rol kan spelen.
- Pleidooi voor administratieve vereenvoudiging (van advisering); de combinatie van het VGC-meerjarenplan en een apart VGC-sportbeleidsplan in functie van het decreet lokaal sportbeleid is complex.

Omgevingsanalyse – structuren – externe sportactoren

Hierbij wordt deels verwezen naar het algemeen VGC-meerjarenplan en een algemene omgevingsanalyse (zie bijlage 1). Hieronder volgt een sportspecifieke omgevingsanalyse en opsomming van de sportactoren.

De Sportdienst is een onderdeel van de **algemene directie Cultuur, Jeugd en Sport (CJS)** en telt 40 personeelsleden.

Intern werkt de sportdienst samen met zo goed als alle diensten:

- binnen CJS vooral met de gemeenschapscentra en de jeugddienst;
- binnen VGC met de andere inhoudelijke directies:
 - o met de algemene directie Onderwijs & Vorming in functie van het bereiken van de jeugd, schoolaanbod en brede schoolaanbod, schoolsportinfrastructuur, studenten, ...;
 - o met de algemene directie Welzijn, Gezondheid en Gezin in functie van G-sport, Bewegen op verwijzing, LOGO, buitenschoolse opvang, beweeg- en gezondheidsinitiatieven.

- binnen VGC met de ondersteunende directies Personeel & HRM, Financiën, Gebouwen & Patrimonium en met de diensten van de leidend ambtenaar waaronder Communicatie en ICT, Facilitair beheer, Cel Stedelijk beleid en diversiteit.

De voornaamste **externe partners** van de sportdienst zijn:

- Brusselse partners:
 - o sportverenigingen (175), gemeenschapscentra (22), gemeenten (19), scholen (139 basis, 35 secundair, 11 buitengewoon), IBO's (6 organisatoren), lokale dienstencentra (14), Vrije Universiteit Brussel (VUB) en andere hogescholen en Universiteiten, brede scholen (29), jeugdorganisaties, welzijnsorganisaties,;
 - o Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Cocof, GGC, BX, Agentschap Inburgering en Integratie, Foyer, Minor Ndako, D'Broej, Brussels Ouderenplatform, Brussels Platform Armoede, Huis van het Nederlands, ...
- Vlaamse partners:
 - o Sport Vlaanderen, Sportwerk Vlaanderen, G-sport Vlaanderen, Moev, ISB, Centrumsteden, Younited Belgium, Vlaamse sportfederatie en sportfederaties, de Rand, Demos,

De **VGC-sportraad** is het officieel adviesorgaan en werd opnieuw samengesteld midden 2018. Regelmatig komen de diverse adviesraden binnen Cultuur, Jeugd en Sport samen rond gemeenschappelijke thema's en in functie van informatie-uitwisseling. Jaarlijks wordt ook een open sportraad georganiseerd rond een specifiek thema.

Daarnaast worden via andere initiatieven permanent participatie en inspraak georganiseerd zoals via het G-sportplatform Brussel, stuurgroep schoolsport Brussel, participatieve trajecten met sportclubs, gesprekken met convenantenorganisaties en andere partnerorganisaties en – instellingen, via bevragingen.

2. Het VGC-sportbeleidsplan: inhoudelijk

Missie sportdienst

De VGC-sportdienst heeft een eigen missie, die past binnen de VGC-missie. Deze kwam tot stand na een participatief traject binnen de sportdienst en samen met de VGC-sportraad.

De VGC-sportdienst wil zoveel mogelijk Brusselaars regelmatig en levenslang op een kwaliteitsvolle manier laten bewegen en sporten in een Nederlandstalige setting.

De VGC-sportdienst wil dit bereiken vanuit de vaste overtuiging van de triple win van bewegen en sport:

- de sportbeleving (recreatief en competitief)
- de rol op vlak van gezondheid en
- de maatschappelijke en verbindende rol.

Hierbij bieden we maximale kansen aan de Brusselaars met bijzondere aandacht voor kinderen, jongeren en kwetsbare personen.

De VGC-sportdienst zet zichtbaar in op sensibilisering, het kenbaar maken, het ondersteunen en faciliteren, het mee ontwikkelen en het uitbouwen van een laagdrempelig Nederlandstalig kwaliteitsvol beweeg- en sportaanbod, in complementariteit en samenwerking met tal van partners.

Duiding bij de missie sportdienst

De VGC-sportdienst is ervan overtuigd dat het belang van bewegen en sport stijgt en dat het maatschappelijk draagvlak van de sport en beweging versterkt.

Sport groeide uit van een niche tot een maatschappelijk fenomeen met uiteenlopende dimensies, verschijningsvormen en betekenissen. Zo is er de plezierbeleving, de ontspannings- en gezondheidsfunctie, de democratiserende werking, de herstelfunctie, de identificatie- en integratiefunctie, de interactiefunctie, de ontwikkelingsfunctie, de economische betekenis,...

Het VGC-sportbeleid focust op de **triple win** van bewegen en sport.

Sport is uniek en de **beleving** is groot. Sport is plezier en heeft veel intrinsieke eigenschappen. Hierbij gaat de meeste aandacht naar alle recreatieve vormen van sport, maar ook competitie krijgt weer meer aandacht. Aan topsport wordt slechts in de marge aandacht geschonken.

Dat bewegen en sport (excl. topsport) **gezond** is, kent intussen een grote consensus. Sport draagt bij tot het fysiek en mentaal welzijn. Zeker in een Brusselse context waar velen klein behuist zijn, velen een sedentair leven leiden en vele inwoners kampen met onder meer obesitas en diabetes, is mensen aanzetten tot bewegen en sporten van fundamenteel belang. Ook vanuit 'welzijn en gezondheid' wordt steeds meer aandacht geschonken aan 'bewegen'. Het ontwikkelen van de actieve voedingspiramide is daar een bewijs van.

Maar sport is nog zoveel meer. Sport is van kapitaal belang op **sociaal en maatschappelijk vlak**. Sport verbindt, emancipeert, empowert. Het sportverenigingsleven versterkt het sociaal weefsel en gaat verzuring tegen. Sport is een hefboom bij uitstek voor sociale integratie in de stad, zeker in de superdiverse Brusselse context.

Sport is dus niet alleen een fundamenteel recht voor iedereen, maar zal ook ingezet worden omwille van haar maatschappelijke betekenis en omwille van de vele manieren waarop de samenleving ervan kan profiteren.

Binnen dit geheel zorgt de VGC-sportdienst mee voor een kwaliteitsvol aanbod, onder deskundige begeleiding, in kwaliteitsvolle infrastructuur en in een ethisch en duurzaam verantwoord klimaat, waaraan iedereen, zonder uitsluiting, kan deelnemen.

Beleidsdoelen en –acties in het kader van het lokaal sportbeleid binnen het VGC-meerjarenplan

In tabel 1 worden onder de beleidsdoelstellingen en actieplannen uit het VGC-meerjarenplan een niet-exhaustief aantal beleidsacties weergegeven in het kader van het sportbeleid. Heel wat beleidsdoelstellingen, actieplannen en beleidsacties zijn transversaal.

Een aantal actieplannen en beleidsacties worden ter verduidelijking aangevuld met een greep uit de specifieke acties vanuit sport. De acties kunnen gedurende de beleidsperiode aangepast, aangevuld en/of gewijzigd worden.

De acties die passen in het kader van de Vlaamse beleidsprioriteiten (BP) worden voorzien van een verwijzing:

1. De kwalitatieve uitbouw van de sportverenigingen ondersteunen (op basis van een reglement), afgekort als BP1.
2. Sportverenigingen stimuleren tot professionalisering met een bijzonder accent op kwaliteitsvolle jeugdsportbegeleiding en eventueel tot onderlinge samenwerking, afgekort als BP2.
3. Een activeringsbeleid voeren met het oog op een levenslange sportparticipatie via een anders georganiseerd laagdrempelig beweeg- en sportaanbod, afgekort als BP3.
4. Een beweeg- en sportbeleid voeren met aandacht voor transversale samenwerking zodat kansengroepen gelijke kansen krijgen om actief te participeren in sport, afgekort als BP4.

In hoofdstuk 3 gaan we dieper in op de vier Vlaamse beleidsprioriteiten en sommen we de specifieke acties op die we jaarlijks naar Vlaanderen zullen verantwoorden..

Tabel 1: Beleidsdoelen en actieplannen uit het VGC-meerjarenplan 2021-2025 in het kader van het sportbeleid

DOELSTELLING		VLAAMSE BELEIDSPRIORITEIT
1. Brusselaars kunnen hun talenten maximaal ontwikkelen.		
1.1	Via een flankerend onderwijsbeleid versterkt de VGC gelijke onderwijskansen en de toegang tot het Nederlandstalig onderwijs.	
1.2	De VGC engageert zich om blinde vlekken in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel weg te werken.	
1.3	Brusselaars krijgen meer leerkansen en kunnen levenslang en levensbreed leren in Brussel.	
1.3.3	De Nederlandstalige organisaties uit het cultuur-, jeugd- en sportnetwerk hebben een uitgebreid en nabij aanbod aan niet-formele educatie dat Brusselaars de kans geeft om zichzelf te ontwikkelen.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Leerkansen stimuleren en oefenkansen bieden binnen het sportnetwerk, zoals onder meer voor sportbegeleiders, vrijwilligers, deelnemers, in functie van persoonlijke ontwikkeling, ... 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nieuwe sporten aanleren, zich continu verbeteren in een bepaalde discipline, stimuleren van talentontwikkeling, attitudes aanleren, waarden van fair-play, ... 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Acties om over te gaan van deelnemen tot deelhebben 	
1.4	De VGC biedt kwalitatieve ondersteuning aan professionals in het Nederlandstalige netwerk.	
1.4.3	Beroepskrachten uit het Nederlandstalig cultuur-, jeugd- en sportnetwerk worden ondersteund via vorming, overleg en kennisdeling.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sportbegeleiders: Uitbreiding en omkaderen van een diverse pool deskundige sportbegeleiders (van VGC en Sportwerk) die ingezet kan worden voor het eigen VGC-beweeg- en sportaanbod en dat van partners. <ul style="list-style-type: none"> • ruime, gedifferentieerde pool van kwaliteitsvolle lesgevers/trainers • (vernieuwde) samenwerking met Sportwerk Vlaanderen • vorming, zowel op sporttechnisch vlak als op maatschappelijk vlak (inclusie, G-sport, ethisch, diversiteit, ...) • verder inzetten op oefenkansen Nederlands, het inschakelen van drop-outers, het aanbieden van leertrajecten 	BP 3
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondersteuning professionals in de sportverenigingen (transversale thema's) 	BP 2
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondersteuning van andere professionals in de sportsector en erbuiten (zaalbeheerders, gemeenschapscentra, 	

	IBO's,...)	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aanbieden van stageplaatsen aan studenten van hogescholen en universiteiten 	
1.5	We trekken (Brussels) talent aan in het N-netwerk en zorgen voor de nodige ondersteuning.	
1.6	We schatten het engagement van Brusselaars naar waarde en ondersteunen waar mogelijk	
1.6.1	Vrijwilligers groeien door een vrijwilligersbeleid op maat.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Activeren, omkaderen en ondersteunen van een diverse pool van vrijwilligers die ingezet kan worden voor het eigen VGC-beweeg- en sportaanbod en dat van partners (onderzoek naar meer thematische inzet) 	
1.6.2	We stimuleren en ondersteunen organisaties in het aantrekken van vrijwilligers, het werken met vrijwilligers en het differentiëren en diverser maken van hun vrijwilligersbestand.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proactieve ondersteuning van de sportverenigingen in hun vrijwilligersbeleid 	
1.6.3	Vrijwilligerswerk blijft een hefboom voor Brusselaars in maatschappelijk kwetsbare situaties.	
1.6.4	We zetten meer Brusselaars aan om een engagement op te nemen. We maken zichtbaar wat ze voor elkaar doen.	
2. Brussel is een kind- en jeugdriendelijke stad		
2.1	Kinderen en jongeren krijgen voldoende ruimte in de stad.	
2.1.5	Organisaties die werken met kinderen en jongeren werken impactgericht en zetten kansen van kinderen en jongeren centraal.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brusselse jongeren in de sport engageren en empoweren (via aangepaste vorming, extra aandacht voor het maatschappelijke bij de lesgevers, ondersteuning trajecten in sportclubs,...) 	
2.2	Dialogo met kinderen en jongeren vormt een rode draad in het beleid van de VGC.	
2.2.3	We organiseren een gezamenlijke communicatiestrategie naar kinderen en jongeren.	
2.3	Focus op kinderen en jongeren in kwetsbare situaties	
2.3.2	Via intersectorale samenwerking versterken we de positie van kinderen en jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie. Het leggen van bruggen tussen welzijn, onderwijs, gezin, jeugd en sport krijgt hierbij bijzondere aandacht.	
2.4	Gezinnen met jonge kinderen vinden hun weg naar het aanbod kinderopvang en gezinsondersteuning.	

2.5	De VGC neemt haar lokale regierol op voor het vrijetijds- en opvangaanbod <u>tijdens schoolweken</u> .	BP 3
2.5.1	De VGC werkt aan meer afstemming en een betere toegankelijkheid van het vrijetijds- en opvangaanbod.	
2.5.2	De VGC ondersteunt en organiseert in de vrije tijd een aanbod aan jaarateliers en een beweeg- en sportaanbod voor kinderen en jongeren.	
	Zie actie beleidsdoel 6	
2.6	De VGC werkt aan een gevarieerd en avontuurlijk <u>vakantieaanbod</u> voor kinderen en jongeren	BP 3
2.6.1	We stemmen het vakantieaanbod meer op elkaar af, met het oog op een gespreid en toegankelijk aanbod.	
2.6.2	De VGC ondersteunt en organiseert vakantieateliers en een uitgebreid beweeg- en sportaanbod voor kinderen en jongeren	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een divers multifunctioneel sportaanbod voor de -13-jarigen met tal van Brusselse partners (GC, ...) ▪ Een sporttakspecifiek aanbod voor de +12-jarigen met tal van Brusselse partners (sportverenigingen, organisaties) ▪ Laagdrempelige beweeg- en sportinitiatieven, maximaal in de open ruimte 	
2.7	We hervormen de brede schoolwerking om nog meer kinderen, jongeren en gezinnen te bereiken in Brussel.	
2.8	Studenten ervaren Brussel als een studentenstad vol opportuniteiten.	
3. We bouwen mee aan een meertalig Brussel		
3.1	We versterken de bekendheid en de uitstraling van een open Nederlandstalig netwerk in Brussel.	
3.2	We ondersteunen de kennis en het gebruik van het Nederlands om de groeikansen van alle Brusselaars te versterken.	
3.3	We ondersteunen de meertalige taalontwikkeling van Brusselaars.	
4. We zorgen voor meer betrokkenheid van alle mogelijke Brusselaars		
4.1	Meer inwoners voelen zich aangesproken door het N-aanbod.	BP 3/ BP 4
4.1.1	De noden, wensen en interesses van Brusselaars bepalen het N-aanbod, dat ruimer en meer verscheiden wordt.	
4.1.2	We communiceren helder, laagdrempelig en op maat. Het N-aanbod is bekend bij meer Brusselaars.	
4.1.3	Elke Brusselaar die dat wil, kan deelnemen aan het VGC-aanbod. Drempels om te participeren werken we zo veel mogelijk weg.	

	Zie gebundelde acties vanuit sport onder 4.2.3.	
4.1.4	Voor doelgroepen die nu minder bereikt worden, steken we een tandje bij. Via gerichte acties, vindplaatsgerichte werking en de inzet van brugfiguren vindt het N-aanbod beter aansluiting bij moeilijker bereikbare doelgroepen.	
	Zie gebundelde acties vanuit sport onder 4.2.3.	
4.1.5	De VGC versterkt een positieve beeldvorming van hoe diverse Brusselaars de stad vormgeven.	
4.2	We versterken het samenleven in superdiversiteit in Brussel.	BP 4
4.2.1	We helpen organisaties binnen het N-netwerk die diversiteit in hun werking en hun aanbod willen verankeren.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Thematische samenwerking met het All en andere organisaties ter ondersteuning van het sportnetwerk op het vlak van diversiteit 	
4.2.2	We versterken de stem van Brusselaars met een migratieachtergrond en stimuleren dialoog rond samenlevingsuitdagingen.	
4.2.3	We verbreden de participatie vanuit diverse doelgroepen en hun organisaties aan het N-netwerk.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We ondernemen acties om financiële drempels weg te halen (Paspartoe, sportcheques, 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We halen informatieve drempels weg via toegankelijke communicatie, laagdrempelige infopunten, schoolpoortmomenten, sportantennes, grote aanwezigheid op het terrein, persoonlijke contacten 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We organiseren toeleidingstrajecten naar het aanbod voor kansengroepen, i.s.m. sociale organisaties (specifiek in functie van personen in armoede en met een beperking) 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We organiseren een buddysysteem om de toegeleide personen verder te omkaderen. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We voorzien inclusiebegeleiders voor eigen beweeg- en sportaanbod en werken een traject uit om dit uit te rollen in het aanbod van derden. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We zorgen voor de fysieke toegankelijkheid van sportinfrastructuur 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verhoogde samenwerking met interne en externe (sociale) partners rond maatschappelijke thema's binnen het beweeg- en sportbeleid 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We bouwen verder expertise op (+ toepassen en ontsluiten) rond de maatschappelijke thema's binnen eigen werking en in functie van ondersteuning van de sportverenigingen + onderzoeken meting impact ervan 	

4.2.4	We investeren in de kansen van specifieke doelgroepen – onder meer Roma, LGBTQI, nieuwkomers, vrouwen, ... Initiatieven op maat van die doelgroepen ondersteunen we. Zo versterken we de sociale mobiliteit.	BP 4
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We voorzien een exclusief sportaanbod voor personen met een beperking, wanneer noodzakelijk, in optimale afstemming met de noden en behoeften van het doelpubliek (G-sportlessenreeksen, G-sportkampen, G-sportevenementen) – wordt continu geëvalueerd 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Initiatieven in functie van een verbetering van de werking van de Brusselse G-sportverenigingen en bij sportverenigingen met een G-werking 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondersteunen van en verhoogde samenwerking met organisaties die sport voor kansengroepen ontwikkelen (Rode Antraciet – gevangenis, Younited Belgium -thuislozen, Foyer-BIS-werking, WMKJ's, G-netwerkpartners van Brussel en Vlaanderen 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sportdagen nieuwkomers, permanentiesessies nieuwkomers, 	
4.2.5	De VGC faciliteert, ondersteunt en versterkt het netwerken rond nieuwkomers en inburgeraars. Er is een warm onthaal binnen het N-netwerk.	
4.3	De strijd tegen armoede voeren we op.	BP 4
4.3.1	De VGC gaat in gesprek met mensen die ervaring hebben met een leven in armoede en houdt rekening met hun perspectief.	
4.3.2	De VGC ondersteunt buurtgerichte ontmoetingsplekken met een versterkend groepsaanbod waar mensen in armoede makkelijk terecht kunnen.	
4.3.3	Elke Brusselaar die dat wil, kan deelnemen aan het VGC-aanbod. Drempels om te participeren werken we zo veel mogelijk weg.	
4.3.4	Voor doelgroepen die nu minder bereikt worden, steken we een tandje bij. Via gerichte acties, vindplaatsgerichte werking en de inzet van brugfiguren vindt het N-aanbod beter aansluiting bij moeilijker bereikbare doelgroepen.	
4.3.5	De VGC versterkt een positieve beeldvorming van hoe diverse Brusselaars de stad vormgeven.	
4.4	Brussel maken we samen met burgers en organisaties van het N-netwerk.	
5. Brussel is een bruisende en levendige stad, waar mensen zich met elkaar verbonden voelen		
5.1	We brengen Brusselaars samen in de stad, in hun buurt.	

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sport en vrije tijd als ontmoetingsmomenten, als bindmiddel 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inzetten op community werking waar mogelijk (in de diverse locaties – samen met GCs, partners / ouders en senioren betrekken) verdere uitbouw van vrijetijdspunten 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Intergenerationele projecten, projecten à la staycation, Stadskriebels, ... 	
5.1.3	We brengen Brusselaars in het bijzonder tijdens de zomer samen in de publieke ruimte.	
5.1.4	Digitale ontmoeting en vrijetijdsbeleving spelen een grotere rol.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Verdere uitbouw van de talrijke digitale beweeg- en sportacties tijdens Corona in 2020 	
5.1.6	We maken eenzaamheid zichtbaar, bespreekbaar en brengen Brusselaars samen in verbindende projecten.	
5.2	5.2 Ouderen maken mee de stad. (transversaal, inclusief sport)	BP 3 / BP 4
5.2.1	Het ruime (vrijetijds)aanbod en -beleid voor ouderen vertrekt vanuit ouderenparticipatie.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Een uitgebreide beweeg- en sportwerking voor senioren met tal van partners, onder meer BOP, sportfederaties, lokale dienstencentra, logo, ..., met specifieke aandacht voor de wensen van het doelpubliek 	
5.2.2	We ondersteunen participatieve experimenten die aansluiting vinden bij de leefwereld van ouderen met een diverse achtergrond.	
5.2.3	We verlagen onder meer via Paspartoe de drempels die ouderen ervaren om deel te nemen aan cultuur en sport	
5.3	Brusselaars genieten van een kosmopolitisch aanbod van cultuur, kunsten en erfgoed.	
5.4	De gemeenschapscentra zijn plekken waar Brusselaars zelf mee vorm kunnen geven aan hun stad.	
5.4.1	In de gemeenschapscentra ontmoeten Brusselaars elkaar, slaan ze de handen in elkaar en krijgen ze de ruimte om activiteiten op te zetten.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking in functie van een beweeg- en sportaanbod in de 22 gemeenschapscentra, waarbij meer oog voor verbinding met andere initiatieven in het centrum 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking rond specifieke projecten zoals onder meer Wout, Zoniënmars, Brussel Helpt, Plazey, Brussel beweegt, initiatieven in Comenius, bewegingslandschappen, fietsinitiaties, Staycation in het park ... 	
5.4.4	We investeren verder in de infrastructuur van de gemeenschapscentra en bouwen ze waar mogelijk uit tot multifunctionele sites.	

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aandacht voor voldoende beweeg- en sportruimte en behoud van sportzalen 	
5.4.5	De gemeenschapscentra ontwikkelen een duurzame aanpak om te komen tot een meer inclusieve werking die de Brusselse diversiteit in brede zin weerspiegelt.	
5.5	De VGC investeert in duurzame stadsontwikkeling voor en door Brusselaars.	
5.5.1	We versterken de sociale cohesie in Brusselse wijken. We werken aan de voorbereiding en de uitvoering van duurzame wijkcontracten, ondersteunen geïntegreerde wijkwerkingen en werken stadsvernieuwingsprojecten mee uit.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samen met het sportnetwerk, proactief ijveren voor voldoende beweeg- en sportruimte én sportwerkingen. 	
5.5.2	We zetten in op gedeeld ruimtegebruik en ondersteunen initiatieven in de (semi)publieke ruimte. Zo verhogen we de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de stad. Zie ook beleidsdoel 6	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inzetten (zowel faciliteren, ondersteunen als eigen initiatieven) op sportinfrastructuur en sportmogelijkheden op speelplaatsen en in de openbare ruimte: onder meer inspelen op oproepen sportieve speelplaatsen (MOEV), proactieve medewerking aan het Brussels Loopplan, inzet op buurtinfrastructuur (wijkcontracten, stadsvernieuwingscontracten, ...), sportieve installaties, ... 	
5.5.3	Via een reeks initiatieven rond leefmilieu en stadslandbouw maken we samen met verschillende partners een groen en blauw netwerk in Brussel.	
5.5.4	We wisselen kennis en ervaring uit over stedelijk beleid met steden, gemeenten en kennis- en onderzoekscentra in de academische wereld.	
5.5.5	We investeren in Europese partnerschappen en gaan op zoek naar Europese programma's om initiatieven van het Nederlandstalig werkveld in Brussel maximaal te ondersteunen.	
6. Brussel zorgt en beweegt		
6.1	Sport brengt Brusselaars bij elkaar. <i>Zie triple win in de missie</i>	
6.1.1	Sportverenigingen krijgen financiële en inhoudelijke ondersteuning met extra aandacht voor competitiesport en de maatschappelijke rol van sport.	BP 1 / BP 2
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Financiële ondersteuning via doelgerichte reglementen: aanpassing in 2021 	BP 1
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Professionele ondersteuning / inzet van professionals: beleidskader via participatief traject 2020/2021: met bijzondere aandacht voor kwaliteitsvolle trainingen en sociaal sportieve praktijken 	BP 2

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondersteuning op vlak van promotie, logistiek, inhoud, sportbegeleiding ... vernieuwd ondersteuningsaanbod in 2021 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proactieve ondersteuning sportclubs en op maat ondersteuning: startende, bestuurlijk, sporttechnisch, maatschappelijk, tal van thema's, ter beschikking stelling van sportinfrastructuur, via Fix, .. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aandacht voor een verscheidenheid van het aanbod: diverse disciplines, recreatief en competitief aanbod,... 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aandacht voor Brussel-werking van de Vlaamse sportfederaties 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aandacht voor competities: waardering resultaten, competities in het Brussels Hoofdstedelijk Gewet, verdere uitbouw recreatieve competities zoals Brusselse Zaalvoetbalcompetitie 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Doorgedreven info- en expertisedeling 	
6.1.2	We zetten samen met de partners op het terrein zo veel mogelijk Brusselaars aan tot levenslang bewegen en sporten.	BP 3 / BP 4
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promotie van bewegen en sporten en activeren van een levenslange sportparticipatie via campagnes, toelidingstrajecten, wervende sportpromotionele initiatieven en evenementen (innovatief, pop-up, beleving,) 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duidelijke en gediversifieerde communicatie, thematische aanspreekpunten, toegankelijke balies en laagdrempelige sportantennes – deel van de communicatie = meertalig 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organisatie (vaak in partnership) van een laagdrempelig, gedifferentieerd beweeg- en sportaanbod voor diverse leeftijden (zoveel mogelijk inclusief) en voor specifieke doelgroepen (indien wenselijk of noodzakelijk), verspreid over Brussel <ul style="list-style-type: none"> ▪ duurzaam / wekelijks sportaanbod: basis skills en multisport voor kinderen, meer sporttakspecifiek voor jeugd en volwassenen ▪ sportief vakantieaanbod (zie ook jeugd) ▪ Kortstondige initiatieven (sportdagen, Stadskriebels, projecten, ...) ▪ Initiatieven rond basissporten ▪ Fit- en gezondheidsinitiatieven 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Specifiek aanbod (met partners) voor doelgroepen: o.m. schoolgaande jeugd, senioren (met partners), personeel, ... 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Accenten: kwaliteit van het aanbod, duurzaamheid, minimale drempels 	
6.1.3	Ondersteuning voor beweeg- en sportpraktijken die het aanbod verbreden met oog voor een diversiteit aan initiatiefnemers en werkvormen.	BP 3 / BP 4

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nog grotere bekendmaking en verduidelijking van de subsidie- en andere ondersteuningsmogelijkheden van de VGC-sportdienst en andere relevante instanties 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Financiële ondersteuning op basis van reglementen (enkele vernieuwingen in 2021) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Duurzaam sportaanbod ▪ Sportief vakantieaanbod ▪ Projecten - er wordt onderzocht om meer met thema-oproepen te werken: aandacht voor innovatie, relevante thema's 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duurzame ondersteuning voor (Brussel)werking van specifieke partners: Moev, Belgium Younited, Rode Antraciet, Foyer (Bis), enkele jeugdorganisaties, Brussels Ouderenplatform, Zonder Handen, ... 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondersteuning op vlak van promotie, logistiek, inhoud, begeleiding, infrastructuur, ... vernieuwd ondersteuningsaanbod in 2021 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proactieve ondersteuning diverse partners bij opstart aanbod, inhoudelijk, bestuurlijk, sporttechnisch, maatschappelijk, tal van thema's 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het uitwerken van een beleid m.b.t. lichte sportgemeenschappen, sportieve praktijken, ... 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Doorgedreven info- en expertisedeling 	
6.1.4	We investeren in sportinfrastructuur.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bij nieuwe VGC-projecten en opportuniteiten (bouw, renovatie scholen,) maximaal inzetten op sportinfrastructuur (liefst met officiële afmetingen) die voor het VGC-beweeg- en sportbeleid kan ingezet worden 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Via investeringssubsidies en samenwerking zo veel mogelijk degelijke sportinfrastructuur ter beschikking stellen aan het VGC-doelpubliek (via sluiten van samenwerkingsakkoorden met scholen voor naschools gebruik, sportclubs, Universiteiten, ...) 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proactief inspelen op de oproepen openstelling naschoolse openstelling sportinfrastructuur 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inzetten op sporttakspecifieke sportinfrastructuur waaraan de nood het hoogst is: Prioritaire aandacht voor uitbreiding zwembad (verdere opvolging zwembad Abattoir, studies rond uitbreiding, samenwerking met gemeenten/Gewest) - Via subsidies bovenlokaal decreet Sport Vlaanderen (opvolging dossier klimmuur Coovi, gevechtsporthal VUB,) – verdere opportuniteiten nagaan (tennisinfrastructuur, gymhal, ...) 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Voorbereiding en ijveren voor implementatie van een sportdomein Sport Vlaanderen in Brussel 	

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Actieve samenwerking met andere Brusselse overheden met Perspective Brussels Cel Sportfacilitator: meewerken aan het Brussels kadaster - pleiten voor gewestelijk beheer van zwembaden 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondersteuning bieden in de zoektocht naar sportinfrastructuur 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opvolging nieuwe trends 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderzoek uitbouw VR-ruimte 	
6.2	De Brusselaar is het vertrekpunt voor gezondheid, zorg en welzijn.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Medewerking vanuit sport en gezamenlijke initiatieven in functie van fit en gezond, samen met LOGO, onder meer 'bewegen op verwijzing', ook acties rond bewegen en voeding, rond seniorensport, G-sport en samenwerking in functie van bereik van Brusselaars met zorgnoden 	
6.3	De VGC spoort leemtes in het bestaande grootstedelijke zorgaanbod open vult die aan.	
6.4	Zorg komt dichterbij.	
7. De VGC is een wendbare en samenwerkende overheid		
7.1	De VGC zorgt voor de planning en de uitvoering van het organisatiebeheer.	
7.2	De VGC maakt van de duurzame ontwikkelingsdoelen haar toetsingskader en ontwikkelt daarvoor een visie voor implementatie.	
7.3	Ons personeels- en HRM beleid is de hefboom voor zowel een uitstekende dienstverlening als voor het werkgeluk van onze medewerkers.	
7.4	ICT ontsluit mee het potentieel van de organisatie.	
7.5	We investeren in de kwaliteit van het VGC –patrimonium.	
7.6	We zorgen voor een betrouwbaar financieel beheer en inzicht.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Blijvende aandacht voor een goede organisatie, werkplanning en sfeer op de werkvloer ▪ Blijvende aandacht voor intake (en exit), ontplooiing, vorming en betrokkenheid van eigen personeel ▪ Aandacht voor diversiteit van personeel – meer interne expertise-uitwisseling hierrond – inzet op Nederlandse taal op de werkvloer ▪ Extra aandacht voor ethische thema's, integriteit, gender ▪ Mee trekker rond 'duurzaamheid' (SDG's) 	

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inzetten en optimaliseren van applicaties, ICT-tools en databeheer (webapplicaties, Viktor, Viks, synchroniseren van databanken/applicaties) ▪ Stapsgewijze invoering van digitale subsidieaanvraagbehandeling VIKTOR met zorg voor administratieve vereenvoudiging ▪ Verhoogde aandacht voor registratie en impactmeting ▪ Interne en externe administratieve processen en procedures optimaliseren en ontsluiten ▪ Verdere ontwikkeling van een dynamische dienstverlening op maat van de burger en/of organisatie ▪ Kwalitatief beheer van de sportzalen in beheer van de VGC-sportdienst 	
--	---	--

3. Overzicht van de initiatieven rond de vier beleidsprioriteiten sport

Beleidsprioriteiten: inhoudelijk

In functie van de verantwoording voor het decreet lokaal sportbeleid, wordt in onderstaande tabel 2 een overzicht gegeven van de initiatieven die de VGC per beleidsprioriteit zal verantwoorden naar Vlaanderen.

Tabel 2: Initiatieven rond de vier beleidsprioriteiten sport

BP 1: De kwalitatieve uitbouw van de sportverenigingen ondersteunen (op basis van een reglement)		ⓘ Minimum 25% (waarvan maximum 40% huursubsidie) ⇄ Verwijzing naar VGC-plan: Beleidsdoel 6	
Acties	Opmerkingen	Beoogd resultaat	Indicatoren
<p>Toekennen van subsidies aan erkende sportverenigingen op basis van een reglement conform aan de decretale bepalingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Verordening nr. 17-01 van 12 mei 2017 houdende het ondersteunende sportbeleid van de VGC Collegebesluit nr. 20162017-0008 van 23 mei 2017 houdende de uitvoering van de verordening nr. 17-01 houdende het ondersteunende sportbeleid van de VGC <p><u>Extra initiatieven</u></p> <p>Trajecten met niet-erkende sportverenigingen in functie van erkenning</p> <p>Brede waaier aan niet-financiële ondersteuningsvormen voor erkende sportverenigingen</p>	<ul style="list-style-type: none"> De verordening bevat ten eerste de erkenningsvoorwaarden voor sportinitiatieven en de bijkomende erkenningsvoorwaarden voor sportclubs. Daarnaast bevat het reglement de subsidievoorwaarden voor sportverenigingen en de diverse subsidies die toegekend kunnen worden (startsubsidies voor nieuwe verenigingen, basissubsidies voor alle erkende sportverenigingen, extra subsidies voor jeugdsportclubs, kwaliteit, G-sport). Permanent - In de loop van 2021 wordt het uitvoeringsbesluit van de verordening op een aantal punten aangepast. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Meer en beter sportaanbod in de schoot van de Brusselse sportverenigingen en meer personen die in clubverband sporten ☐ Sportverenigingen aanmoedigen om kwalitatief te werken, extra in te zetten op maatschappelijke thema's en inclusief te werken ☐ Opstartende verenigingen een extra duwtje in de rug geven 	<ol style="list-style-type: none"> Aantal gesubsidieerde sportverenigingen Aantal gesubsidieerde sportverenigingen met een recreatief en competitief sportaanbod <u>of</u> aantal competitieporters / ploegen in competitie ingeschreven Aantal leden gesubsidieerde sportverenigingen Aantal uren sportaanbod Aantal uren training gegeven door gediplomeerde trainers

BP 2 : Sportverenigingen stimuleren tot professionalisering met een bijzonder accent op kwaliteitsvolle jeugdsportbegeleiding en eventueel tot onderlinge samenwerking		ⓘ Minimum 35% ↔ Verwijzing naar VGC-plan: Beleidsdoelen 1 en 6	
Acties	Opmerkingen	Beoogd resultaat	Indicatoren
Inzetten op kwaliteitsvolle jeugdsportbegeleiders binnen de erkende (jeugd)sportverenigingen die aangesloten zijn bij een erkende Vlaamse sportfederatie (subsidie % van de kost jeugdtrainers)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eén van de pilootprojecten rond professionalisering sportclubs, die opgestart werden vanaf seizoen 2016-2017 (i.s.m. Sportwerk Vlaanderen) ▪ Tijdens het seizoen 2020-2021 wordt via een participatief traject (expertencommissie, een selectie van sportclubs, VGC-sportraad) een globaal kader uitgewerkt en voorgelegd aan het VGC-beleid. Doel is dit vernieuwd beleids-/subsidiekader te implementeren vanaf seizoen 2021-2022 of ten laatste in 2022 	☐ Kwaliteitsverhoging van de jeugdtrainingen in de Brusselse sportverenigingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal uren training gegeven door gediplomeerde jeugdsportbegeleiders t.o.v. het totaal aantal trainingsuren voor jeugd op weekbasis 2. Aantal gevolgde uren bijscholing/vorming
Inzetten op kwaliteitsvolle jeugdsportcoördinatoren en verenigingsmanagers binnen de erkende jeugdsportverenigingen die aangesloten zijn bij een erkende Vlaamse sportfederatie (subsidie % van de kost van jeugdsportcoördinator)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eén van de pilootprojecten rond professionalisering sportclubs, die opgestart werden vanaf seizoen 2016-2017 (i.s.m. Sportwerk Vlaanderen) ▪ Tijdens het seizoen 2020-2021 wordt via een participatief traject (expertencommissie, een selectie van sportclubs, VGC-sportraad) een globaal kader uitgewerkt en voorgelegd aan het VGC-beleid. Doel is dit vernieuwd beleids-/subsidiekader te implementeren vanaf seizoen 2021-2022 of ten laatste in 2022 	☐ Kwaliteits- en capaciteitsverhoging van het jeugdsportaanbod in de Brusselse sportverenigingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal werkuren jeugdsportcoördinatoren 2. Aantal gesubsidieerde sportverenigingen met jeugdsportaanbod met een sportgekwalificeerde jeugdsportcoördinator 3. Kwalitatief voortgangsrapport
Inzetten op professionele sportverenigingscoördinatoren en -ondersteuners die 'in' (een selectie van) sportverenigingen die aangesloten zijn bij een erkende Vlaamse sportfederatie werkzaam zijn (zijn max. in 3 sportverenigingen tegelijk werkzaam)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dit omvat: <ul style="list-style-type: none"> > personeelsleden vanuit sportdienst > personeelsleden in clubs via intermediaire organisaties > rechtstreekse convenanten met sportverenigingen ▪ Eén van de pilootprojecten rond professionalisering sportclubs, die opgestart werden vanaf seizoen 2016-2017 ▪ Tijdens het seizoen 2020-2021 wordt via een participatief traject (expertencommissie, een selectie van sportclubs, VGC-sportraad) een globaal kader uitgewerkt en voorgelegd aan het VGC-beleid. Doel is dit vernieuwd beleids-/subsidiekader te implementeren vanaf seizoen 2021-2022 of ten laatste in 2022 	☐ Meer, kwalitatieve, openstaande doorgroei-sportverenigingen met aandacht voor maatschappelijke rol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal aanvragen van sportverenigingen voor professionele ondersteuning 2. Kwalitatief voortgangsrapport

BP 3 : Een activeringsbeleid voeren met het oog op een levenslange sportparticipatie via een anders georganiseerd laagdrempelig beweeg- en sportaanbod		ⓘ Minimum 10% ⇄ Verwijzing naar VGC-plan: Beleidsdoelen 2 en 6	
Acties	Opmerkingen	Beoogd resultaat	Indicatoren
Organisatie en ondersteuning van een duurzaam, laagdrempelig/buurtgericht VGC-beweeg- en sportaanbod (bewegingsschool, multimove, sportacademies, lessenreeksen) exclusief G-sport	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eigen organisatie (kosten op vlak van lesgevers, infra,...) ▪ Subsidiëring duurzaam aanbod op basis van een reglement en ondersteuning op andere vlakken ▪ Permanent 	☐ Uitgebreid anders georganiseerd kwaliteitsvol beweeg- en sportaanbod met als opzet een duurzame sportbeleving (al dan niet nadien in verenigingsverband)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sportpromotieplan 2. Aantal initiatieven 3. Aantal deelnemers 4. Tevredenheids-bevragingen
Organisatie en ondersteuning van een sportief vakantieaanbod	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eigen organisatie (kosten op vlak van lesgevers, infra,...) ▪ Subsidiëring sportkampen op basis van een reglement en ondersteuning op andere vlakken ▪ Permanent 	☐ Een ruim en kwaliteitsvol sportief vakantieaanbod	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sportpromotieplan 2. Aantal initiatieven 3. Aantal deelnemers 4. Tevredenheids-bevragingen
Organisatie en ondersteuning van (naschoolse) /schoolsport met focus op Sportsnack en SNS-pas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samenwerking met MOEV via convenant ▪ Subsidiëring naschoolse sport op basis van een reglement ▪ Permanent 	☐ Een ruim en kwaliteitsvol sportaanbod in de naschoolse periode	<ol style="list-style-type: none"> 1. (naschools) Schoolsportplan 2. Aantal deelnemende scholen aan Sportsnack 3. Aantal leerlingen die deelnemen aan Sportsnack 4. Aantal leerlingen die over een SNS-pas beschikken
Organisatie van eenmalige initiatieven met focus op bekendmaking van en doorstroming naar het duurzaam sportaanbod	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kosten van lesgevers, begeleiders ▪ Permanent 	☐ Kwaliteit binnen de eenmalige wervende initiatieven	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aantal initiatieven 2. Aantal gekwalificeerde begeleiders

BP 4 : Een beweeg- en sportbeleid voeren met aandacht voor transversale samenwerking zodat kansengroepen gelijke kansen krijgen om actief te participeren in sport			
ⓘ Minimum 10% ⇄ Verwijzing naar VGC-plan: Beleidsdoelen 2, 4, 5 en 6			
Acties	Opmerkingen	Beoogd resultaat	Indicatoren
1. Verder inzetten op inclusie 2. Initiatieven in functie van optimale toegankelijkheid van sport voor kansengroepen (drempels verlagen, de 7 B's) 3. Organiseren van een laagdrempelig kwaliteitsvol exclusief beweeg- en sportaanbod voor mensen met een beperking 4. Ondersteunen van en samenwerken met sportclubs en andere organisaties uit het N-netwerk 5. Sensibiliseren over sport en sociale thema's (diversiteit, personen met een beperking, ...)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inzet van 2 VTE in functie van kansengroepen (G-sport en sportopbouwwerk) ▪ Kosten verbonden aan initiatieven rond inclusie, exclusief aanbod en samenwerkingsverbanden ▪ In samenwerking met andere diensten binnen VGC, én met externe actoren ▪ Permanent 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Bieden van gelijke kansen aan kansengroepen ☐ Verhogen van de sportparticipatie bij kansengroepen, inclusief waar het kan, exclusief waar nodig. 	1. Aantal initiatieven waar personen met een beperking terecht kunnen 2. Aantal personen met een beperking die duurzaam sporten 3. Aantal deelnemers met Paspartoe aan kansentarief of tarief op maat binnen eigen aanbod 4. Aantal overeenkomsten/convenanten of samenwerkingsverbanden met organisaties uit het N-netwerk 5. Aantal sensibiliseringsmomenten 6. Aantal vermeldingen van 'mogelijkheid tot inclusie voor personen met een beperking' op eigen sportcommunicatiedragers

Beleidsprioriteiten: financiële prognose

Het totaal te verantwoorden budget binnen de vier beleidsprioriteiten bedraagt 1.004.900 EUR, met name 773.000 EUR subsidie en 231.900 EUR verplicht cofinanciering van 30%.

Alle bedragen (in EUR) zijn onder voorbehoud van goedkeuring van de begrotingen.

Tabel 3 : Financiële prognose te verantwoorden budget 2021-2025

BP	2021	2022	2023	2024	2025
1	325.000	330.000	335.000	340.000	345.000
2	490.000	550.000	550.000	575.000	575.000
3	300.000	310.000	320.000	320.000	330.000
4	275.000	275.000	285.000	285.000	295.000

1. Sociaal-demografische analyse

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telde op 1 januari 2020 officieel 1.218.255 inwoners (BISA – Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, 2020a). Dat cijfer houdt geen rekening met een aantal feitelijke inwoners van het Gewest. Het gaat dan bijvoorbeeld over kandidaat-vluchtelingen of personen met een diplomatiek statuut en hun gezinsleden¹.

Het Gewest kent momenteel de hoogste bevolkingsdichtheid sinds de bevolkingscijfers worden bijgehouden. Die bevolkingsdichtheid bedroeg in 2019 ongeveer 7.441 personen per km² (BISA, 2020b). Dat cijfer wijst op een voortzetting van de reeds jaren stijgende dichtheid op gewestniveau. Onder dat algemene cijfer vertonen de Brusselse gemeenten en hun wijken een ongelijk patroon van spreiding van bevolking en dichtheid. Vooral de gemeenten in de kanaalzone (Sint-Joost-ten-Node, Sint-Gillis, Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek en Schaarbeek) maar ook Etterbeek zijn het dichtst bevolkt (meer dan 15.000 inwoners per km²). In de zuidoostelijke gemeenten wonen daarentegen minder dan 5.000 inwoners per km² (BISA, 2019). De Brusselse wijken weerspiegelen datzelfde geografische patroon fijnmaziger: rond de Vijfhoek, en in en om de kanaalzone is de bevolkingsdichtheid hoog. De wijken met een sterke groei liggen voornamelijk ten westen van het kanaal, in de vermelde gemeenten met hoge bevolkingsdichtheid.

De toekomstverwachtingen tonen een verdere groei van de bevolking. Volgens gecorrigeerde (COVID-19-update) bevolkingsprojecties 2019-2070 van het Federaal Planbureau (2020) zou de Brusselse bevolking tussen 2020 en 2024 toenemen tot 1.225.132 inwoners. Dat is een te verwachten bevolkingstoename van 10.211 inwoners over 4 jaar, die zich momenteel voltrekt. De demografische druk in het Gewest zal zich dus toch enigszins voortzetten, al is dat aanzienlijk minder dan eerder verwacht door de COVID-19-pandemie. In de berekeningen hield het Federaal Planbureau rekening met de nu al gekende en berekenbare impact van COVID-19 op bevolkingsdynamieken. Die lagere groei van de bevolking (voor het hele land overigens) wordt volgens het Planbureau voor 70% verklaard door de daling van het migratiesaldo en het resterende deel door de stijging van het aantal overlijdens.

Brussel kent een grootstedelijke bevolkingsdynamiek die aan de basis ligt van de enorme bevolkingsgroei het voorbije decennium. De verklaring ligt in twee demografische feiten: de natuurlijke bevolkingsloop (geboorten en overlijdens) en de internationale migratie.

Allereerst is het 'natuurlijke saldo' van de bevolking (geboorten verminderd met overlijdens) al vele jaren positief. Voor het jaar 2019 tekent het Gewest een 'natuurlijke aangroei' op van 7.719 personen (het natuurlijke saldo voor heel België bedroeg in dat jaar 6.820). Grosso modo worden er ongeveer dubbel zoveel geboorten als overlijdens geregistreerd, en dat al sinds 2008 (BISA, 2020b). Ten tweede is er de sterke dynamiek van migratie in het Gewest. De migratiestromen bepalen sterk de totale bevolkingsdynamiek van het Gewest. In 2019 zorgde de internationale netto-instroom voor 17.799 nieuwe Brusselaars (BISA, 2020d). Een groot deel van de nieuwkomers verspreidt zich daarna verder over België. De verhuisbewegingen van het Gewest naar de rest van het land resulteren namelijk al jaren in een netto-uitstroom (in 2019 ging het over 15.722 personen). Alle Brusselse gemeenten tekenden een netto-aangroei op qua internationale migratie (BISA, 2020d). De grootste internationale bevolkingsgroei is al jaren terug

¹ Het Wachtregister bevat gegevens over kandidaat-vluchtelingen die niet opgenomen zijn in het bevolkingsregister. Op 1 januari 2019 telde het Brussels Gewest 6.739 personen ingeschreven in het Wachtregister. Daarnaast woonden er op 1 januari 2019 in het Brussels Gewest 4.875 personen met een diplomatiek statuut; samen met hun gezinsleden komt dat neer op 10.860 personen (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Brussel 2019).

te vinden in Anderlecht, Brussel, Schaarbeek, Sint-Joost-ten-Node, Sint-Jans-Molenbeek en Elsene (BISA, 2020d).

De Brusselse bevolking wordt ook gekenmerkt door een relatief jonge gemiddelde leeftijd in vergelijking met de andere gewesten. In 2018 bedroeg de gemiddelde leeftijd van de bevolking 37,58 jaar (tegenover 42,85 jaar in het Vlaams Gewest en 41,57 jaar in het Waals Gewest – BISA, 2020). Bijna een vierde van de Brusselaars is minderjarig (0 tot en met 17 jaar). De jongste kinderen (0 tot en met 2 jaar) maken ook 18% uit van die jonge leeftijdsgroep (0-17). En hoewel de impact van de COVID-19-pandemie op de leeftijdspatronen in de bevolking momenteel nog onduidelijk is, kan toch verwacht worden dat Brussel ook in de toekomst een relatief ‘jong’ Gewest zal blijven (Federaal Planbureau, 2019). Het geografische spreidingspatroon van leeftijd in het Gewest volgt het gekende ruimtelijk-demografische patroon. De wijken binnen de Vijfhoek en de wijken in de kanaalzone hebben de gemiddeld jongste bevolking. Hoe meer we naar de rand van het Gewest gaan, hoe ouder de wijkbevolking gemiddeld is.

De meer dan 1,2 miljoen Brusselaars die we op 1 januari 2020 optekenden, wonen in 555.967 huishoudens. Met een aandeel van 46% zijn de alleenstaande mannen en de alleenstaande vrouwen het meest vertegenwoordigd als huishoudtype in het Gewest (op 1 januari 2020; BISA, 2020f). Het aandeel eenoudergezinnen ligt op bijna 12% (11,6%). Dat betekent dat alleenstaanden én alleenstaanden met kinderen samen ongeveer 57% van de huishoudens uitmaken in 2020.

Naast het feit dat de Brusselse bevolking jong is, is ze ook uitgesproken divers en internationaal. Met 180 nationaliteiten in 2019 (BISA, 2020f), blijft het Gewest het meest diverse en internationale stedelijke gebied in België. Een op de drie Brusselaars bezit niet de Belgische nationaliteit en meer dan één Brusselaar op twee heeft zelfs de Belgische nationaliteit niet bij geboorte (BISA, 2020g). De Brusselaars die niet de Belgische nationaliteit hebben, zijn in de eerste plaats Europeanen (EU28). In 2019 vertegenwoordigden ze 23,2% van de bevolking in het Gewest. 64% van de bevolking heeft de Belgische nationaliteit (ter vergelijking: in het Vlaams Gewest heeft 91% van de bevolking de Belgische nationaliteit in 2020). Maar niet alle gemeenten van het Gewest hebben evenveel vreemde nationaliteiten op hun grondgebied. In Elsene, Sint-Gillis en Sint-Joost-ten-Node ligt het aandeel bewoners met de Belgische nationaliteit het laagst, tussen 51% en 57%. Elsene en Sint-Gillis kennen het hoogste aandeel niet-Europese inwoners (36%).

Die omvangrijke internationale (in)stroom en het jonge demografische profiel van het Gewest beïnvloeden het sociale weefsel onder andere met een grote diversiteit aan gemeenschappen en thuistalen. De vierde Taalbarometer (Janssens, 2018) toont dat Brussel duidelijk verder evolueert naar meertaligheid. Een op de vier Brusselaars (25,7%) beschouwt zichzelf als eentalig; ze zijn voornamelijk afkomstig uit eentalige Franssprekende gezinnen. De schoolomgeving vormt nog altijd een van de belangrijkste manieren om een taal te verwerven (secundaire taalverwerving), buiten het thuismilieu. In het Nederlandstalig en in het Franstalig onderwijs worden zowel het Frans, het Nederlands als het Engels onderwezen. Het zijn de belangrijkste drie contacttalen, bruikbaar om in interactie te treden, buiten de thuiscontext om. Het Arabisch is in het Gewest geen lokale omgangstaal omdat de taal alleen gekend is bij Brusselaars die opgroeien in Arabischsprekende gezinnen en niet bij andere Brusselaars.

2. Sociaal-economische analyse

De macro-economische context is wereldwijd plots en grondig veranderd door de impact van corona. Het Gewest is hier uiteraard ook onderhevig aan. De werkelijke sociaal-economische impact van de crisis inschatten op termijn is op dit moment een quasi onmogelijke opdracht. Her en der worden studies en berekeningen vrijgegeven, maar door de onzekerheid van de cijfers en de berekeningen zijn de schattingsmarges onduidelijk. De voortzetting van de COVID-19-pandemie in golven (eerste en tweede golf) beïnvloedt sterk de inschatting van toekomstontwikkelingen.

Brussel is een economisch welvarende regio met een typische structuur van economische activiteiten. Binnen België heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het hoogste bbp per inwoner, vooral doordat belangrijke administratieve en bedrijfszetels hier gevestigd zijn. Uitgedrukt in koopkrachtstandaard (KKS) bedraagt het bbp per inwoner voor het Gewest 59.500 euro. Dan volgt het Vlaams Gewest (34.200 euro KKS). Het bbp per inwoner ligt het laagst in het Waals Gewest (24.400 euro KKS) (FP e.a., 2020). In Europees perspectief tonen de koopkrachtcijfers echter voor alle landen een daling in 2020 (FP e.a., 2020). In België pendelen veel Vlamingen en Walen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ze dragen zo ook bij tot het Brusselse bbp, maar nemen hun inkomen mee naar hun woonplaats. Als we het bbp bepalen rekening houdend met deze pendelbewegingen, dan komen we in het Vlaams Gewest uit op 36.600 euro KKS in 2020, of 7% hoger dan in de klassieke berekening zonder pendelverkeer. Voor het Waals Gewest ligt het bbp dan zelfs 14% hoger. Dat gaat zwaar ten koste van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het bbp per inwoner, rekening houdend met de pendelbewegingen, ligt 39% lager.

De regionale Brusselse economie is altijd een motor geweest voor de nationale economische groei omdat ze bestaat uit veel activiteiten met een toegevoegde waarde. De bedrijfstakken 'krediet en verzekeringen' en 'overige marktdiensten' dragen het meeste bij tot groei in toegevoegde waarde (BISA, 2020). De structuur van de gewestelijke economie is typisch en bestaat hoofdzakelijk uit de sector 'diensten', goed voor 92% van het bbp. De impact van de coronacrisis op de Brusselse economie zou in vergelijking met de andere gewesten anders zijn (BISA, 2020h). Het lichte comparatieve voordeel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ten opzichte van de twee andere gewesten wordt vooral verklaard door het grote belang van de financiële sector in de Brusselse economische activiteit. De financiële sector is relatief minder getroffen door de COVID-19-crisis omdat de activiteiten van deze sector doorgaans digitaal konden worden voortgezet.

De Nationale Bank van België (NBB) biedt een beeld van de omzetevolutie bij de ondernemingen via een maandelijkse enquête. Waar eerst een beweging van herstel van de omzetsdalingen te zien was in juni 2020, is er sinds september opnieuw stagnatie en omzetvermindering. De impact op de omzet is groter voor de zelfstandigen en voor de ondernemingen met minder dan tien werknemers. In dat opzicht valt de situatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bijzonder te noemen aangezien de kleinste entiteiten er een veel zwaardere negatieve impact rapporteren dan in de twee andere gewesten. Dat heeft ongetwijfeld te maken met de bijkomende negatieve impact van het vele telewerk op dit moment, waardoor de hoofdstad veel minder pendelaars ontvangt (NBB, 2020). De economische groei van het Brussels Gewest inschatten is momenteel dus een bijzonder complexe zaak. Verwacht wordt dat er in 2021 wel een heropleving zal zijn, maar zoals eerder vermeld zijn de marges van onzekerheid vrij groot in de schattingen (FP e.a., 2020).

Tegenover die welvarendheid in economisch perspectief staan de sociale omstandigheden van de bewoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Brussel heeft een grootstedelijk profiel met uitgesproken sociale tegenstellingen of breuklijnen. De periodieke welzijnsbarometer van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad volgt de armoede-indicatoren op (2019). Het armoederisico wordt door het Observatorium geschat op 28 tot 37% van de Brusselse bevolking. Deze mensen moeten rondkomen met een inkomen onder de armoederisicogrens. Dat is een significant hoger armoederisico dan in het Vlaams Gewest (tussen 8 en 12%) en dan in het Waals Gewest (tussen 18 en 26%). (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2019). Brussel is dus rijk qua welvaartsproductie maar heeft een bevolking die sterke breuklijnen vertoont op het vlak van sociale omstandigheden. Er wordt verwacht dat de impact van de COVID-19-pandemie vooral en in de eerste plaats de sociaal zwakkeren zal raken. Voor het Gewest betekent dat een uitzonderlijk precaire en historische situatie, aangezien de reeds ongunstige sociale omstandigheden van de bevolking nog slechter worden.

De voorbije jaren zagen we in het algemeen ook een stijging van het aantal en het aandeel mensen met een vervangingsinkomen of een inkomen uit de sociale zekerheid in het Brussels Gewest (maar ook in België). Ongeveer 17% van de Brusselse jongvolwassenen (18-24 jaar), 21% van de bevolking op actieve leeftijd (18-64 jaar) en 14% van de ouderen (65 jaar en ouder) ontvingen een vervangingsinkomen (exclusief pensioenen) of een bijstandsuitkering. Zo ontving bijna 6% van de Brusselse bevolking tussen 18 en 64 jaar een inkomen van het OCMW. Het aandeel leefloongerechtigden ligt overigens hoger bij de inwoners met een nationaliteit van buiten de EU28 (15,3%) en iets hoger bij vrouwen (6,2%) dan bij mannen (5,1%) (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2019). De herkomst van Brusselaars beïnvloedt dus ook hun sociale positie, in het bijzonder de kans dat ze een uitkering hebben.

In 2019 telde Brussel 333.027 inwoners die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging. De ruimtelijke spreiding binnen het Gewest toont dat het gebied rond de kanaalzone (de zogenaamde 'arme sikkel') systematisch hogere aandelen kent van mensen die recht hebben op een tegemoetkoming (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2019). In de kanaalzone zien we hoge aandelen, tussen de 44 en de 32% (op het niveau van de statistische sector voor de verschillende wijken). De gemeenten uit de kanaalzone zijn overigens de gemeenten in het Gewest met een laag sociaal-economisch statuut.

Het verhoogde risico op armoede wordt nog zichtbaarder gemaakt door het aandeel Brusselaars dat leeft in een huishouden zonder een inkomen uit arbeid. In 2017 leefde iets meer dan een op de vijf Brusselse volwassenen (18-59 jaar) in een baanloos huishouden en voor de minderjarige Brusselaars (0-17 jaar) lag dat aandeel op 23%. De Brusselse wijken vertonen een systematisch patroon met relatief meer Brusselaars in baanloze huishoudens in de wijken van de kanaalzone en relatief minder in de wijken van het (zuid)oosten (BISA, 2013).

Het mediaan netto belastbaar inkomen (van 2017) vertoont dezelfde systematische geografische spreiding van de wijken. De armere wijken van de kanaalzone en de Vijfhoek hebben de laagste mediane inkomens, terwijl de zone van de wijken van het oosten en het zuidoosten de hoogste mediane inkomens vertonen (BISA, 2020).

Op 1 augustus 2020 bedroeg de werkloosheidsgraad in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 16%. De geografische verschillen in werkloosheidsgraden per gemeente volgen opnieuw hetzelfde patroon (Actiris, 2020). De hoogste werkloosheidsgraden vinden we in de armere gemeenten van de kanaalzone, terwijl de rijkere zuidoostelijke gemeenten de laagste werkloosheidsgraden kennen. De verdere evolutie van de werkloosheid is momenteel wat moeilijker in kaart te brengen door de COVID-19-pandemie. Het stelsel van de tijdelijke werkloosheid heeft in de lente en de zomer van 2020 een bijkomend effect veroorzaakt op de arbeidsmarkt.

Op de Brusselse arbeidsmarkt zijn verschillen in sociale achtergrond bepalend voor de kansen op tewerkstelling. Typisch voor de Brusselse arbeidsmarkt is dat de inwoners van het Gewest met een nationaliteit van de Europese Unie (EU28) een hogere activiteitsgraad kennen dan de Brusselaars met een Belgische nationaliteit (77% versus 63%) én een lagere werkloosheidsgraad (9% versus 13%). Bij Brusselaars met een niet-EU28-nationaliteit zien we een hogere werkloosheidsgraad van 30%, een breuklijn tussen EU- en niet-EU-nationaliteiten.

Ook leeftijd, opleiding en huishoudtype hebben een invloed op de kansen op de Brusselse arbeidsmarkt. De werkloosheidsgraad van de jonge Brusselaars (15-24 jaar) ligt het hoogst (31%), terwijl die voor de 50- tot 64-jarige Brusselaars het laagste ligt (11%). De hogere jongerenwerkloosheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft zich manifesteren. Daarnaast is de werkloosheid bij laaggeschoolden (26%) veel hoger dan die bij hooggeschoolden (7%). De genderverschillen op de arbeidsmarkt worden kleiner naarmate het opleidingsniveau toeneemt. De activiteitsgraad bij vrouwen met een laag opleidingsniveau bedraagt in het Brussels Gewest 32%, tegenover 54% bij mannen. Vrouwen met een diploma hoger onderwijs kennen een

activiteitsgraad van 81%, tegenover 88% voor de mannen (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, 2018). Bovendien is de ongelijkheid op de arbeidsmarkt volgens origine (buitenlandse roots) zeer groot en structureel. Een studie van view.brussels (2019) toont deze structurele ongelijkheid. Zo is de werkloosheidsgraad van Brusselaars met Maghrebijnse of Afrikaanse roots systematisch 3 tot 4 keer hoger dan bij Brusselaars van Belgische origine.

Naar huishoudtype merken we op dat alleenstaande mannen en alleenstaanden met kind(eren) de hoogste werkloosheidsgraad kennen, respectievelijk 20% en 17%. De scholingsgraad van de Brusselse bevolking evolueert over de jaren heen, wat kansen zou creëren op de arbeidsmarkt. Voor het jaar 2018 wordt geschat dat 40% van de Brusselaars ouder dan 25 jaar een diploma hoger onderwijs heeft behaald. In diezelfde leeftijdsgroep wordt het aandeel Brusselaars met maximum een diploma lager secundair onderwijs op 30% geschat. Al bij al dus een kleinere groep laaggeschoolden ten opzichte van de groep hooggeschoolden.

3. Bronnen

BISA (2020a),

https://bisa.brussels/sites/default/files/documents/1.1_bevolking_jaarlijkse_evolutie_20200623.xlsx

BISA (2020b), <https://bisa.brussels/cijfers/kerncijfers-van-het-gewest>

BISA (2020c), <https://wijkmonitoring.brussels/>

BISA (2020d),

https://bisa.brussels/sites/default/files/documents/1.5_bevolking_loop_20200727.xlsx

BISA (2020e), Mini-Bru. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in cijfers 2020. [URL:

https://bisa.brussels/sites/default/files/publication/documents/Mini%20Bru_2020-NL-WEB.pdf]

BISA (2020f),

https://bisa.brussels/sites/default/files/documents/1.2_bevolking_leeftijdsstructuur_20200727.xlsx

BISA (2020g),

https://bisa.brussels/sites/default/files/documents/1.3_bevolking_Nationaliteiten_20200924.xlsx

BISA (2020h), CONJUNCTUUR - BAROMETER VAN HET BRUSSELS GEWEST Nr 33 – speciale Covid-19-editie – Zomer 2020. <https://bisa.brussels/sites/default/files/publication/documents/BISA-Conjunctuurbarometer-NL.pdf>

Federaal Planbureau (2019),

<https://www.plan.be/press/communique-1857-nl-evolutie+van+de+belgische+bevolking+tegen+2070+trager+herstel+van+de+vruchtbaarheid+op+middellange+termijn+en+bevestiging+van+de+vergrijzing+op+lange+termijn>

FPB, SV, IWEPS, BISA (2020), Regionale economische vooruitzichten.

https://bisa.brussels/sites/default/files/publication/documents/FOR_HermReg_2020_12182_N.pdf

Federaal Planbureau (2020), https://www.plan.be/press/communique-1991-nl-bevolkingstoename_in_belgie_in_2020_neerwaarts_herzien_als_gevolg_van_de_covid_19_epidemie_d_e_internationale_migratie_oefent

[e_internationale_migratie_oefent](https://www.plan.be/press/communique-1991-nl-bevolkingstoename_in_belgie_in_2020_neerwaarts_herzien_als_gevolg_van_de_covid_19_epidemie_d_e_internationale_migratie_oefent)

Janssens, R. (2018), Meertaligheid als opdracht. Een analyse van de Brusselse taalsituatie op basis van taalbarometer 4. Brussel, VUBPRESS.

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019), [https://www.ccc-ggc.brussels/sites/default/files/documents/graphics/rapport-pauvrete/barometre-welijnsbarometer/welijnsbarometer_2019_3tma.pdf](https://www.ccc-ggc.brussels/sites/default/files/documents/graphics/rapport-pauvrete/barometre-welzijnsbarometer/welijnsbarometer_2019_3tma.pdf)

View.brussels (2019), Profiel en traject van de werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, monitoring volgens origine, juni 2019.

Gezien om gevoegd te worden bij Collegebesluit houdende de vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van de Vlaamse decreten binnen het beleidsdomein Cultuur, Jeugd en Sport nr. 20202021-0405 van 17-12-2020

De collegeleden,

Pascal SMET

Sven GATZ

Elke VAN DEN BRANDT

Bijlage nr. 3

Vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van het cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017

Conform aan de artikelen die voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) opgenomen zijn in het cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 kan de VGC voor 15 januari een aanvraag doen voor een werkingsubsidie voor een dienstverlenende rol op regionaal niveau die ingediend wordt via KIOSK en het volgende bevat:

- Voorstelling organisatie
- Missie en visie van de organisatie voor de regionale dienstverlenende rol
- Cultureel erfgoed en noden
- Betrekken van de cultureel-erfgoedgemeenschappen in de werking
- Expertise
- Synthese van de aanvraag
- Voortraject en SWOT
- Samenwerking
- Doelstellingen
- Link met de strategische visienota cultureel erfgoed
- Begroting en personeel
- Zakelijke werking
- Organisatiestructuur
- Beschikbare infrastructuur (2.000 tekens)
- Beleid rond digitalisering
- Vrijwilligersbeleid

1. Voorstelling organisatie

De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) ontwikkelt en ondersteunt het Nederlandstalig netwerk als basis en draaischijf voor de Nederlandstalige gemeenschap in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en voor diegenen die bij haar aansluiting zoeken. De VGC is als overheidsbestuur bevoegd voor stedelijk beleid, cultuur, jeugd, sport, onderwijs, vorming, studentenzaken, welzijn, gezondheid en gezin. De Brusselse omgeving waarin de VGC werkt is complex en uitdagend, zowel vanuit maatschappelijk (superdiversiteit, dualisering, internationalisering) als institutioneel perspectief.

Op het vlak van erfgoed werd op 30 april 1997 de **verordening** nr. 97/001 houdende subsidiëring van verenigingen en manifestaties in het domein van het cultureel erfgoed bekrachtigd door het College van de VGC. In 2003 startte de werking van de **Erfgoedcel Brussel** door middel van het cultureel-erfgoedconvenant met de Vlaamse overheid. Deze evolutie maakt dat er naast een subsidiebeleid een operationele werking is met ruime ondersteuningsmogelijkheden voor erfgoedactoren in Brussel. Doorheen de jaren kon de werking van de erfgoedcel groeien door stimulansen vanuit de Vlaamse overheid, met name de uitbouw van het cultureel-erfgoedforum en het regionaal depotbeleid. De erfgoedcel maakt deel uit van de dienst Algemeen Cultuurbeleid, Kunsten en Erfgoed binnen de Algemene Directie Cultuur, Jeugd en Sport.

De erfgoedcel neemt een dienstverlenende rol op voor wie werkt rond cultureel erfgoed. Via het depotbeleid zetten we in op **erfgoedzorg** met onder andere vorming, trajecten, uitleendienst, advies, plaatsbezoeken, collegagroepen. Wat betreft **erfgoedparticipatie** ondersteunen we erfgoedgemeenschappen die hun erfgoed willen bewaren, borgen en delen. In een superdiverse context biedt dit kansen tot verbinding en gemeenschapsvorming. Ook de Erfgoedbank Brussel is een vast onderdeel binnen onze werking. Daarnaast maken we werk van **kennismaking** en **sensibilisering** met en rond erfgoed.

De werking van de erfgoedcel staat niet op zich. We werken intensief samen met een aantal kernpartners. Het **Archief en Museum voor het Vlaams Leven te Brussel** (hierna AMVB) is een partner binnen het depotbeleid, meer bepaald de ondersteuning van organisaties of personen die erfgoed niet als kerntaak hebben. De **Brussels Museums** is een ledenorganisatie van vrijwel alle musea in Brussel. Zo staat de organisatie dicht bij de Brusselse museumsector. Ze is dan ook de partner in alles wat we ondernemen voor de Brusselse musea. Met beide organisaties is een convenant gesloten om deze samenwerking en de doelstellingen op langere termijn te verankeren.

Als erfgoedcel zijn we actief in een **uitgebreid netwerk** van erfgoedspelers. We hechten veel belang aan onze intermediaire rol die kansen biedt tot boeiende **wisselwerking** tussen Vlaamse en Brusselse praktijken en ontwikkelingen. De Brusselse context is de ideale voedingsbodem voor **experiment en vernieuwing**, gevoed door het ruime professionele netwerk en door de grootstedelijke dynamiek. Extra mogelijkheden ontstaan vanuit het ruime **netwerk van de VGC** met mogelijkheden tot kruisbestuivingen met partners uit andere sectoren.

In Brussel zijn verschillende overheden bevoegd voor cultureel erfgoed. Zo komen hier de twee gemeenschappen samen, elk met hun eigen beleid, begrippenkader en visie. Vanuit de **Vlaamse overheid** is er een duidelijk kader voor onze werking binnen het Cultureel-erfgoeddecreet met de regionale dienstverlenende rollen. Langs de kant van de **Franse Gemeenschap** bestaat een dergelijk instrument niet. De tegenhanger van de VGC, de **Cocof**, heeft geen vergelijkbare erfgoedwerking. In 2019 keurde het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** als een gevolg van de zesde staats hervorming een ordonnantie goed betreffende het roerend en immaterieel cultureel erfgoed. In eerste instantie ligt de focus daar op het inventariseren. De verdere aanpak is nog niet concreet. Lokaal zijn de **Brusselse gemeentes** bevoegd.

Missie en visie

Missie

Brussel is een gelaagde stad met veel culturen, talen, wijken en gemeenschappen. Het erfgoedbeleid zet volop in op de verbindende kracht van het diverse erfgoed als motor voor interculturele en intersectorale kruisbestuivingen.

De VGC ondersteunt een sterk Brussels erfgoedveld dat zorg draagt voor het aanwezige erfgoed en het toegankelijk maakt voor zoveel mogelijk Brusselaars. Dit doet ze door in te zetten op expertise-uitwisseling en kennisdeling met het oog op een duurzaam netwerk en door zuurstof te geven: durf experimenteren, kijk over de muurtjes naar andere sectoren en praktijken.

Visie

De verbindende kracht van cultureel erfgoed zorgt voor een positieve dynamiek in de superdiverse grootstedelijke context. Vanuit onze rol als bruggenbouwer geven we ruimte aan verschillende stemmen en perspectieven. Deze **meerstemmigheid** maakt cultureel erfgoed betekenisvol in de stad van vandaag. Samenwerken rond cultureel erfgoed met respect voor eenieders identiteit(en) schept een draagvlak voor een gedeelde toekomst. Het maakt het cultureel erfgoed herkenbaar voor zoveel mogelijk Brusselaars. Daarbij hechten we belang aan

het bereiken en betrekken van kinderen en jongeren, kwetsbare Brusselaars en Brusselaars met een cultureel diverse achtergrond.

Om de labofunctie van Brussel optimaal te benutten zetten we in op ruimte voor **experiment**. Zo stimuleren we erfgoedactoren om buiten de comfortzone van de gekende werking op zoek te gaan naar nieuwe praktijken, onder meer door verbindingen te leggen met andere sectoren, minder evidente partners en doelgroepen. Ook onverwachte spelers uit andere sectoren die initiatief nemen rond erfgoed kunnen zorgen voor interessante inzichten in onze omgang met erfgoed. Zo groeit het draagvlak voor het cultureel erfgoed en blijft het relevant. Door proactief aan de slag te gaan met de uitdagingen van onze stad wordt de toekomst voor het cultureel erfgoed verzekerd.

De gepassioneerde erfgoedwerkers, -gemeenschappen en -vrijwilligers ondersteunen we in hun **duurzame omgang** met het cultureel erfgoed, zodat het bewaard blijft voor toekomstige generaties. We bieden een **lerend netwerk** waarbinnen hun expertise en hun passie gevaloriseerd wordt en waar ze de ruimte krijgen om die te delen. Het is ook vanuit deze rijkdom aan spelers en praktijken dat we onze rol als makelaar niet alleen opnemen binnen Brussel, maar ook tussen **Brussel en Vlaanderen**. We geloven in de inspirerende en motiverende kracht van het delen van ontwikkelingen en praktijken.

Een aantal **waarden** zijn voor ons belangrijk om onze verbindende rol binnen dat netwerk zo goed mogelijk te kunnen spelen.

- **Open en betrokken:** de combinatie van onze expertise en onze nieuwsgierige blik maakt dat we snel inpikken op ideeën en initiatieven die in Brussel van onderuit leven op het vlak van cultureel erfgoed. Vanuit een dynamische aanpak bundelen we met veel enthousiasme de krachten en zetten samen met betrokken partners een sterk verhaal neer.
- **Betrouwbaar en behulpzaam:** met een stabiele ploeg die elkaar goed aanvult qua expertise en attitude én een stevig en breed vertakt netwerk slagen we erin ondersteuning te bieden bij de meest uiteenlopende vragen en noden waarmee mensen en organisaties bij ons aankloppen. Deze uitnodigende houding maakt ons toegankelijk en laagdrempelig.
- **Coöperatief en participatief:** we hechten belang aan het uitbouwen en onderhouden van een evenwaardige relatie met onze partners. Dit doen we door samen een proces aan te gaan waar elk zijn eigenheid zo goed mogelijk kan bewaren. Deze manier van samenwerken zorgt voor vertrouwen als basis van een duurzame relatie. Participanten krijgen de ruimte voor een boeiend en leerrijk proces dat bijdraagt tot erfgoedbewustzijn en gemeenschapsvorming. Dat is cruciaal binnen de grootstedelijke context en uitdagingen van Brussel. Het maakt cultureel erfgoed herkenbaar en inclusief door er samen betekenis aan te geven in een dynamisch proces.

2. Cultureel erfgoed en noden

Aanwezige erfgoed en erfgoedactoren

Eerst en vooral beschrijven we het erfgoed in handen van **erfgoedactoren** die erfgoed als kerntaak hebben, met onder meer **archieven, musea en erfgoedbibliotheken**. We beperken ons tot degene met een Nederlandstalige werking. Spelers met collecties van nationaal belang zijn de federale instellingen (17). Stad Brussel en de Brusselse gemeentes zijn inrichtende macht van archieven (2) en musea (16). Een groot deel van de musea (32) en archieven (6) zijn georganiseerd vanuit het vrije initiatief. Dit resulteert in een divers veld met uiteenlopende werkingen. Bij de

grotere instellingen is er veel kennis en expertise, zowel op het vlak van behoud en beheer als op het vlak van publiekswerking. De draagkracht van de kleinere organisaties is eerder beperkt.

Vrijwillig engagement voor erfgoed is eveneens sterk aanwezig. In Brussel zijn heel wat **verenigingen** actief die zich groeperen rond een bepaald soort erfgoed. Het gaat om lokaal ingebedde verenigingen zoals de heemkundige kringen (7), maar ook verenigingen (18) vanuit een thematische insteek, zoals dialect, familiekunde, funerair erfgoed, culinair erfgoed of bepaalde tradities. Vele etnisch-culturele verenigingen zijn actief rond hun tradities. Het gaat hier dus niet enkel om zaken als stoeten, processies, carnaval en schutterij, maar om een divers palet aan tradities als Norouz, iftars, Gnawa-muziek of de Zaghareed. Deze vrijwilligers bewegen zich in de Brusselse context en hanteren zelden een louter Nederlandstalige aanpak.

Daarnaast verenigen Brusselaars zich **tijdelijk of periodiek** rond immaterieel erfgoed als tradities of culturele gewoontes, maar evenzeer rond lokaal erfgoed zoals wijkmonumenten, gebeurtenissen of lokale figuren. Hierin toont zich de grootstedelijke dynamiek die fluïde is en die zich vaak onverwacht aandient. Dit is dan ook moeilijk op voorhand in kaart te brengen. In de stedelijke context bieden deze dynamieken interessante kansen waarbij je als actor wordt uitgedaagd om kort op de bal te spelen en op maat te ondersteunen. De inzet en het enthousiasme van dergelijke **erfgoedgemeenschappen** zorgt voor verbinding tussen Brusselaars die elkaar anders misschien niet zouden ontmoeten en is belangrijk voor de sociale cohesie in een superdiverse stad als Brussel.

Een ander gegeven is het erfgoed in handen of hoofden van personen, verenigingen en organisaties die **erfgoed niet als kerntaak** hebben. Soms wordt het beheer van het erfgoed expliciet opgenomen binnen een organisatie, met bijv. de aanstelling van een archivaris of een collectiebeheerder. In de gemeentes die meedoen met de Erfgoedbank gaan vrijwilligers op zoek naar dit zwerfgoed. Binnen het kunstenlandschap is de eerder beperkte aandacht ingegeven door decretale verplichtingen rond archiefzorg. Vele spelers zijn zich weinig of niet bewust van de waarde van hun erfgoed. Denken we maar aan het verenigingsleven, welzijnsorganisaties, scholen, ... alsook de vele Brusselaars die hun passie voor hun ambacht of tradities spontaan doorgeven aan anderen. Ook dit erfgoed heeft zijn waarde en kan door processen van bewustmaking en waardering een plek krijgen in het geheugen van de stad. Vanuit de VGC is er een link naar het verenigingsleven en het middenveld.

Binnen dit ruime landschap zijn er slechts 3 instellingen met een **kwaliteitslabel** als collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie binnen het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid: 2 culturele archiefinstellingen en 1 erfgoedbibliotheek. Enkel de archiefinstellingen ontvangen een werkingssubsidie binnen het cultureel-erfgoeddecreet. De meeste erfgoedactoren hebben gezien de Brusselse context een twee- of meertalig karakter, wat maakt dat die actoren niet erkend kunnen worden binnen het **Vlaamse beleidskader**.

De erfgoedcel fungeert als verbindende actor binnen dit netwerk en neemt een rol op als ambassadeur van de vele geëngageerde erfgoedwerkers in Brussel. Daarbij gaat veel aandacht naar het delen van praktijken en expertise en de wisselwerking met het Vlaamse erfgoedveld.

Noden

Uit onze contacten, gesprekken, enquêtes en digitale sessies (zie 'Betrekken van de cultureel-erfgoedgemeenschappen in de werking') konden we volgende noden detecteren waar erfgoedactoren ondersteuning kunnen gebruiken. We groepeerden ze in een aantal categorieën.

Vanuit de **cultureel-diverse gemeenschappen**

- Versterken van band tussen erfgoedcel en verenigingen en/of gemeenschappen.
- Herkennen en benoemen van hun immaterieel en roerend erfgoed.

- Delen van hun immaterieel en roerend erfgoed met andere Brusselaars.
- Uitwisseling en samenwerking rond erfgoed tussen gemeenschappen aan de hand van thematische insteken zoals bijv. in het verleden het Lentefestival.

Vanuit de **erfgoedvrijwilligers**

Erfgoedbank Brussel

- Blijvende ondersteuning en overkoepelende coördinatie door de erfgoedcel.
- Steun en klankbord voor lokale erfgoedbankwerking.
- Delen van ervaringen, best practices en inspiratie.
- Grotere zichtbaarheid en groter bereik van de Erfgoedbank Brussel.

Lokale erfgoedverenigingen (heemkringen en Familiekunde Brussel)

- Draagkracht en continuïteit van verenigingen.
- Ontmoeting en uitwisseling met andere verenigingen.
- Behoud en beheer van de collecties.
- Digitaal toegankelijk maken van collecties.
- Verbreden van het publieksbereik.

Vanuit de **professionele erfgoedactoren**

Behoud en beheer

- Uitwisseling van ervaringen en praktijken tussen instellingen onderling.
- Ontvangen van informatie rond collectiewerking.
- Procedures opstellen rond bijv. risicomanagement, onderhoud, bestrijding van insecten, ongedierte en schimmel, transport en hanteren.
- Uitwerken van een calamiteitenplan.
- Onvoldoende depotruimte en vaak niet ideaal op het vlak van binnenklimaat of inrichting.
- Uitwerken van een collectieplan.
- Procedures en criteria voor afstoten en herbestemmen.
- Inzetten op het waarderen van collecties.
- Bewaren van museale objecten in archiefcontext.

Digitalisering

- Ervaringen uitwisselen en elkaar sterker maken.
- Kennis en informatie ontvangen over digitaal erfgoed in het algemeen.
- Klankbord voor vragen of problemen.

- Vastleggen van digitaal beleid in een plan.
- Duurzame bewaring van digitale collecties en digitaal depot.
- Registratie in een digitaal collectiebeheersysteem.
- Digitalisering volgens internationale standaarden (o.m. AV-materiaal).
- Online beschikbaar en doorzoekbaar maken van de digitale collecties en uitwisselen van collecties met andere websites (bijvoorbeeld Wikimedia).
- Bewuster omgaan met auteursrechten.

Publiekswerking

- Ondervertegenwoordigde publieken een stem geven in de musea.
- Aantrekken van lokale bezoekers en zo relevantie opbouwen voor de nabije omgeving.
- Aansluiting vinden bij een netwerk aan partners die kunnen helpen op het vlak van inclusie.
- Zichtbaarheid voor vernieuwende praktijken en experimenten in de musea.
- Reflectiemomenten rond hoe musea zichzelf als structuur in vraag kunnen stellen.
- Musea als plekken van veilige ontmoeting in tijden van corona met focus op nood aan sociale cohesie terwijl veiligheidsmaatregelen gegarandeerd worden.
- Nieuwe/historisch gegenereerde blikken op bestaande collecties en archieven.
- Formats voor digitaal ontsluiten van collecties, bijv. digitale rondleidingen en parcours.
- Zoektocht naar nieuwe financiële evenwichten door impact van corona, andere vormen van financiering (vb. tax shelter, rol van mecenaat, crowdfunding).

Vanuit de actoren die **erfgoed niet als kerntaak** hebben

- Richtlijnen inzake archiefzorg in het Kunstendecreet.
- Ondersteuning bij basisnoden inzake archiefzorg (o.m. materiële bewaring, ordenen en beschrijven van archief, duurzaam digitaal werken, selectie en eventuele vernietiging, het omgaan met auteurs- en andere rechten en de aanwezigheid van privacygevoelig materiaal).

Door de coronacrisis steeg in het algemeen de nood om digitaal aanwezig te zijn.

Betrekken van de cultureel-erfgoedgemeenschappen in de werking

Om een relevante dienstverlening uit te bouwen, is het betrekken van cultureel-erfgoedgemeenschappen en -actoren een **continu proces**. Regelmatige contacten met het werkveld zijn essentieel om een werking op maat van hun noden mogelijk te maken. Dit impliceert een dynamische werking die voortdurend tracht de vinger aan de pols te houden en alert is voor tendensen en dynamieken.

Onze **belangrijkste instrumenten** zijn persoonlijke contacten die we hebben vanuit onze loketfunctie (bijv. plaatsbezoeken en adviesvragen), onze netwerking en de projectwerking. We hebben een aantal **sectorale platformen**: Archievenoverleg, collegagroep collectiebeheerders,

collegagroep publiekswerking, ontmoetingsmoment met de heemkringen. Vanuit de musea krijgen we extra input via onze partner Brussels Museums.

Ook op andere vlakken zetten we in op netwerken die onze werking voeden. Op **lokaal niveau** biedt de Erfgoedbank Brussel een platform aan lokale erfgoedgemeenschappen om hun erfgoed duurzaam te verankeren en zichtbaar te maken. Dit platform zorgt voor ontmoeting en uitwisseling op lokaal niveau, maar ook tussen de deelnemende gemeentes. Via regelmatig overleg met de coördinatoren, workshops en het jaarlijkse feest voor de vrijwilligers bouwt de erfgoedcel een band op met deze lokale erfgoedgemeenschappen.

Rond **culturele diversiteit** investeren we in duurzame contacten met de federaties van etnisch-culturele verenigingen. De reeds bestaande contacten worden de volgende jaren verder verdiept door nauwere contacten uit te bouwen in de breedte, met de lokale verenigingen. En dus niet enkel met de ambassadeurs die we leerden kennen via gezamenlijke initiatieven. Samen met de federaties zijn we voor hen een aanspreekpunt voor wat leeft rond cultureel erfgoed.

Wat betreft **actoren die erfgoed niet als kerntaak** hebben zorgt het depotconsulentschap van het AMVB voor een zicht op de noden op het vlak van hun erfgoed.

Trajecten en projecten waar we als erfgoedcel bij betrokken zijn, brengen ons in contact met heel wat interessante partners en gemeenschappen. We begeleiden hen en bouwen op die manier een band op die we blijven onderhouden. Dit verruimt onze blik en ons netwerk.

Beleidsmatig geeft de **werkgroep Erfgoed** advies bij ingediende subsidiedossiers binnen het beleidsdomein Erfgoed en waar nodig ook bij onze werking. Deze is divers samengesteld met het oog op meerstemmigheid. Een open blik is nodig bij de beoordeling en inschatting van de ingediende dossiers die vaak heel uiteenlopend zijn qua insteek en aanpak.

Specifiek in het kader van deze aanvraag organiseerden we bevestigingen, enerzijds met betrekking tot de evaluatie van onze dienstverlening, anderzijds met betrekking tot de noden. We hebben door de Covid-maatregelen onze werkwijze aangepast. Fysieke sessies met ons werkveld werden omgevormd naar een-op-een gesprekken, enquêtes en digitale sessies. Een overzicht:

- Tevredenheidsenquête bij onze gebruikers (mei-juni 2020, 103 respondenten)
- Gesprekken met de convenantpartners (mei-juni 2020, 3)
- Enquête bij musea en archieven rond noden op het vlak van erfgoedzorg en digitalisering (juni-juli 2020, 25 respondenten)
- Digitale sessies rond noden op het vlak van erfgoedzorg: preventieve conservering (16/06, 5 deelnemers), collectiebeleid (17/06, 7 deelnemers) en digitalisering (19/06, 10 deelnemers)
- Enquête bij heemkringen rond hun noden (juni-juli 2020, 8 respondenten)
- Enquête bij erfgoedbankvrijwilligers rond hun noden (juni-juli 2020, 8 respondenten)
- Gesprekken met de lokale erfgoedbankcoördinatoren rond hun noden (juni-juli 2020, 6)
- Gesprekken met relevante stakeholders (juni-juli 2020)
 - o Erfgoedpartners met wie we een convenant hebben: AMVB, BMR, Be.Brusselair
 - o Erfgoedpartners met regionale dienstverlening: Archief van de Stad Brussel, Rijksarchief Brussel, Cinematek, CAVA
 - o Federaties van etnisch-culturele verenigingen (4)

3. Expertise

We zijn een klein dynamisch team van 4 VTE.

- Mieke Maes, in dienst van bij de opstart in 2003. Ze staat in voor de beleidsmatige opvolging van het cultureel-erfgoedconvenant en kent hierdoor goed de historiek, het ruime werkveld en de beleidsmatige ontwikkelingen. Ze stuurt het team strategisch en inhoudelijk aan en onderhoudt relaties met beleid en partners. De opvolging van ingediende subsidieaanvragen en van de werkgroep Erfgoed zit bij haar.
- Sylvie Maes, in dienst sinds 2014 als consulent in het kader van het depotbeleid. Binnen die functie heeft zij expertise rond behoud en beheer van erfgoed, in het bijzonder rond collectiebeleid en -planning. Over deze thema's geeft ze vorming en werkt ze mee aan handleidingen etc. Ook is ze thuis in de digitalisering van analoge collecties en het beheer van digitale collecties.
- Annelies Tollet, in dienst sinds 2015. Vanuit haar expertise rond publieksgeschiedenis staat ze in contact met erfgoedgemeenschappen en erfgoedvrijwilligers. Ze staat hen met raad en daad bij in een cyclus van project- en procesmatig (samen)werken. Hiervoor werkt ze zich thematisch in om begeleiding op maat te bieden bij het uitwerken van diverse erfgoedinitiatieven. Op dit moment is dat bijv. op het vlak van dekoloniseren.
- Yasmine Belguenani, in dienst sinds 2020. Ze zorgt voor de communicatie zodat de werking en dienstverlening van de erfgoedcel gekend is bij de beoogde doelgroepen. Ook staat ze in voor de publiekswerking en leidt ze initiatieven zoals Erfgoeddag in goede banen en ondersteunt initiatieven van partners.

Als team volgen we de tendensen in het brede veld. Ook via vorming en lectuur zorgen we dat onze expertise actueel blijft met een focus op erfgoedzorg, participatie en diversiteit. We worden ondersteund door administratief medewerker Yana Petit. Binnen onze directie is er strategische ondersteuning door Karina Luytens (coördinator Algemeen Cultuurbeleid, Kunsten en Erfgoed) en Dirk Broekaert (Algemeen Directeur Cultuur, Jeugd en Sport).

VGC en haar werkveld

De VGC staat in verbinding met een breed netwerk dat in Brussel op verschillende domeinen actief is. Zowel bij het VGC-personeel als bij de organisaties in het werkveld is er heel wat expertise aanwezig die voor onze werking interessant is.

Enkele voorbeelden: Onderwijscentrum Brussel, Lasso, Lokale Dienstencentra, Woonzorgcentra, Brussels Ouderenplatform, Muntpunt, Huis van het Nederlands Brussel, Agentschap Inburgering en Integratie, Foyer, Citizenne, Gemeenschapscentra, Cultuurbeleidscoördinatoren, Brusselse bibliotheken, Samenlevingsopbouw, Federaties van etnisch-culturele verenigingen.

Erfgoedveld

Vanuit onze jarenlange werking hebben we een goed zicht op de expertise in ons werkveld. Deze kennis is belangrijk binnen onze werking gezien het grote aantal professionele spelers. Of het nu gaat om erfgoedzorg of publiekswerking, onze platformen zijn een ideale manier om deze expertise en bestaande praktijken te laten circuleren en te laten groeien. Zo inspireren Brusselse erfgoedwerkers elkaar en voelen ze zich gewaardeerd voor hun kennis en expertise. Om dit mogelijk te maken en actueel te houden, brengen we deze expertise blijvend in kaart bij plaatsbezoeken of allerlei contacten en zetten ze thematisch op de agenda. Ook stimuleren we experiment waarbij ons werkveld expertise kan opbouwen om die daarna weer te delen.

Bij heel wat archieven zit er expertise over (digitaal) archiveren. Deze wordt ook ingezet naar verenigingen of organisaties om hun eigen archief op orde te houden. Bij musea zit er expertise rond inrichting van depots, maar ook rond de zorg voor specifieke collecties en materialen. Ook rond publiekswerking is expertise aanwezig, vooral dan rond kinderen en jongeren, diversiteit en kwetsbare groepen.

We verbinden die expertise met wat er leeft binnen het Vlaamse erfgoedveld. Zo zijn we een belangrijke schakel tussen ontwikkelingen en praktijken in Vlaanderen en Brussel.

4. Beleidsplan

Synthese van de aanvraag

De evaluatie van de afgelopen 5 jaar toonde de appreciatie voor onze werking en tevredenheid over onze dienstverlening. Het zal dan ook niet verbazen dat we geen grote koerswijziging doorvoeren. De grote lijnen en pijlers van onze werking blijven dus overeind. Dat betekent zeker geen status quo, er zijn immers voldoende uitdagingen om onze werking nog sterker te maken.

Met het depotconsulentschap continueren we onze dienstverlening op het vlak van erfgoedzorg. We zetten vooral in op het verbeteren van de bewaaromstandigheden in situ. Wat betreft fysiek of digitaal depot en collectieregistratie ontwikkelen we zelf geen acties, maar blijven we alert voor opportuniteiten. Naast ons aanbod voor de erfgoedprofessionals zetten we tijdens deze beleidsperiode ook in op de erfgoedverenigingen en hun collecties en via het AMVB ook op het Brusselse middenveld. Nieuw is de impuls die we willen geven rond collectiebeleid en de plaats van waarden binnen dat proces. We stemmen af met Archiefpunt hoe we vanuit Brussel nog meer de krachten kunnen bundelen.

Wat betreft immaterieel erfgoed blijven we reeds eerder begeleide beoefenaars ondersteunen en gaan we op zoek naar nieuwe beoefenaars, bijv. rond muziek en podiumkunsten.

We sensibiliseren rond cultureel erfgoed om een ruim draagvlak te creëren. Daarom blijven we ons engageren voor evenementen zoals Erfgoeddag en gaan we aan de slag met digitale tools die beschikbaar zijn zoals de ErfgoedApp. Deze initiatieven zorgen ervoor dat erfgoed vlot toegankelijk is voor een breed publiek, maar voor sommige doelgroepen is de drempel nog hoog. Als sector moeten we toegeven dat de klassieke recepten een publiek aanspreken dat al makkelijk zijn weg vindt in het aanbod. Samen met partners met expertise op het vlak van publieksbemiddeling gaan we op zoek naar methodes en werkwijzen om minder evidente groepen te bereiken. Op het vlak van erfgoededucatie sluiten we aan bij sterke concepten zoals Buurten met Erfgoed en de Scholenwerking van de N22.

Op het vlak van inclusief werken is meerstemmigheid voor ons een sleutel. Door meerdere perspectieven aan bod te laten komen, herkennen meer Brusselaars zich in het erfgoed en voelen zich erdoor aangesproken. Op het vlak van samenwerken met cultuur-diverse erfgoedgemeenschappen gaan we tijdens de komende periode nog een stapje verder dan voorheen. In dialoog met en tussen de vele verenigingen en groepen die onder de radar bezig zijn met hun tradities, zoeken we samen naar manieren om hun erfgoed te delen met andere Brusselaars. Zo creëren we verbinding vanuit erfgoed. Naast herkenbaarheid is nabijheid een belangrijk gegeven in die betrokkenheid. Hier blijft de Erfgoedbank Brussel een instrument om met lokale erfgoedgemeenschappen op zoek te gaan naar erfgoed dat anders verborgen blijft op zolder of in kelders. We maken dat zwerfgoed digitaal toegankelijk en zorgen voor een lokale dynamiek rond erfgoed. In de komende periode gaan we met de lokale erfgoedgemeenschappen nog een stap verder om nieuwe manieren van publiekswerking te ontwikkelen. Zo willen we onderzoeken hoe we het welzijn van ouderen kunnen beïnvloeden door ze via de Erfgoedbank in contact te brengen met het Brussel uit hun jonge jaren.

Om het potentieel van deze stad ten volle te benutten maken we voldoende ruimte vrij voor de labofunctie. We stimuleren niet alleen erfgoedactoren tot experiment en vernieuwing, maar geloven ook sterk in de vele creatieve en participatieve processen die andere sectoren ons kunnen bijbrengen in de omgang met erfgoed. Door intersectoraal te werken verruimen we onze blik. Natuurlijk slaagt niet elk experiment erin om zijn vooropgestelde doelen waar te maken, maar ook daaruit kunnen we lessen trekken om mee te nemen in de verdere werking. Mislukken is dus toegestaan!

Tussen al deze verbindingen en samenwerkingen treden we als erfgoedcel op als bruggenbouwer, niet enkel binnen Brussel, maar ook tussen Vlaanderen en Brussel.

Evaluatie huidige beleidsperiode

In het kader van het regionaal depotbeleid zetten we sterk in op **erfgoedzorg** met een ruim aanbod: trajecten, vormingen, een uitleendienst en begeleiding op maat. Deze dienstverlening werd geapprecieerd (53 organisaties bereikt). De nadruk lag op het verbeteren van de bewaaromstandigheden in situ met thema's als inventarisatie, registratie, collectiebeleid, calamiteitenplanning en schaderegistratie. Het AMVB focuste op spelers die erfgoedzorg niet als kerntaak hebben, met trajecten voor de kunstensector, de jeugd- en sportverenigingen (39 organisaties bereikt).

Voor de **duurzame omgang met digitaal erfgoed** beantwoordden we eerstelijnsvragen en verwezen we door naar organisaties in Brussel en Vlaanderen. Experts van meemoo, AMVB, Cinematek en VRT deelden hun expertise en dienstverlening met het Brusselse werkveld. We brachten audiovisuele collecties in kaart.

We ondersteunden 17 erfgoedgemeenschappen bij het borgen van **immaterieel erfgoed**. Dit ging voornamelijk over tradities en gebruiken, maar ook om ambachten en dialect. Dit gebeurde in samenwerking met het Vlaamse ICE-netwerk.

Wat betreft **erfgoedparticipatie** lanceerden we in 2016 de Erfgoedbank Brussel waar **lokale erfgoedgemeenschappen** hun erfgoed zichtbaar maken. Momenteel zijn 6 werkingen actief die zorgen voor een groeiende dynamiek rond lokaal erfgoed. Tussen de werkingen is er een constructieve wisselwerking. Een positief neveneffect van deze werking zijn ouderen die gewaardeerd worden voor hun kennis en ervaring. Het biedt hen een sociaal netwerk en brengt hen in contact met digitale toepassingen.

We ondersteunden een tiental initiatieven waarbij **Brusselaars** aan de slag gingen rond cultureel erfgoed. In de stedelijke context creëert dit soort participatieve initiatieven een meerwaarde op het vlak van gemeenschapsvorming. Drie daarvan werden in Vlaanderen in de schijnwerper gezet als voorbeeldpraktijken.

Via trajecten 'Buurten met Erfgoed' in 3 gemeentes hadden **kinderen en jongeren** tijdens de schooluren een erfgoedervaring. Binnen de scholenwerking van de gemeenschapscentra kwamen ze in een Brussels museum. Initiatieven als Museum Night Fever (Brussels Museums) en Krokuskriebels (Gezinsbond) situeerden zich in de vrije tijd. Voor **maatschappelijk kwetsbare groepen** werd een deel van het aanbod toegankelijk via Paspardoe, de UITpas in Brussel, soms met toeleiding door Citizenne en Lasso. Onder begeleiding van vzw Tochten van Hoop werden ervaringsdeskundigen in armoede opgeleid tot gids in Kuregem. Ook ondersteunden we **praktijkontwikkeling en expertise-opbouw** bij erfgoedactoren in het experimenteren met een aanbod op maat van kwetsbare groepen.

Op het vlak van **culturele diversiteit** ondersteunden we 8 initiatieven waarbij gemeenschappen hun cultureel erfgoed deelden. Dit ging voornamelijk over borgen van immaterieel erfgoed. We investeerden in een netwerk van partners, met o.a. Minderhedenforum en de federaties van etnisch-culturele verenigingen. Op Vlaams niveau deelden we onze expertise via diverse platformen en betrokken we Vlaamse spelers bij Brusselse trajecten.

Musea en archieven werden ondersteund om hun werking aan te passen aan de **superdiverse context**. Dit deden we samen met Agentschap Inburgering en Integratie en Huis van het Nederlands Brussel. Een voorbeeld is het succesvol concept van de NT2-Museumweken.

We investeerden in een **lerend netwerk** waar de aanwezige expertise en inspirerende voorbeeldpraktijken rond erfgoedzorg en publiekswerking werden gedeeld via allerlei platformen. Dit onderdeel van onze werking wordt sterk gewaardeerd (44 bereikte organisaties, 129 deelnames, 8 bijeenkomsten). We zorgden eveneens voor wisselwerking tussen Vlaamse en Brusselse praktijken. Voor de erfgoedverenigingen organiseerden we jaarlijks een Heemdag (6 bereikte verenigingen, 84 deelnames).

Overkoepelende initiatieven zoals Erfgoeddag en Museum Night Fever, maar ook een middagreeks met bezoeken achter de schermen toonden het erfgoed aan een ruim publiek.

SWOT

Sterktes

- Klein team dat betrokken, aanspreekbaar en behulpzaam is.
- Verbindende rol die erfgoedcel opneemt binnen het Brusselse (erfgoed)veld.
- Uitgebreid ondersteuningsaanbod gewaardeerd door het erfgoedveld: subsidies, advies, vorming en uitleendienst.
- Duurzame werking met binnen het team aandacht voor een doorlopende lijn van kennis en expertise en zicht op het brede werkveld.
- Samenwerking met kernpartners in een collegiaal en evenwaardig netwerk.
- Netwerk van erfgoedambassadeurs, vooral rond lokaal en immaterieel erfgoed.
- Aandacht voor minder bekend en lokaal (zw)erfgoed dat niet-geïstitutionaliseerd is, o.a. met de Erfgoedbank Brussel en trajecten archiefzorg voor verenigingen.
- Expertise rond immaterieel erfgoed in de grootstedelijke context.
- Expertise rond cultureel divers werken in de grootstedelijke context.
- Expertise rond behoud en beheer van erfgoed.
- Ruimte voor experiment en participatieve methodieken.
- Unieke positie van erfgoedcel: werkzaam tussen lokaal en Vlaams niveau binnen een internationale grootstad met sterke spelers.

Zwaktes

- Beperkte zichtbaarheid van de werking.
- Niet altijd duidelijk wat de erfgoedcel allemaal doet en wat haar rol is, wie zijn haar partners en wat doen ze.

- Klein team dat binnen de context van de VGC (te) weinig draagkracht heeft om te kunnen wegen op het diverse en brede erfgoedveld in een meertalige context.
- Weinig impact op het al dan niet instappen van gemeentes in Erfgoedbank Brussel.
- Weinig tot geen connecties met anderstalig aanbod en werkveld dat heel anders georganiseerd is.

Kansen

- Professionele spelers met veel expertise en openheid om binnen het netwerk kennis en praktijken te delen: musea, archieven en erfgoedbibliotheken met topcollecties, educatieve diensten.
- Aanwezigheid van erfgoedgemeenschappen en erfgoedvrijwilligers, vooral rond lokaal en immaterieel erfgoed.
- Sterk N-netwerk met kansen tot intersectorale uitwisseling en samenwerking, bijv. lokaal met de gemeenschapscentra, bibliotheken en cultuurdiensten maar ook met woonzorgcentra, lokale dienstencentra en (brede) scholen.
- Dynamiek en samenwerking op lokaal niveau rond Erfgoedbank Brussel.
- Brussel als superdiverse, meertalige stad.
- Brussel met een specifieke demografische context met vooral kansen naar de jonge bevolking, maar ook de ouderen
- Brussel als labo voor experiment en participatie binnen grootstedelijke dynamiek.
- Brussel als mondiale stad met internationale instellingen als stedelijke aantrekkingspolen.
- Erfgoed in het digitale tijdperk: aspecten van digitalisering en ontsluiting van collecties, maar ook mogelijkheden naar ruimer bereik van en interactie met publiek.
- Zorgzame buurten en link tussen erfgoed, gezondheid en welzijn: toenemende samenwerking tussen de erfgoed- en zorgsector.

Bedreigingen

- Verschillen in aanpak en begrippenkader rond erfgoed door verschillende bevoegde overheden waardoor er geen eenduidigheid is over de zorg voor en de ontsluiting van het cultureel erfgoed: effect op behoud en beheer, collectiebeleid, registratie, immaterieel erfgoed.
- Beperkte draagkracht van de erfgoedspelers (zowel bij organisaties, vrijwilligers als gemeenschappen): financiën, personeel, hogere leeftijd van vrijwilligers.
- Druk op het uitbouwen van een duurzame erfgoedwerking door overaanbod van evenementen en kortstondige projecten.
- Specifieke grootstedelijke uitdagingen: participatiedrempel door kloof tussen arm en rijk, jong Brussel vs beperkte interesse in erfgoed.
- Stoffige imago van erfgoed.
- Tijdelijk beperkte ruimte voor initiatief door onzekere toekomst t.g.v. de coronacrisis.

Samenwerking en netwerking met relevante partners

Samenwerking

Met een aantal partners hebben we een convenant om op langere termijn te kunnen werken aan gemeenschappelijke doelen.

Met het **AMVB** werken we samen in het kader van het **depotbeleid** met 2 depotconsulenten die op regelmatige basis overleggen en acties uitstippelen. De depotconsulent bij het AMVB neemt de dienstverlening op voor het Nederlandstalige netwerk van verenigingen en organisaties die erfgoed niet als kerntaak hebben. Door sensibilisering, vorming en begeleiding van deze doelgroep met onder andere trajecten archiefzorg wordt het erfgoed beter gevaloriseerd, bewaard en komt het in betere staat tot bij de collectiebeherende erfgoedorganisaties. De depotconsulent bij de VGC ondersteunt vooral het professionele erfgoedveld met het oog op een efficiënt collectiebeheer en -beleid.

Daarnaast heeft het AMVB expertise rond **digitaal archief** die ter beschikking wordt gesteld van het erfgoedveld, onder meer via het Archievenoverleg.

Met **Brussels Museums** werken we samen om de **Brusselse musea** op diverse vlakken te ondersteunen. Musea krijgen steun op het vlak van communicatie en promotie via een portaalwebsite en via initiatieven zoals de jaarlijkse Nocturnes en de Museum Night Fever. Ook werken we samen rond expertiseopbouw en -deling bij de museummedewerkers. In de komende beleidsperiode gaat er met het initiatief **Open Museum** aandacht naar het inclusiever maken van de Brusselse musea.

Be.Brusselseir is een ankerpunt voor wie actief of geïnteresseerd is in het **Brussels dialect**.

De afspraken met deze partners liggen vast in een meerjarig convenant.

Lasso zet in op het vergroten en versterken van cultuurparticipatie en -educatie in Brussel. De focus ligt op netwerking en samenwerking tussen het culturele veld en spelers uit andere sectoren zoals het jeugdwerk, welzijn en onderwijs. Ze zijn dan ook een interessante partner als het gaat over intersectorale samenwerking.

Voor vormingen en trajecten doen we regelmatig een beroep op de dienstverlening en expertise van **FARO en de landelijke dienstverleners**. Voor de komende beleidsperiode gaat het vooral om **Werkplaats immaterieel erfgoed en het ICE-netwerk** om onze werking rond immaterieel erfgoed te versterken en **Histories** om onze werking rond lokaal erfgoed mee te ondersteunen. **Meemoo** is dan weer de aangewezen partner voor noden op het vlak van digitaal erfgoed.

Urban.Brussels werkt sinds de zesde staatshervorming aan de uitbouw van een erfgoedbeleid op het vlak van roerend en immaterieel erfgoed. Met hen werken we samen rond de inventaris van het Brussels erfgoed en delen we onze kennis rond de noden op het vlak van depot.

Netwerking

Voor de **netwerking** zetten we sterk in op de formule van collegagroepen als platform om expertise en praktijken te valoriseren en te delen.

Bepaalde actoren hebben ook een **regionale dienstverlening**. Met hen stemmen we af en werken we samen. Zo heeft het **Rijksarchief** een dienstverlening naar rechtbanken, buitendiensten van federale instellingen, gemeenten en OCMW's, 6 politiezones, regionale instellingen die nog onder de federale archiefwet vallen en kerken. Ze geven coaching en advies en leiden de overdrachten naar het Rijksarchief in goede banen, maar evenzeer helpen ze bij het verbeteren van het archiefbeheer in situ.

Het **Stadsarchief Brussel** heeft een gelijkaardige dienstverlening voor stedelijke actoren. Tevens hebben ze een belangrijke expertise op het vlak van digitaal erfgoed.

CAVA heeft een dienstverlening voor de universitaire en voor de vrijzinnige gemeenschap. Ook zij hebben een belangrijke expertise op het vlak van digitaal erfgoed

Regelmatig komen we samen met collega's van **andere erfgoedcellen** en wisselen we ervaringen en expertise uit.

Ook partners uit andere sectoren hebben een plaats in ons netwerk met hun vaak complementaire expertise om samen een draagvlak te creëren voor cultureel erfgoed. Voor een niet-exhaustieve opsomming, zie bij Expertise - VGC en haar werkveld.

Doelstellingen

1. Meer spelers nemen de zorg voor het cultureel erfgoed ter harte

Met de eerste strategische doelstelling zetten we in op erfgoedzorg en ondersteunen we erfgoedactoren in de functies 'Herkennen en verzamelen' en 'Behouden en borgen'.

1.1. Professionele erfgoedorganisaties en erfgoedverenigingen dragen beter zorg voor het roerend en digitaal cultureel erfgoed

Onze depotconsulent staat professionele erfgoedorganisaties en erfgoedverenigingen met raad en daad bij om hun kennis en kunde inzake erfgoedzorg te vergroten. We blijven onze loketfunctie vervullen als aanspreekpunt en continueren onze dienstverlening. Nieuw is onze focus op collectiebeleid en waarderen. Ook starten we met de begeleiding van lokale erfgoedverenigingen rond hun collecties. De vroegere samenwerking met de provincies rond Depotwijzer zetten we verder met FARO voor Erfgoedwijzer. We breiden onze uitleendienst uit. Om acties mee te bepalen inzake een duurzame omgang met digitaal erfgoed maken we gebruik van de expertise van een aantal regionale actoren en richten we met hen een werkgroep op.

Wat doet de erfgoedcel?

- Blijvend in kaart brengen van het erfgoed, de erfgoedactoren en de noden, o.a. door plaatsbezoeken en advies registratie.
- Praktijkondersteuning via advies, doorverwijzing, collegagroepen, vorming en trajectbegeleiding.
- Logistieke ondersteuning via de uitleendienst Erfgoed, inclusief aanbieden van nieuwe materialen zoals aangepaste tentoonstellingskasten.
- Organiseren van informatiesessies, vorming en trajecten rond collectiebeheer, collectiebeleid en waarderen voor professionele erfgoedorganisaties.
- Op maat begeleiden van heemkringen rond hun archieven en collecties.
- Doorverwijzen en bemiddelen richting collectiebeherende instellingen voor bewaargeving van archieven en collecties van verenigingen en particulieren i.k.v. de Erfgoedbank Brussel.
- Contact en overleg met gespecialiseerde organisaties inzake digitaal erfgoed zoals meemoo om samen te zoeken naar antwoorden op de noden.
- Organiseren van workshops rond het gebruik van Wikipedia en Wikimedia.
- Expertise inroepen van regionale actoren op het vlak van digitalisering en digitaal archief, onder meer AMVB, CAVA, Cinematek en Archief van de Stad Brussel, om samen inhoudelijke thema's en acties te bepalen voor het Archievenoverleg.
- Communiceren van interessante tools, praktijkvoorbeelden, ontwikkelingen of initiatieven via bestaande platformen en kanalen (o.m. sectornieuwsbrief en collegagroepen).
- Overleggen met Urban.Brussels over inventaris roerend erfgoed en depot.
- Opvolgen van ontwikkelingen en opportuniteiten op het vlak van depotruimte.

Partners: AMVB, Archiefpunt, Brussels Museums, FARO, Histories, Urban.Brussels, meemoo, regionale partners (CAVA, Cinematek, Rijksarchief Brussel en Archief van de Stad Brussel), Wikimedia België.

Middelen

- Personeel: 0,6 vte.
- Werkingsmiddelen: 3.500 EUR.

Indicatoren

- Aantal adviezen en doorverwijzingen.
- Aantal plaatsbezoeken.
- Verslagen van plaatsbezoeken, correspondentie en expertisedeling.
- Aantal vormingen, begeleidingen en trajecten.
- Aantal gebruikers van het ondersteuningsaanbod, opgesplitst tussen deelname aan vorming, trajecten, netwerkmomenten en ontleningen uitleendienst.
- Tevredenheid van de gebruikers van het ondersteuningsaanbod.

1.2. Brusselse verenigingen dragen beter zorg voor hun roerend en digitaal erfgoed

De depotconsulent in het AMVB staat verenigingen en professionele organisaties die erfgoed niet als kerntaak hebben met raad en daad bij om hun kennis en kunde inzake erfgoedzorg te vergroten. Het AMVB continueert haar dienstverlening en zet nieuwe trajecten op rond het archief en de collecties van scholen. De expertise rond digitale collecties en ontwikkelde tools zoals de DigiGIDS en SODA worden gedeeld.

Wat doet het AMVB als partner?

- Continueren van advies en begeleiding naar actoren uit onder meer de kunsten, jeugdverenigingen en sportverenigingen door middel van plaatsbezoeken en audits.
- In kaart brengen en benaderen van scholen voor nieuw traject i.k.v. project '200 jaar Nederlandstalig onderwijs in Brussel' in 2021.
- Organiseren en geven van vormingen over archiefbeheer aan de vermelde actoren.
- (Potentiële) archiefvormers uit verschillende sectoren in kaart brengen.
- Meewerken aan de verdere uitbouw en bekendmaking van TRACKS.
- Ter beschikking stellen van de scanstudio voor de Brusselse erfgoedgemeenschap(pen).
- Actief delen van online richtlijnen, procedures en instrumenten voor archief- en erfgoedbeheer, o.a. DigiGids en SODA.
- Samenwerken op Vlaams niveau binnen AIDA, het werkplan inzake preservatie van digitale archieven.
- Verenigingen toeleiden naar Archiefbank Vlaanderen.
- Communiceren van interessante tools, ontwikkelingen of initiatieven via bestaande platformen en kanalen (o.m. Arduin, nieuwsbrief).

Partners: Erfgoedcel en andere VGC-diensten, Archiefbank Vlaanderen, TRACKS-partners, Werkgroep Privaatrechtelijk Archief (VVBAD), AIDA-partners

Middelen

- Convenant met het AMVB, incl. het depotconsulentschap.

Indicatoren

- Aantal adviezen en doorverwijzingen.
- Aantal plaatsbezoeken.
- Aantal vormingen, begeleidingen en trajecten.
- Verslagen van plaatsbezoeken en audits, correspondentie en expertisedeling.

- Aantal gebruikers van het ondersteuningsaanbod.
- Tevredenheid van de gebruikers van het ondersteuningsaanbod.
- Aantal gebruikers van de scanstudio.
- Aantal overlegmomenten i.k.v. TRACKS en AIDA.
- Aantal gedeelde praktijken.

1.3. Het erfgoed verzameld en gedigitaliseerd in het kader van de Erfgoedbank Brussel is beter bewaard en ontsloten

Met de Erfgoedbank Brussel geven we het lokaal erfgoed van particulieren, families en verenigingen een duurzame digitale toekomst in samenwerking met de partners van het lokaal cultuurbeleid in de Brusselse gemeenten. We continueren het beheer van de databank en website, en nemen nieuwe initiatieven zoals de ingest van de moederbestanden en metadata in het archief van meemoo. We zorgen dat de inhoud van de Erfgoedbank zichtbaar wordt op andere tools en websites zoals Wikipedia en de ErfgoedApp.

Wat doet de erfgoedcel?

- Beheer, onderhoud en verdere ontwikkeling van de databank (Memorix Maior) en website met oog voor een duurzame bewaring en een optimale vind- en doorzoekbaarheid.
- Vorming (rond o.m. werken met Memorix, auteursrechten,...) en logistieke ondersteuning (professionele scanners, handleiding,...) voor de erfgoedbankvrijwilligers en de lokale coördinatoren.
- Samenwerking met AMVB op vlak van digitalisering en bewaring.
- Invoeren en beheren van de digitale objecten en metadata in het archief van meemoo.
- Begeleiding op maat bij duurzame digitalisering van andere types dan foto en enkelvoudige documenten (dia's, grote afmetingen, audiovisueel materiaal).
- Duurzaam bewaren en toegankelijk maken van de digitale collecties van gesubsidieerde erfgoedprojecten en van lokale erfgoedgemeenschappen in Neder-Over-Heembeek en Laken (Ingezoomd-websites).
- Uitwisselen van content met andere databanken en websites, onder meer Wikipedia en de ErfgoedApp.
- Begeleiden van lokale collecties en archieven naar Archiefbank Vlaanderen.

Partners: AMVB, erfgoedbankvrijwilligers en lokale coördinatoren, Archiefbank Vlaanderen, meemoo, Picturae.

Middelen

- Personeel: 0,25 vte.
- Werkingsmiddelen: 8.000 EUR.

Indicatoren

- Aantal vormingen en begeleidingen.
- Aanwezigheid van gedigitaliseerd materiaal in archief van meemoo.
- Uitgewisselde content.

1.4. Beoefenaars van immaterieel erfgoed borgen hun erfgoed beter en geven het door

Voor wie zich engageert voor het immaterieel erfgoed zijn we een aanspreekpunt en voorzien we ondersteuning en begeleiding vanuit onze coachende rol. We continueren onze werking rond ambachten en sluiten aan bij campagnes van Werkplaats immaterieel erfgoed om nieuwe beoefenaars op te sporen. We zetten deze menselijke schatten in de kijker door hun praktijken zichtbaarder te maken.

Wat doet de erfgoedcel?

- Blijvend in kaart brengen van beoefenaars van immaterieel erfgoed met gerichte campagnes zoals 'Hoe maakt u het? Ambachten in Brussel'.
- Evalueren en consolideren van campagne 'Hoe maakt u het? Ambachten in Brussel' met:
 - o afsluitmoment voor ambachtslieden die we in 2019 en 2020 ondersteunden;
 - o filmpjes die een mooi overzicht geven van de ondersteunde ambachtslieden;
 - o inzetten van kennis en kunde van deze mensen in de atelierwerking naar kinderen en jongeren van Aximax en tijdens trajecten Buurten met Erfgoed;
 - o in kaart brengen en communiceren van ondersteuningsmogelijkheden voor ambachtslieden in Brussel;
 - o deelname aan stuurgroep 'Ambacht in de Kijker'.
- Aansluiten bij trajecten rond immaterieel erfgoed vanuit Werkplaats immaterieel erfgoed en het Vlaams ICE-netwerk, bijv. in 2021 rond muziek en podiumkunsten.
- Blijvend ter beschikking stellen van onze expertise en ons netwerk aan de ondersteunde erfgoedgemeenschappen: Club Zaghareed, Hammam – Steaming Stories, Izran Revisited, Mariaverering in Jette.
- Zichtbaar maken van beoefenaars en praktijken, op de eigen website onder de pagina 'Schatten van Mensen' en via social media.
- Documenteren en delen van praktijken, onder meer via het platform immaterieel erfgoed.
- Organiseren van netwerkmomenten op basis van gedeelde noden, vb. Mariagrotten i.s.m. PARCUM.

Partners: Werkplaats immaterieel erfgoed en Vlaamse ICE-netwerk, Urban.Brussels.

Wat doet Be.Brussel als partner?

- Ondersteunen van de erfgoedgemeenschap rond het Brussels dialect door acties te ontwikkelen om het Brussels dialect door te geven aan volgende generaties en om het te documenteren.

Middelen

- Personeel: 0,3 vte.
- Werkingsmiddelen: 5.000 EUR.
- Convenant met Be.Brussel.

Indicatoren

- Aantal ondersteunde beoefenaars en praktijken.
- Tevredenheid van de ondersteunde beoefenaars.
- Aantal gedocumenteerde erfgoedpraktijken.
- Aantal trajecten en netwerkmomenten.
- Aantal overlegmomenten.

2. Meer mensen maken kennis met de verscheidenheid aan cultureel erfgoed in Brussel

Met deze strategische doelstelling zetten we in op de functie 'Presenteren en toeleiden' met de intentie om een breed publiek een erfgoedervaring te bieden, hetzij fysiek op locatie, hetzij digitaal. Vanuit het principe 'jong geleerd, is oud gedaan' streven we ernaar om kinderen van jongs af aan in contact te brengen met cultureel erfgoed.

2.1. Meer mensen vinden een erfgoed-aanbod op maat van hun mogelijkheden

Met publieksevenementen slagen we erin een ruim publiek warm te maken voor cultureel erfgoed. We zetten verder in op reeds bestaande overkoepelende initiatieven zoals Erfgoeddag, maar ondersteunen ook lokale erfgoedactoren in hun zoektocht naar kleinschalige initiatieven die het erfgoed dichtbij de mensen in beeld brengt. Nieuw is de verhoogde aandacht voor digitale tools die het mogelijk maken erfgoed tot in de huiskamer of de broekzak te brengen.

Wat doet de erfgoedcel?

- Coördineren van Erfgoeddag in Brussel.
- Inzetten van onze expertise en netwerk binnen de stuurgroep van het initiatief Krokuskriebels van de Gezinsbond.
- Samenwerken met intermediaire organisaties om kwetsbare Brusselaars toe te leiden naar erfgoedinitiatieven als Erfgoeddag en Krokuskriebels.
- Samen met Huis van het Nederlands Brussel en de deelnemende musea de NT2-Museumweken organiseren.
- Organiseren van middagactiviteiten i.k.v. het initiatief 'Broodje Brussel' van Muntpunt met bijv. een bezoek achter de schermen van erfgoedinstellingen.
- Zelf gebruik maken van digitale tools en platformen zoals ErfgoedApp, Erfgoedbank Brussel en Wikimedia/Wikipedia.
- Advies geven en begeleiden van erfgoedvrijwilligers bij het gebruik van diezelfde digitale tools en platformen.
- Advies geven en begeleiden van lokale erfgoedbankwerkingen over hoe de Erfgoedbank promoten naar het brede publiek met o.a. de Erfgoedgazet, publieksmomenten, tentoonstellingen en wandelingen, maar eveneens zoektocht naar mobiele en digitale tools.

Wat doet Brussels Museums als partner?

- Coördineren van overkoepelende initiatieven als Museum Night Fever en de Nocturnes van de Brusselse musea.
- Inzetten van hun expertise en netwerk binnen de stuurgroep van het initiatief Krokuskriebels van de Gezinsbond.

Partners: Brussels Museums, Citizenne, bibliotheken, coördinatoren en vrijwilligers Erfgoedbank, erfgoedactoren, FARO, Gezinsbond, Histories, Muntpunt/Paspartoe, Wikimedia Belgium

Middelen

- Personeel: 0.3 vte.
- Werkingsmiddelen: 18.000 EUR.
- Subsidies voor erfgoedinitiatieven op het vlak van publiekswerking.

Indicatoren

- Aantal organisaties die meedoen met de vermelde initiatieven.
- Aantal samenwerkingen met intermediaire partners.
- Tevredenheid van deelnemende organisaties.
- Aantal gesubsidieerde erfgoedinitiatieven.

2.2. Kinderen en jongeren maken kennis met (lokaal) cultureel erfgoed op school

Brussel heeft een jonge bevolking, bijna een vierde van de Brusselaars is minderjarig (0 tot en met 17 jaar). Daarom investeren we in erfgoededucatie op school zodat zoveel mogelijk Brusselse ketten al op jonge leeftijd in contact komen met cultureel erfgoed. Om dit op een duurzame manier te realiseren zetten we in op het creëren van een netwerk van erfgoed- en onderwijspartners.

Wat doet de erfgoedcel?

- Jaarlijks minimum 1 traject volgens methodiek 'Buurten met Erfgoed' samen met Erfgoedklassen en Burgerschap.
- Onderzoeken met Onderwijscentrum Brussel hoe we de ontstane dynamieken kunnen verankeren / verduurzamen op het lokale niveau, bijv. via de bredeschoolcoördinatoren.
- Ter beschikking stellen van onze expertise en ons netwerk in de stuurgroep Buurten met Erfgoed.
- Proeftuin 'Slim erfgoed' rond schoolerfgoed met een traject in de lagere school Regina Assumpta Anderlecht i.s.m. Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee en Erfgoedklassen en Burgerschap.
- Delen van relevante informatie met onderwijspartners via platformen zoals Klas in Brussel en Klascement.

Wat doet de VGC nog?

- Scholenwerking van de Entiteit Gemeenschapscentra met een educatief aanbod van Brusselse musea naar de Nederlandstalige scholen in Brussel.

Wat doet Brussels Museums als partner?

- Stimuleren van musea om educatieve praktijken te ontwikkelen, onder meer door te communiceren over de Scholenwerking.

Partners: Algemene Directie Onderwijs en Vorming, Brussels Museums, Brusselse (brede) scholen, cultuureducatieve actoren, Entiteit Gemeenschapscentra, Erfgoedklassen en Burgerschap, FARO, Onderwijscentrum Brussel.

Middelen

- Personeel: 0,2 vte.
- Werkingsmiddelen: 500 EUR.
- Subsidies voor educatieve erfgoedpraktijken.

Indicatoren

- Aantal trajecten Buurten met Erfgoed.
- Aantal bereikte klassen.
- Tevredenheid van betrokken actoren Buurten met Erfgoed.
- Aantal gedeelde praktijken.
- Aantal gesubsidieerde educatieve praktijken.

3. Brusselaars participeren intensiever aan cultureel erfgoed en gaan ermee aan de slag

Deze strategische doelstelling trekt volledig de kaart van de functie 'Participeren'. Onze expertise van de voorbije periode zetten we verder in en versterken we zowel op het vlak lokaal erfgoed als van cultureel-divers erfgoed. Om te komen tot duurzame resultaten leggen we linken met andere functies zoals verzamelen, herkennen, behouden, borgen alsook presenteren en toeleiden.

3.1. Lokale erfgoedgemeenschappen zorgen voor een lokale dynamiek rond de Erfgoedbank Brussel

In samenwerking met de partners van het lokaal cultuurbeleid in de Brusselse gemeenten bieden we met de Erfgoedbank Brussel een platform voor het lokaal erfgoed van particulieren, families en verenigingen. Vrijwilligers gaan op zoek, registreren, digitaliseren en ontsluiten deze collecties. Al wat overkoepelend is nemen wij voor onze rekening, zodat deze lokale gemeenschappen zich kunnen ontwikkelen als lokale gangmakers voor cultureel erfgoed. Samen met hen gaan we op zoek naar lokale opportuniteiten om een ruim en divers publiek in contact te brengen met de Erfgoedbank.

Wat doet de erfgoedcel?

- Ondersteunen en versterken van de lokale erfgoedgemeenschappen, met o.a.
 - o ontmoetings- en waarderingsmomenten voor de coördinatoren en vrijwilligers;
 - o in de kijker zetten van deze erfgoedambassadeurs, o.a. de vrijwilligers en de verzamelaars;
 - o advies, inspiratie en vorming rond laagdrempelige publiekswerking en participatieve methodieken, crowdsourcing en cocreatie;
 - o begeleiding bij proeftuinen met lokale dienstencentra en woonzorgcentra.
- Zoeken naar manieren om aansluiting te vinden bij Brusselaars met een migratieachtergrond, bijv. door het organiseren van conversatietafels.
- Zorgen voor de overkoepelende communicatie, met huisstijl en promotiemateriaal.
- Samenwerken met opleidingen hoger onderwijs in Brussel, onder meer rond de impact van deze lokale dynamieken en van de beoogde proeftuinen.
- Uitpakken met de resultaten van de proeftuinen of andere interessante experimenten.

Partners: Coördinatoren en vrijwilligers Erfgoedbank, heemkringen, Histories, hoger onderwijs, partners zoals lokale dienstencentra en woonzorgcentra.

Middelen

- Personeel: 0,3 vte.
- Werkingsmiddelen: 5.000 EUR.

Indicatoren

- Aantal betrokken partners bij de Erfgoedbank.
- Aantal betrokken vrijwilligers bij de Erfgoedbank.
- Tevredenheid gebruikers Erfgoedbank.
- Aantal items toegevoegd op Erfgoedbank.
- Bezoekerscijfers Erfgoedbank.
- Evaluatie van proeftuinen.

3.2. Cultureel-diverse gemeenschappen gaan aan de slag met hun cultureel erfgoed en delen het met andere Brusselaars

We zetten verder in op de contacten die de vorige periode ontstonden met cultureel-diverse gemeenschappen. Onze relaties met de federaties van etnisch-culturele verenigingen verdiepen we door in dialoog te gaan met hun lidverenigingen die vaak actief zijn rond cultureel-diverse tradities. Ons doel is om te sensibiliseren en vanuit een groeiend erfgoedbewustzijn engagement rond dit immaterieel erfgoed aan te wakkeren.

Wat doet de erfgoedcel?

- Leggen van duurzame contacten met etnisch-culturele verenigingen die rond erfgoed gewerkt hebben of willen werken, onder meer via een loketfunctie bij hun federaties en door actief deel te nemen aan hun activiteiten.
- Organiseren van dialoogtafels over immaterieel erfgoed (vooral tradities) tussen gemeenschappen.
- Begeleiden van gemeenschappen bij het uitwerken van een erfgoedinitiatief, o.a. door onze expertise en ons netwerk in te brengen.
- Duurzaam bewaren van hun erfgoed op de Erfgoedbank Brussel.
- Stimuleren en begeleiden van gemeenschappen om hun immaterieel erfgoed te registreren op het platform immaterieel erfgoed.
- Link leggen tussen gemeenschappen en landelijke dienstverleners.

Partners: Federaties van de etnisch-culturele verenigingen en hun lidverenigingen, Werkplaats immaterieel erfgoed en ICE-netwerk.

Middelen

- Personeel: 0,2 vte.
- Werkingsmiddelen: 5.000 EUR.
- Subsidies voor erfgoedinitiatieven van of met cultureel-diverse gemeenschappen.

Indicatoren

- Aantal bereikte etnisch-culturele verenigingen.
- Aantal ontmoetingsmomenten/dialoogtafels.
- Tevredenheid van bereikte verenigingen .
- Aantal geregistreerde praktijken.
- Aantal gesubsidieerde initiatieven.

3.3. Erfgoedideeën met potentieel krijgen de kans om uit te groeien tot participatieve trajecten

Ook op het vlak van cultureel erfgoed heeft Brussel een belangrijke labofunctie. Daarom willen we in de komende periode ruimte creëren die mogelijkheden biedt aan initiatieven uit vaak onverwachte hoek. Als erfgoedsector kunnen we ons laten inspireren door methodieken en processen waar andere sectoren in onderlegd zijn en die zorgen voor participatie van groepen mensen die we met de gekende recepten veel minder bereiken. Het maakt erfgoed herkenbaar voor veel meer Brusselaars. We trekken hier voluit de kaart van experiment.

Wat doet de erfgoedcel?

- Ruimer bekend maken van de ondersteuningsmogelijkheden die we bieden, zoals advies, begeleiding, subsidies.
- Fungeren als klankbord voor Brusselaars die naar ons komen met hun ideeën.
- Actief deelnemen aan stuur- en projectgroepen waar we onze expertise en ons netwerk delen.
- Uitdragen van de ervaringen en resultaten van deze initiatieven om zo anderen te inspireren, o.a. door netwerkmomenten te organiseren met soortgelijke actoren met in 2021 focus op erfgoedinitiatieven vanuit lokale dienstencentra De Harmonie (Noordwijk) en Cosmos (Kuregem).
- Samenwerken met opleidingen hoger onderwijs in Brussel om deze participatieve praktijken en processen te onderzoeken.

Middelen

- Personeel: 0,1 vte.
- Subsidies voor participatieve erfgoedinitiatieven.

Indicatoren

- Aantal gesubsidieerde initiatieven.
- Aantal gedeelde resultaten van deze initiatieven.

4. Erfgoedactoren inspireren elkaar in een versterkt en verruimd netwerk

Deze strategische doelstelling zet de rol van de erfgoedcel als bruggenbouwer centraal. Vanuit haar helikopterperspectief brengt ze spelers samen en stimuleert ze experiment om nieuwe expertise op te bouwen. Als ambassadeur van al dat potentieel in Brussel leggen we de link met Vlaamse actoren en praktijken om tot interessante wisselwerkingen te komen.

4.1. Erfgoedactoren wisselen kennis en expertise uit tijdens netwerkmomenten

Als spin in het web hebben we een goed zicht op wat leeft in het Brussels erfgoedveld. We zorgen ervoor dat de aanwezige expertise vlot kan circuleren tussen zowel professionelen als vrijwilligers.

Wat doet de erfgoedcel?

- Blijvend in kaart brengen van noden, expertise en voorbeeldpraktijken bij erfgoedactoren.
- Organiseren van expertise-uitwisseling en kennisdeling via collegagroepen zoals voor museummedewerkers behoud & beheer en het Archievenoverleg.
- Organiseren van ontmoeting, expertise-uitwisseling en kennisdeling tussen lokale erfgoedverenigingen onderling en met professionele erfgoedactoren.
- Organiseren van ontmoeting, expertise-uitwisseling en kennisdeling tussen de erfgoedbankcoördinatoren en -vrijwilligers onderling en met professionele erfgoedactoren.

Wat doet Brussels Museum als partner?

- Organiseren van expertise-uitwisseling en kennisdeling tussen de Brusselse musea via collegagroepen rond publiekswerking.

Partners: Brussels Museums, erfgoedactoren.

Middelen

- Personeel: 0,25 vte.
- Werkingsmiddelen: 1.500 EUR.

Indicatoren

- Aantal netwerkmomenten.
- Aantal deelnemers aan momenten van expertise-uitwisseling en kennisdeling.
- Tevredenheid van deelnemers.
- Lijst met behandelde onderwerpen, thema's.

4.2. Erfgoedactoren experimenteren en vernieuwen hun werking

Net als in 3.3. trekken we hier de kaart van experiment en vernieuwing. We stimuleren erfgoedactoren om samen te werken met partners uit andere sectoren om zo hun expertise en hun netwerk te vergroten. Dit vanuit onze overtuiging dat slimme allianties nodig zijn om cultureel erfgoed toegankelijk te maken in een superdivers Brussel.

Wat doet de erfgoedcel?

- Ruimer bekend maken van de ondersteuningsmogelijkheden, zoals advies, begeleiding, subsidies.
- Ter beschikking stellen van ons ruime netwerk van partners uit andere sectoren met het oog op samenwerking.
- Begeleiden van lokale erfgoedverenigingen Familiekunde Brussel en De Swaene om hun werking te vernieuwen.
- Delen van resultaten van het project 'Plannen voor de toekomst: ICE (in)begrepen' van Werkplaats immaterieel erfgoed en onderzoeken welke trajecten mogelijk zijn in Brussel om geïntegreerd aan de slag te gaan rond roerend en immaterieel erfgoed.
- Uitdragen van de resultaten van experimenten en vernieuwende initiatieven om zo anderen te inspireren.

Wat doet Brussels Museums als partner?

- Initiëren en stimuleren van proeftuinen binnen initiatief 'Open Museum' om musea inclusiever en participatiever te maken, met bijv. in 2021 een samenwerking tussen Our Stories Uncensored en CIVA i.k.v. Black History Month Belgium over het dekoloniseren van collecties.
- Uitdragen van de resultaten van experimenten en vernieuwende initiatieven om zo anderen te inspireren.

Partners: Actoren uit andere sectoren, Brussels Museums, erfgoedactoren, FARO, Histories, Lasso, Werkplaats immaterieel erfgoed.

Middelen

- Personeel: 0,1 vte.
- Werkingsmiddelen: 250 EUR.
- Subsidies voor vernieuwende erfgoedpraktijken.

Indicatoren

- Aantal proeftuinen i.k.v. Open Museum.
- Aantal ondersteunde praktijken.
- Tevredenheid van erfgoedverenigingen die in traject stappen.
- Aantal gedeelde resultaten van deze initiatieven.

4.3. De Erfgoedcel neemt een actieve rol op binnen het Vlaamse erfgoednetwerk

Net als andere erfgoedcellen engageren we ons en delen we onze kennis en expertise in het Vlaams netwerk. We geloven sterk in het uitwisselen van interessante praktijken om elkaar te inspireren.

Wat doet de erfgoedcel?

- Proeftuin om te onderzoeken hoe immaterieel erfgoed kan ingebed worden in het traject 'Buurten met erfgoed'.
- Geven van vorming 'Collectieplan: de basis voor een efficiënt collectiebeheer' i.k.v. de vormingsreeks In Goede Handen (door de depotconsulent).
- Actief bijdragen aan Erfgoedwijzer, het kennisplatform van FARO.
- Deelname aan de collegagroep herbestemmen van FARO.
- Vlaams netwerk inspireren door ze in contact te brengen met Brusselse actoren en praktijken.
- Brusselse actoren betrekken bij relevante ontwikkelingen op Vlaams niveau.
- Deelname van erfgoedcel aan netwerken, studiedagen, collegagroepen zoals COP Beleid en COP Digi van de erfgoedcellen.

Partners: Andere erfgoedcellen, erfgoedactoren, FARO, landelijke dienstverleners, Werkplaats immaterieel erfgoed.

Middelen

- Personeel: 0,25 vte.
- Werkingsmiddelen: 250 EUR.

Indicatoren

- Evaluatie proeftuin.
- Aantal doorverwijzingen en/of verbindingen
- Lijst met bijgewoonde overleg- en sectormomenten.

5. De erfgoedcel zorgt voor een duurzame verankering van haar werking

Deze laatste doelstelling zorgt ervoor dat de erfgoedcel voldoende sterk staat met een stabiele en competente ploeg, stevig ingebed binnen de VGC en met partners die mee het convenant uitvoeren.

5.1. Een heldere communicatiestrategie laat de erfgoedcel toe om het cultureel erfgoed, de erfgoedactoren en de erfgoedpraktijken in Brussel zichtbaar te maken

Mogelijke acties

- Opmaak en uitvoering van overkoepelende communicatiestrategie voor de werking van de erfgoedcel die rekening houdt met de diverse doelgroepen.
- Ontwikkelen en onderhouden van communicatiekanalen (website, sociale media, infobrief naar de sector en nieuwsbrief naar het publiek).

Middelen

- Personeel: 0,6 vte.
- Werkingsmiddelen: 6.250 EUR.

Indicatoren

- Uitgewerkt communicatieplan.
- Publieksvriendelijke website.
- Bereik: bezoekers website, abonnees nieuwsbrief, volgers sociale media, aantal vragen van publiek en sector.

5.2. Partners op het terrein geven mee uitvoering aan het erfgoedconvenant

Mogelijke acties

- Onderhandelen en opmaken van nieuwe meerjarenconvenants met partners: AMVB, Brussels Museums en Be.Brusselair.
- Opvolgen van gemaakte afspraken in deze convenants door minstens jaarlijks een gesprek met deze partners.

Middelen

- Personeel: 0,1 vte.
- Subsidies voor deze convenantpartners.

Indicatoren

- Ondertekende convenants.
- Aantal gesprekken.

5.3. De medewerkers van de erfgoedcel krijgen kansen om hun competenties en talenten te ontwikkelen in een stimulerende werkomgeving

Mogelijke acties

- Coaching van de medewerkers.
- Jaarlijkse functioneringsgesprekken.
- Waar nodig aanpassen van functieprofielen op basis van nieuwe beleidsplan.
- Volgen van vorming en opvolgen van ontwikkelingen op de diverse domeinen door actieve deelname aan studiedagen, collegagroepen, netwerkmomenten, ...
- Teamuitstappen.

Middelen

- Personeel: 0,3 vte.
- Budget dienst vorming.

Indicatoren

- Aantal gevolgde vormingen.
- Functieprofielen.
- Jaarlijkse evaluatie medewerkers.
- Tevredenheid van medewerkers.

5.4. Uitgeschreven werkprocessen zorgen voor een duurzame werking en kennisoverdracht

Mogelijke acties

- Regelmatig updaten van veel gebruikte procedures.
- Documenteren van werking a.d.h.v. fiches.
- Opvolgen van verschillende subsidiestromen.

Middelen

- Personeel: 0,075 vte.

Indicatoren

- Aantal uitgewerkte procedures.
- Aantal ingevulde fiches .
- Afgewerkte subsidiedossiers.

5.5. De erfgoedcel stuurt haar werking bij waar nodig

Mogelijke acties

- Tussentijdse monitoring van de werking, o.a. via teamoverleg.
- Opmaak jaarverslag, zowel inhoudelijk als financieel.

Middelen

- Personeel: 0,075 vte.

Indicatoren

- Verslagen teamoverleg.
- Aantal tussentijdse evaluatiemomenten.
- Afgewerkt en ingediend jaarverslag.

De wijze waarop de strategische visie wordt uitgevoerd

Erfgoedcel Brussel ondersteunt erfgoedwerkers, -gemeenschappen en -vrijwilligers in hun duurzame omgang met cultureel erfgoed, zodat het bewaard blijft voor toekomstige generaties. Vanuit onze visie en werking zijn er belangrijke verbanden te leggen met de strategische visienota.

Als erfgoedcel zijn we actief in een **uitgebreid netwerk** (S.D. 4). We werken samen met iedereen met een hart voor erfgoed, zowel lokaal, regionaal als landelijk. We zorgen voor de uitbouw en uitwisseling van kennis en expertise zodat erfgoedactoren elkaar versterken in een lerend netwerk. We vervullen een **brugfunctie** tussen Brusselaars en erfgoedactoren, erfgoedactoren onderling, de erfgoedsector en andere sectoren, vrijwilligers en professionelen, Vlaanderen en Brussel, VGC en andere overheden in Brussel. In die zin bekleden we een unieke positie.

Culturele diversiteit maakt deel uit van de identiteit en het DNA van Brussel en zit verweven doorheen onze werking. Zowel in de omgevingsanalyse, de sectorbevraging als bij de uitwerking van de doelstellingen en acties is het betrekken van Brusselaars met een cultureel-diverse achtergrond vanzelfsprekend. Rond werken met diversiteit hebben we kennis en expertise opgebouwd die we graag delen met het erfgoedveld in Vlaanderen.

Wat betreft **erfgoedparticipatie** ondersteunen we erfgoedgemeenschappen die hun erfgoed willen bewaren, borgen en delen (S.D. 3). In een **superdiverse** context als Brussel biedt dit kansen tot **verbinding en gemeenschapsvorming**. We coördineren de Erfgoedbank Brussel als instrument voor registratie en ontsluiting van lokaal erfgoed en katalysator voor een lokale erfgoeddynamiek (O.D. 3.1.), ondersteunen cultureel-diverse gemeenschappen in de zoektocht naar hun erfgoed (O.D. 3.2.) en stimuleren participatieve erfgoedinitiatieven (O.D. 3.3.).

We maken werk van **kennismaking en sensibilisering** met en rond erfgoed (S.D. 2), zodat het erfgoed herkenbaar en toegankelijk wordt voor zoveel mogelijk Brusselaars, vanuit de gedachte dat erfgoed **gemeenschappelijk goed** is en van belang voor mens en samenleving. We gaan op zoek naar manieren om minder evidente doelgroepen te bereiken (O.D. 2.1.) en leggen een extra focus op kinderen en jongeren binnen schoolcontext (O.D. 2.2.).

Via het **regionaal depotbeleid** ondersteunen we samen met AMVB professionele en niet-professionele organisaties bij het **behoud en beheer** van erfgoed, met onder meer vorming, trajecten, uitleendienst, advies, plaatsbezoeken en collegagroepen (S.D. 1) om de basiszorg te bevorderen en een **waardegebaseerd collectiebeleid** te stimuleren. Vanuit onze netwerk- en doorverwijsrol bevorderen we een duurzame omgang met **digitaal erfgoed**, in samenwerking met experts.

We ondersteunen erfgoedgemeenschappen en beoefenaars bij het herkennen, benoemen en delen van **immaterieel erfgoed** (O.D. 1.4.). We zetten hier specifiek in op de cultureel-diverse gemeenschappen in Brussel, vanuit een **geïntegreerde benadering** van immaterieel en roerend erfgoed (O.D. 3.2.).

In het kader van de Erfgoedbank Brussel passen we een strategie toe van **duurzaam digitaliseren en ontsluiten** die past in de visie van het Vlaams beleid op duurzame bewaring en ontsluiting van digitaal erfgoed (O.D.1.3.). De noden bij de professionele actoren inzake digitalisering zijn groot. We kiezen ervoor om daar in te zetten op eerstelijnssteun en doorstroom van informatie en doorverwijzing naar gespecialiseerde partners vanuit een lerend netwerk (O.D. 1.1. en 1.2.). Hier verwijzen we ook naar de tekst onder '**Digitalisering**'.

We zoeken uit hoe mensen betrokken kunnen worden bij erfgoed door middel van **digitale innovatieve technieken** zoals digital storytelling, digital community building, crowdsourcing. De coronacrisis toonde ons immers het belang van digitaal aanwezig te zijn om het erfgoed tot bij de burger te brengen.

Begroting en personeel

ARTIKEL-NUMMER	OMSCHRIJVING	2021	2022	2023	2024	2025
Gewone uitgaven						
PERSONEEL						
515/111-01	<i>Bezoldiging van het personeel</i>	225.000	229.500	234.090	238.772	243.547
515/112-01	<i>Vakantiegeld van het personeel</i>	17.000	17.340	17.687	18.041	18.401
515/113-01	<i>Patronale bijdrage RSZPPO voor het personeel</i>	65.000	66.300	67.626	68.979	70.358
310/111-01, 310/112-01, 310/113-01 en 310/113-21	Loonkosten voor 1 administratieve kracht	47.472	48.421	49.390	50.378	51.385
	SUBTOTAAL	354.472	361.561	368.793	376.169	383.692
WERKINGSKOSTEN						
515/123-48	<i>Uitgaven in uitvoering van convenant cultureel erfgoed</i>	47.000	47.000	47.000	47.000	47.000
515/124-48	Technische werking cultureel erfgoed en musea	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
	SUBTOTAAL	53.000	53.000	53.000	53.000	53.000
OVERDRACHTEN						
515/332-01	Subsidies voor cultureel erfgoed	181.559	181.559	181.559	181.559	181.559
515/332-03	Subsidies aan vzw Archief en Museum voor het Vlaams leven te Brussel	166.650	166.650	166.650	166.650	166.650
51500/332-01	<i>Subsidies i.h.k.v. erfgoedconvenant</i>	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
520/332-01	Subsidies voor initiatieven voor Brusselse musea	68.000	68.000	68.000	68.000	68.000
	SUBTOTAAL	566.209	566.209	566.209	566.209	566.209
Ondersteunende kosten		42.600	42.600	42.600	42.600	42.600
	TOTAAL GEWONE UITGAVEN	1.016.281	1.023.370	1.030.602	1.037.978	1.045.501

Gedetailleerde meerjarenbegroting op niveau van operationele doelstellingen wordt nog toegevoegd.

De totaalbegroting voor het erfgoedbeleid is 1.019.281 euro, iets meer dan de helft daarvan wordt gedragen door de VGC.

De VGC ontving in 2020 een subsidie van 451.000 euro om het cultureel-erfgoedconvenant uit te voeren. Het gewenste subsidiebedrag voor de komende beleidsperiode is 504.000 euro. Dit is een verhoging van net geen 12 %. Dit budget is nodig om het huidige niveau van de werking te behouden en komt grotendeels tegemoet aan de stijgende personeelskost.

De subsidie wordt ingezet voor het realiseren van de vooropgestelde doelstellingen. De uitgaven bestaan voor een deel uit **personeelskosten** en **werkingskosten**. In het eerste jaar gaat het respectievelijk om 307.000 euro en 47.000 euro (zie artikels in cursief), en dus 70% van het gevraagde subsidiebedrag. De personeelskosten stijgen jaarlijks met 2%. De werkingskosten blijven over de hele beleidsperiode gelijk. In het gedetailleerde overzicht is de link gelegd met de operationele doelstellingen.

Een deel van de subsidie, 150.000 euro of 30% (zie artikel in cursief), gaat naar overdrachten binnen het **subsidiebeleid**. Ook dit bedrag blijft over de hele beleidsperiode gelijk. De subsidies gaan naar initiatieven die in hoge mate bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen. In een regio met zoveel potentieel en creativiteit wensen we op die manier de **labofunctie van Brussel** mee in de verf zetten. Het gaat vaak om initiatieven met een experimenteel karakter of die zorgen voor praktijkontwikkeling. De opgedane kennis en expertise worden ingezet naar het bredere veld in Brussel en in Vlaanderen. Een deel daarvan gaat naar onze **partners AMVB en Brussels Museums** omdat zij mee de doelstellingen uitvoeren. Voor het AMVB gaat het om de tussenkomst voor hun bijdrage aan het regionaal depotbeleid met de tewerkstelling van een depotconsulent voor organisaties die erfgoed niet als kerntaak hebben. Voor Brussels Museums gaat het om het traject Open Museum waarmee we de musea ondersteunen om inclusiever te werken zodat het veilige plekken worden voor zoveel mogelijk Brusselaars. Ook hier is het uitdrukkelijk de bedoeling om de opgedane kennis en expertise zo maximaal mogelijk te delen.

Toelichting bij de eigen inbreng

Op het vlak van **personeel** stelt de VGC 1 personeelslid ter beschikking als administratieve ondersteuning die de werking van de erfgoedcel ondersteunt en dit voor de hele beleidsperiode. Het gaat om een bedrag van 47.472 euro.

Voor het **subsidiebeleid** stelt de VGC een bedrag ter beschikking van 416.209 euro. Met deze overdrachten wordt de jaarwerking van een aantal erfgoedorganisaties gesubsidieerd alsook erfgoedinitiatieven met een eerder lokaal en minder experimenteel karakter.

De VGC draagt ook de **ondersteunende kosten** die berekend werden op een bedrag van 8.520 euro per persoon, in totaal dus 42.600 euro. Het gaat om huisvestingskosten (inrichting, onderhoud, schoonmaak en nutsvoorzieningen), uitrustingskosten (kantoormateriaal, verzending, informatica en telecommunicatie, kosten verbonden aan onthaal, boekhouding, loonadministratie, informaticaondersteuning, juridische ondersteuning en aanwerving van personeel).

Toelichting bij de huidige en gewenste personeelssituatie

Voor de verderzetting van onze werking wensen we het huidige personeelsbestand te behouden. Dit betekent 4 VTE (niveau A) als personeelsbezetting van de erfgoedcel, aangevuld met 1 VTE (niveau C) voor administratieve ondersteuning. Op de personeelskost werd een jaarlijkse indexering van 2 % toegepast. Op het totale werkingsbudget zijn deze kosten goed voor 35 % van de uitgaven.

Deze beleidsperiode willen we de praktijken die we ontwikkelen of ondersteunen laten onderzoeken in samenwerking met docenten en studenten van de opleidingen hoger onderwijs in Brussel. Hiervoor zullen we stageplaatsen ter beschikking stellen en dus occasioneel werken met studenten.

Zakelijke werking

Aansturing, opvolging en evaluatie

Voor de eerste keer in haar geschiedenis maakte de VGC een meerjarenplan op voor 2021-2025, dat jaarlijks wordt geëvalueerd en bijgestuurd naar aanleiding van de jaarlijks begrotingsopmaak. De grote lijnen van de werking van de erfgoedcel zijn opgenomen in dit meerjarenplan.

De coördinator van de erfgoedcel heeft de dagelijkse leiding en rapporteert over de werking aan de coördinator van de dienst, aan de Algemeen Directeur en aan het bevoegde collegelid via frequente overlegmomenten.

Jaarlijks maakt de erfgoedcel een **actieplan** dat ze voorlegt aan de werkgroep Erfgoed. De geplande acties worden doorheen het jaar opgevolgd door de erfgoedcel, onder meer tijdens de teamvergaderingen.

Het **jaarverslag** rapporteert aan de Vlaamse overheid over de realisaties van het jaar voordien. Het Departement voorziet decretaal ook een tussentijdse evaluatie die de uitvoering van het erfgoedconvenant op dat moment evalueert.

Beslissingsbevoegdheden en –procedures

De toekenning van subsidies en het toewijzen van opdrachten wordt beslist door het College. Het College heeft tevens een aantal bevoegdheden gedelegeerd aan de Collegeleden en aan de administratie. Dit is vastgelegd in het organisatiebesluit, goedgekeurd bij collegebesluit nr. 20162017-0663 van 30 maart 2017 en de delegatieregeling, goedgekeurd bij collegebesluit nr. 20162017-0783 van 22 juni 2017.

Het principe van functiescheiding is ingebouwd in de procedures.

Voor de **toekenning van subsidies** is er de digitale collegelidprocedure. De erfgoedcel kan dossiers aanmaken. Elk dossier doorloopt een proces van goedkeuring: eerst financieel en juridisch nazicht, dan akkoord door de Algemeen Directeur, het bevoegde kabinet en het voltallige College of in het geval van een collegelidbesluit het bevoegde collegelid.

Het **toewijzen van opdrachten** gebeurt volgens de wetgeving op de overheidsopdrachten. De hoogte van de bedragen en de gevolgde procedure bepalen welke mandaathouder goedkeuring kan geven. Voor grote en complexe opdrachten is ondersteuning voorzien door de aankoopdienst.

De vastleggingen voor subsidies, bestellingen en aankopen gebeurt door registratie in het systeem EPM (Expenditures Performance Management). Op basis hiervan gebeuren ook het

derdenbeheer en de financiële rapportering. De administratief medewerker kan hierin na de gunning bestelbonnen aanmaken die een proces van goedkeuring doorlopen via minstens 2 mandaathouders, de financieel directeur en de algemeen directeur. Voor de betaling van de facturen gebeurt de controle door de erfgoedcel en de administratief medewerker, en de goedkeuring door de Algemeen Directeur. De financieel directeur boekt de factuur definitief.

Om contracten te beheren en er op een gemakkelijke manier financiële verrichtingen aan te koppelen is er ECM (Enterprise Contract Management).

De VGC gebruikt functiebeschrijvingen als basis voor haar **personeelsbeleid** (bij het wervings- en selectieproces, het functionerings- en evaluatiebeleid, het vormings- en opleidingsbeleid en het loopbaanbeleid). Een functieomschrijving bestaat uit de functie-inhoud, het daaraan verbonden competentieprofiel en de taken en werkafspraken. De jaarlijkse evaluatie is hierop gebaseerd.

Licht de organisatiestructuur toe

De VGC is een instelling met rechtspersoonlijkheid bevoegd voor de aangelegenheden van de Vlaamse Gemeenschap binnen het Brussels hoofdstedelijk gewest, en heeft als organen de Raad en het College (artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen). Ze is onderworpen aan het administratief toezicht van de Vlaamse Gemeenschap, conform het decreet van 5 juli 1989 tot organisatie van het toezicht op de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

De politieke organen van de VGC zijn institutioneel verankerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De **Raad van de VGC** bestaat uit de Nederlandse taalgroep (17 leden) van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. Het **College van de VGC** is samengesteld uit de Nederlandstalige ministers en staatssecretaris van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Het Brusselse lid van de Vlaamse Regering woont de vergaderingen van het College van de VGC met raadgevende stem bij.

De erfgoedcel is ingebed in de **administratie** van het College van de VGC. De administratie heeft als missie om het beleid van het College op het vlak van cultuur, onderwijs, welzijn en gezondheid mee voor te bereiden, te ondersteunen, uit te voeren en te evalueren.

De administratie van de VGC bestaat uit:

- Diensten van de Leidend Ambtenaar
- Algemene Directie Cultuur, Jeugd en Sport met de Entiteit Gemeenschapscentra
- Algemene Directie Welzijn, Gezondheid en Gezin met de Entiteit Gezin
- Algemene Directie Onderwijs en Vorming met de Entiteit Onderwijscentrum Brussel
- Directie Financiën, Begroting en Aankoop
- Directie Gebouwen en Patrimonium
- Directie Personeel en HRM

De erfgoedcel maakt deel uit van de Algemene Directie Cultuur, Jeugd en Sport en situeert zich binnen de dienst Algemeen cultuurbeleid, Kunsten en Erfgoed. Binnen de directie is er een wekelijks stafoverleg waar de coördinator van de dienst Algemeen cultuurbeleid, kunsten en erfgoed aan deelneemt. Quasi maandelijks is er per dienst een overleg met de kabinetsmedewerkers. De erfgoedcel zelf heeft wekelijks een teamoverleg waar de dagelijkse werking wordt besproken.

Via het lokaal cultuurbeleid is er een sterk link naar de lokale cultuurpartners: de bibliotheken, gemeentelijke cultuurdiensten en gemeenschapscentra.

Onze directie heeft een aantal adviesorganen: Adviesraad Cultuur, Werkgroep Kunsten, Werkgroep Sociaal-Cultureel Werk, Werkgroep Erfgoed, Jeugd Raad en Sportraad. De samenstelling is te vinden op <https://www.vgc.be/wie-zijn-wij/adviesraden-en-werkgroepen>.

Beschrijf de beschikbare infrastructuur

De erfgoedcel heeft haar bureaus in de gehuurde gebouwen van de administratie van de VGC aan de Emile Jacqmainlaan 135 te 1000 Brussel. De VGC bezet er het gelijkvloers waar het onthaal zich bevindt en de eerste 4 verdiepingen volgens het concept van flexplekken, er zijn dus geen vaste bureaus. De Algemene Directie Cultuur, Jeugd en Sport zit op de eerste verdieping. Hier zijn ook vergaderzalen en andere voorzieningen zoals stockageruimte. Het personeel beschikt er over computer en internetverbinding. De werkomgeving voldoet aan de noden van de werking van de erfgoedcel.

Voor de Erfgoedbank Brussel maken we gebruik van Memorix Maior van de firma Picturae. Voor de duurzame archivering doet de erfgoedcel vanaf 2021 een beroep op het archief van meemoo-Vlaams instituut voor het Archief.

Digitalisering in het kader van de cultureel-erfgoedwerking

Erfgoedbank Brussel: beeldbank met lokaal erfgoed

Met de Erfgoedbank Brussel wil de VGC in samenwerking met de partners van het lokaal cultuurbeleid in de gemeenten, het lokaal erfgoed van particulieren, families, verenigingen en vrijwillige erfgoedorganisaties een duurzame digitale toekomst geven. Vrijwilligers gaan op zoek, registreren, digitaliseren en ontsluiten deze collecties (zie ook **Vrijwilligersbeleid**).

De voornaamste **selectiecriteria** zijn: het erfgoed heeft betrekking op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, is authentiek, heeft publieke waarde en bevindt zich niet in een professionele bewaarinstelling zoals een archief, een museum of een bibliotheek. Met de collectie-eigenaar wordt een gebruiksovereenkomst afgesloten.

De **kwaliteitscriteria** voor digitalisering volgen de richtlijnen beschreven op Project CEST. De erfgoedcel ondersteunt de vrijwilligerswerking d.m.v. vormingen en handleidingen en door scanners en opnameapparatuur ter beschikking te stellen. Ze volgt ook de kwaliteit van content en metadata op.

De belangrijkste **uitdaging** stelt zich op vlak van langetermijnopslag van de moederbestanden. Momenteel worden die lokaal bewaard op harde schijven en bevindt zich een back-up op de documentenserver van de VGC. De erfgoedcel heeft een overeenkomst met meemoo als content partner en start vanaf 2021 met de instroom van de moederbestanden in hun archiefsysteem. Andere uitdagingen zijn het beter documenteren van de auteursrechten en het verbeteren van processen zoals de lokale doorstroming van de moederbestanden naar de erfgoedcel, of het uitwisselen van content en metadata.

Voor **technische expertise** doen we beroep op AMVB (handleiding, aanbieden van A2-scanner,...) en meemoo (tools voor controle van digitale bestanden en metadata, langetermijnopslag van de moederbestanden,...). Het Archief van de Stad Brussel ondersteunt mee de lokale werking in Brussel-Stad die eind 2020 van start ging.

Picturae voorziet technische ondersteuning en doorontwikkeling van de databank (Memorix Maior) en website, en voert specifieke projecten uit in opdracht van de erfgoedcel, zoals het Ingezoomd-project waarbij de inhoud en metadata van een andere Brusselse erfgoeddatabank werden gemigreerd naar de Erfgoedbank Brussel.

Aan initiatiefnemers van gesubsidieerde projecten waar beeldmateriaal wordt verzameld, vragen we om een selectie te plaatsen op de Erfgoedbank met het oog op een duurzame, digitale toekomst.

Samen met de andere erfgoedcellen werken we aan verdere expertiseopbouw en onderlinge kennisdeling inzake erfgoedbanken, o.m. via het overlegplatform COP Digi (vb. traject rond het toekomstscenario voor de Vlaamse erfgoeddatabanken, de ingest in het digitaal archief van meemoo,...).

Duurzame omgang met digitaal erfgoed bevorderen

Het tweede aspect in onze werking rond digitalisering en digitaal erfgoed ligt op de doorstroom van **informatie, tools en praktijkvoorbeelden** van en naar de vele en diverse erfgoedactoren in Brussel, onder meer d.m.v. de sectornieuwsbrief en collegagroepen. Dit gebeurt met aandacht voor een duurzame omgang met het digitaal erfgoed en met inbreng van actoren met expertise (Cinematek, meemoo, CAVA, Archief Stad Brussel,...). Tevens vangen we **vragen en noden** op en verwijzen we door naar de juiste organisaties.

AMVB is hierbij ook een belangrijke partner. Ze heeft vanuit haar werking als archief expertise opgebouwd rond digitale collecties en ontwikkelde tools voor erfgoed- en niet-erfgoedorganisaties zoals DigiGIDS en SODA (gedocumenteerd op Project CEST). Het AMVB is eveneens partner bij AIDA, het werkplan inzake preservering van digitale archieven. Tevens voorziet ze i.k.v. het depotbeleid ondersteuning aan verenigingen rond digital born erfgoed en digitale archiefwerking.

Rond **digitale collectieregistratie bij collectiebeherende organisaties** neemt de erfgoedcel geen eigen initiatief. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werkt momenteel aan de inventarisatie van het roerend erfgoed op het grondgebied.

Beschrijf het vrijwilligersbeleid

De erfgoedcel werkt samen met vrijwilligers die actief zijn in de lokale erfgoedbankwerking. Gemeentes beslissen autonoom over deelname aan de erfgoedbank en sluiten daarvoor een afsprakennota met de VGC. Momenteel zijn Stad-Brussel, Oudergem, Sint-Pieters-Woluwe, Jette, Sint-Agatha-Berchem, Ganshoren en GC Op-Weule in Sint-Lambrechts-Woluwe partners. Indien een gemeente (nog) niet meedoet maar er lokaal kansen zijn i.k.v. een project, dan faciliteert de erfgoedcel de toegang.

De partners van het lokaal cultuurbeleid (bib, GC, cultuurbeleidscoördinator) coördineren de lokale vrijwilligerswerking. In sommige gemeentes wordt samengewerkt met de heemkundige kring.

De lokale coördinatoren bieden de vrijwilligers een kader en faciliteren scansessies. Ze zorgen voor een lokaal, scanners, computers, wifi en een vrijwilligersverzekering. Via hun communicatiekanalen, netwerk en mond-aan-mondreclame zoeken ze vrijwilligers met verschillende profielen en competenties: werken met scanners en registratiesoftware, kennis van lokale collecties, geschiedenis, prospectie naar lokale verzamelaars of verenigingen.

De scansessies zijn voor de vrijwilligers ontmoetingsmomenten waar sociaal contact voorop staat. De vrijwilligers maken vaak actief deel uit van het lokale leven. Ze voelen zich verantwoordelijk voor en vormen het gezicht van 'hun' erfgoedbank en worden hierin ondersteund en erkend door de lokale coördinatoren. Samen bouwen ze de lokale werking uit en promoten ze die met publieksactiviteiten.

Tijdens de opstartfase van een lokale werking werkt de erfgoedcel nauw samen met de lokale coördinatoren. Ze organiseert een infosessie en opleidingen digitalisering en registratie. De erfgoedcel ondersteunt de lokale werking via vormingen, communicatiemateriaal, kennisuitwisseling, evaluaties, ondersteuning bij allerlei vragen en kwaliteitscontrole op de beeldbank. Ook zet ze het engagement van de coördinatoren en de vrijwilligers in de verf op het jaarlijks feest.

Gezien om gevoegd te worden bij Collegebesluit houdende de vertaling van het Strategisch Meerjarenplan 2021-2025 van de Vlaamse Gemeenschapscommissie naar de bepalingen van de Vlaamse decreten binnen het beleidsdomein Cultuur, Jeugd en Sport nr. 20202021-0405 van 17-12-2020

De collegeleden,

Pascal SMET

Sven GATZ

Elke VAN DEN BRANDT